

Historie rodu Junů původem z Chlumu u Hlinska

*Tuto historii věnuji
Stáně, Dankovi a Marcelovi a v neposlední řadě
Stanislavovi Junovi, milujícímu otci a dědovi, kterého jsem sice osobně nepoznal,
ale z vyprávění a fotografií ho velice dobře znám.*

*Motto:
Všechny domovy dávají možnost lásce,
dům ze zlata se neliší od chatrče s doškovou střechou*

Ing. Zdeněk Šedivý

Naše genealogické pátrání nás tentokrát zavede na Vysočinu. Není to však žádné překvapení, protože se v rodině vědělo, že děda a babička Junovi, rodiče Stanislava Juna a prarodiče Stanislavy, přišly do Úpice odněkud z Vysočiny.

Vysočina byla dříve krásným, ale chudým krajem, kde na polích bylo někdy více kamení než obilí nebo brambor. V devatenáctém století a poté i v prvních třech desetiletích století dvacátého odsud odcházeli obyvatelé nejenom do jiných oblastí Čech a Moravy, ale i do zámoří, kde bylo více pracovních příležitostí, a to zejména v průmyslu. Také se v rodině tradovalo, že některý z příbuzných se odstěhoval do Ameriky.

Snad nic neprozradím, když uvedu, že přímí předci rodu Junů žili doložitelně v malé vsi jménem Chlum poblíž Hlinska. Při mém bádání jsem sice v Soupisu poddaných podle víry z roku 1651 ve vsi Džbánov, která je vzdálena od Chlumu pouze 40 kilometrů, našel rodinu Jana Juna, padesátiletého rychtáře, jeho pětáctýřicetiletou ženu Salomenu a jejich dvě dcery – devatenáctiletou Marjánu a sedmnáctiletou Magdalénu. Ani přes usilovné hledání se mi však nepodařilo prokázat, že by šlo o přímé předky „našich“ Junů. Džbánov byl kromě jiného součástí městského panství Vysoké Mýto.

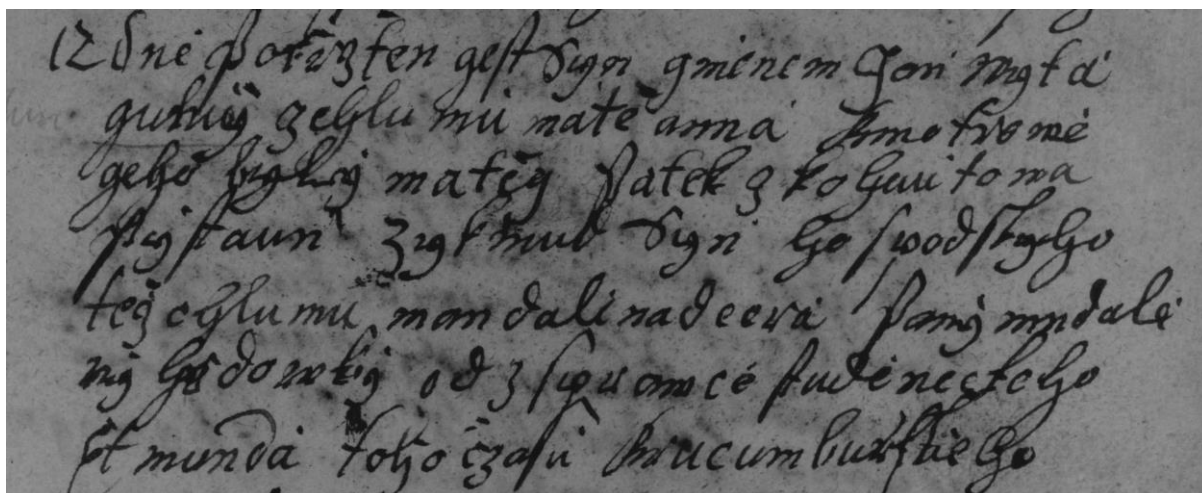
První historická zpráva o Chlumu pochází z r. 1242. Od r. 1392 byl Chlum součástí panství Rychmburk, které v době, ve které začneme naše vyprávění o rodu Junů, patřilo Bohuslavovi Ferdinandovi Leopoldovi hraběti Berkovi z Dubé a Lipého. Roku 1656 zakoupil obec Chlum pražský arcibiskup kardinál Harrach jako součást nadace pro nově zřizované biskupství v Hradci Králové. Po založení biskupství 10. listopadu roku 1664 se Chlum stal součástí biskupských statků.

V matričních zápisech čteme, že obyvatelé Chlumu byly poddanými Chrastického panství. To lze snadno vysvětlit. Na základě závěti Markéty Berkové převzala Chrast v roce 1652 Anna Eusebie ze Švamberka, provdaná za hraběte Leonarda Harracha. Od ní koupil Chrast v roce 1656 pražský arcibiskup kardinál Arnošt Vojtěch z Harrachu za 80 000 zlatých. Chrastické panství se 17 vesnicemi, k nimž patřil i Chlum, bylo předurčeno jako ekonomická základna pro nově zřízené královéhradecké biskupství, které bylo založeno v roce 1664. Výstavba biskupské rezidence přímo v Hradci Králové se protahovala z finančních důvodů a také kvůli sporům s hradeckou městskou radou. První královéhradečtí biskupové proto využívali chrastický zámek jako svou rezidenci.

Po této krátké exkurzi do historie Chlumu se pojďme věnovat rodu Junů a jeho předkům, kteří až do konce 19. století v Chlumu bydleli a hospodařili.

Vít Jun a jeho žena Anna

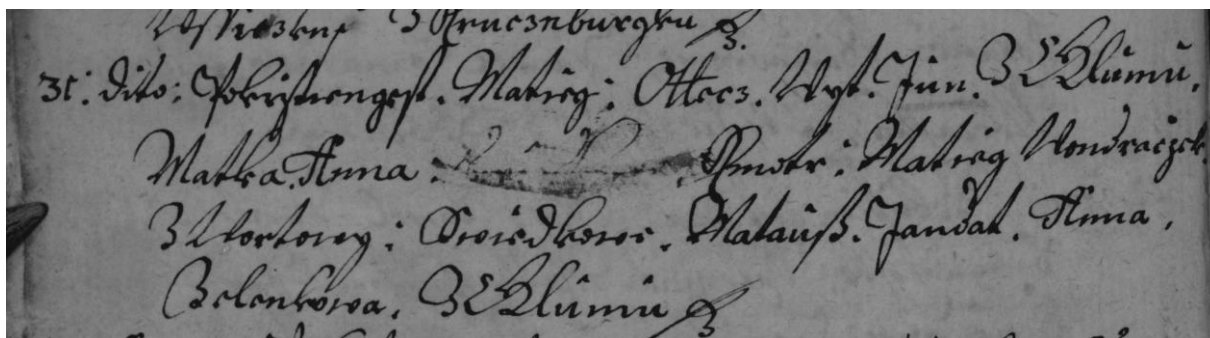
Prvním doložitelným matričním záznamem o rodu Junů je záznam o narození jejich syna Jana, který byl pokřtěn 12. května 1671 v kostele svatého Mikuláše v Krucemburku

Začátek zápisu zní: 12. dne (měsíce května) pokřtěn jest syn jménem Jan, Víta Junů z Chlumu, matka Anna...

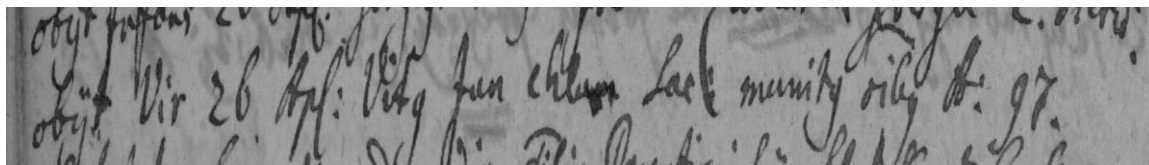
Určitě nebude od věci, si přiblížit krucemburský kostel, kde se výše uvedený křest odehrál. Je možné, že v Krucemburku stál již ve dvanáctém století, ale jistě ve druhé polovině století třináctého. Na další straně jej vidíme v plné kráse, což nemíním vůbec ironicky, protože jeho obnažený spodek svědčí o jeho starobylosti.

Matriční zápisy z období po třicetileté válce jsou mezerovité, a tak jsem jako dalšího syna Víta a Anny našel až v roce 1689 záznam o narození syna Matěje, který byl pokřtěn 31. července.

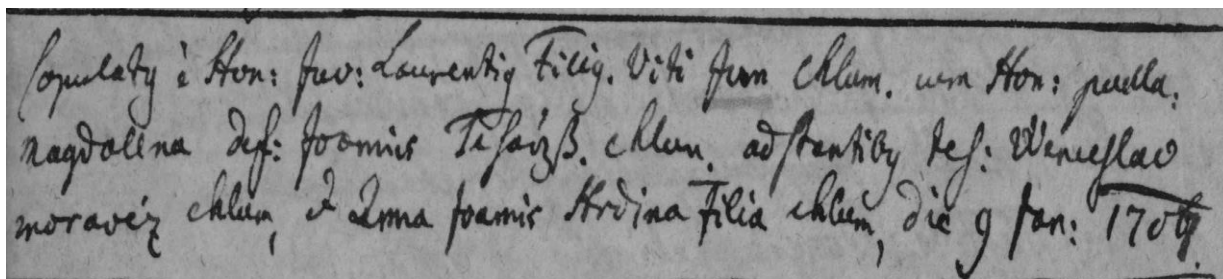
Zápis o narození přímého předka, Vavřince Juna jsem nenalezl, ale ztotožnit s rodinou ho bylo možno dle matričního zápisu o jeho svatbě, ale o tom až v další kapitole.

Vít Jun, „zakladatel“ rodu umírá v Chlumu dne 26. dubna 1707. Jeho věk je uveden jako 97 let, to však s největší pravděpodobností znamenalo, že se dožil na tehdejší dobu poměrně vysokého věku. Nevíme kolik, ale u jeho syna Vavřince takovou dlouhověkost budeme mít doloženu, což trochu předbíhám.

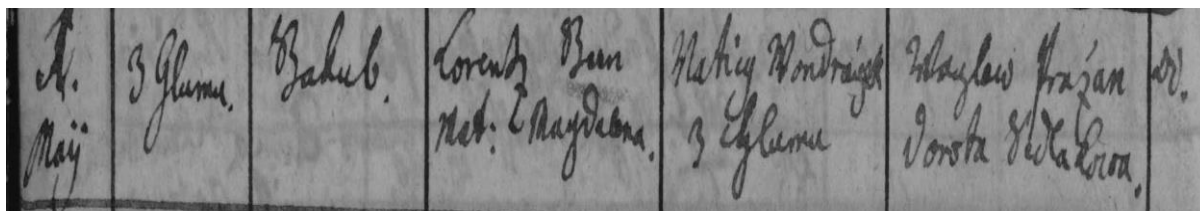
Vavřinec Jun a jeho žena Máří Magdaléna

Již jsem se zmínil, že matriční zápisy z období po třicetileté válce jsou mezerovité, takže neznáme datum narození Vavřince Juna ani jeho manželky Magdalény, rozené Tesařové, pouze ho odhaduji někdy po roce 1680. Máme však již k dispozici matriční záznam o jejich sňatku v kostele svatého Mikuláše v Krucemburku ze dne 9. ledna 1707.

Latinský zápis a (český překlad) zní: Copulaty honestus juvenis Laurentis filius (oddáni ctnostný mládenec Vavřinec, syn) Víta Juna, Chlum, honesta puella (ctnostná dívka) Magdaléna defunctus Joanis (zesnulého Jana) Tesaře, Chlum... testes Wenceslaus Moravicz et Anna Joanis Hrdina filia Chlum (svědci Václav Moravec a Anna, dcera Jana Hrdiny, Chlum), die 9 Januarius 1707 (dne 9. ledna 1709).

Manželům se za čtyři měsíce narodil prvorozený syn a dne 1. května 1707 byl v Krucemburku pokřtěn a bylo mu dáno jméno Jakub.

Byl prvorozený a postupně k němu do rodiny přibýly další děti, dne 12. ledna 1710 sestra Anna. V zápise o jejím narození čteme, že otec je Lorenc, tedy Vavřinec, tak jako byl předtím psán latinsky Vavřinec. Jméno matky je Marie.

Protože jsem v matrice zemřelých nenašel žádné úmrtí Magdaleny Junové, ani další sňatek Vavřince Juna, můžeme ji s jistotou ztotožnit s předešlou Magdalénou a dopovědět, že její jméno bylo Marie (lidově Máří) Magdaléna. Bylo to oblíbené jméno, protože Máří Magdaléna byla podle Nového zákona jedna z žen, které doprovázely Ježíše z Nazareta, zejména v závěru jeho života. V řadě křesťanských církví je uctívána jako svatá.

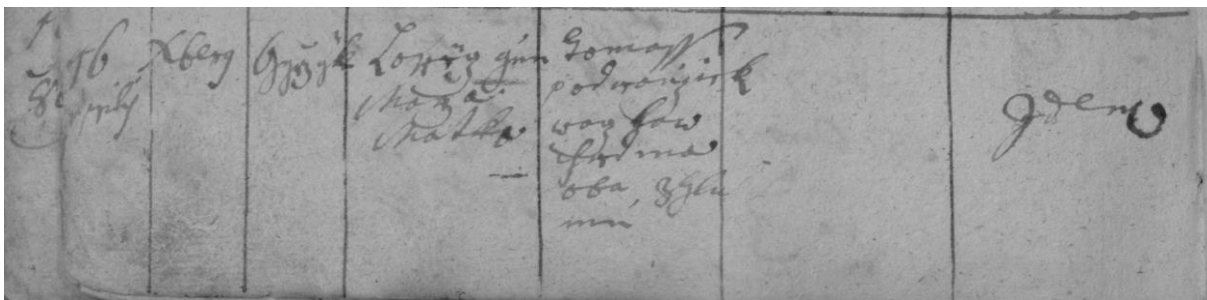
Anni. 12. Januarii Johanna qd. hova qm. Juna.
 Anna Jun. vobis Johana Jun. gflunim. Skatka.
 2 Chluma. Maya. Amosra Juna gaudatka
 gflunim. telet. Skadalcera vovdov
 hova. gflunim. Mikol. Podvansk
 gflunim.

Dne 19. září 1712 bratr Matěj, který se narodil již mrtvým. Proto záznam o jeho narození nemáme v matrice narozených, ale v matrice zemřelých. Protože však bylo dítěti, ač mrtvě narozenému dáno jméno, znamená to, že byl pokřtěn, s největší pravděpodobností porodní bábou. Teprve pokřtěné dítě se stávalo dítětem Božím a součástí křesťanského společenství, proto byl i takový křest z nouze pro rodiče důležitý.

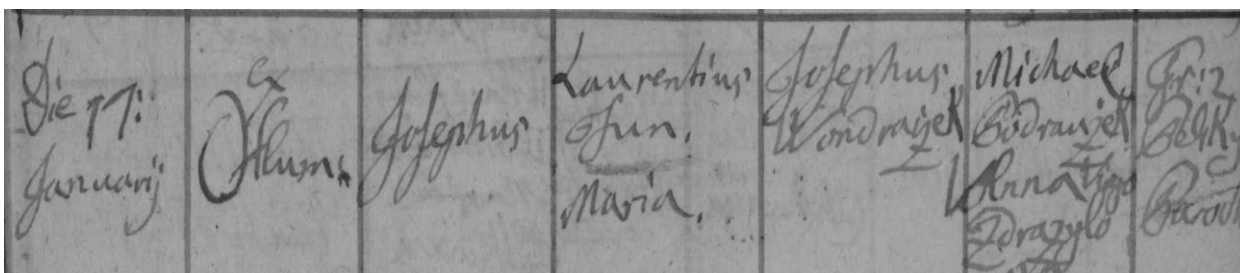
Infans ex utero Matias natus mortuus Laurentis Jun ex pago Chlum die 19. 7bris.
 Jun ex pago Chlum die 19. 7bris.

Infans ex utero Matias natus mortuus Laurentis Jun ex pago Chlum die 19. 7bris. Dítě z dělohy Matěj narozeno mrtvé (otec) Vavřinec Jun ze vsi Chlum dne 19. září 1712.

Dalším děckem byl syn Jiří. Narodil se 16. dubna 1714. Zápis o jeho narození na následující straně je zajímavý tím, že jako místo narození je uveden Krucemburk (Xberg). To že se Jiří narodil v Krucemburku nám říká, že jeho rodiče nevlastnili žádnou nemovitost, byli v tzv. podruží. A proč se stěhovali. Domníval jsem se, když jsem zpracovával vlastní rodokmen, že můj předek Jiří Šedivý starší, nejdříve také podruh, později rychtář v Zábřezí, měl „boty z toulavého telete“. Až později jsem se dozvěděl, že se museli stěhovat proto, aby nedostali ve vsi, kde bydleli, domovské právo, což mohlo znamenat pro obec v případě jejich invalidity či stáří, povinnost se o ně postarat. Tak asi tak. Zajímavý je i zápis jména obce Krucemburk. Kříž, latinsky crux, německy Kreuz je tedy vtělen přímo do jeho jména, tedy Křížový vrch. O tom, že se jedná o „naše“ Junovi, jejichž osudy sledujeme, svědčí i to, že všichni svědci jsou z Chlumu.

Josef Jun, přímý předek, se narodil v Chlumu necelý týden po svátku Tří králů, dne 11. ledna 1722. Zmíníme se o kmotru, kterým byl Josef Vondráček a o svědcích, kterými byli Michal Podroužek a Anna Zdražilová.

Na tehdejší dobu poměrně netypická časová mezera mezi roky 1714 a 1722, tedy téměř osm let, mezi narozením Jiřího a Josefa, je možná důsledkem toho, že Marie Magdaléna Junová v té době nejméně dvakrát potratila, nebo již ztrácela plnou plodnost. Na vině může být i poslední morová epidemie v českých zemích v letech 1713 až 1715. Mor také řádil na Vysočině a přesto, že v rodině Junů jsme nezaznamenali žádné úmrtí, mohla tato epidemie znamenat i s tím spojený nedostatek potravy a psychické strádání pro lidi, kteří ji přežili. V českých zemích zemřelo na sto tisíc lidí, přičemž celkový počet obyvatel byl tehdy 2,5 miliónů. Ale nejenom to, uhynuly téměř dva miliony kusů dobytka, tedy chyběl tažný dobytek na obdělávání polí, bylo daleko méně mléka a masa. V tomto období se mor stal synonymem smrti. Lék na něj neexistoval. Doporučovalo se dodržovat čistotu, koupání v lázni, vykuřování místností (pelyňkem, jalovcem, kadidlem, sírou a tabákem). Dalším lékem bylo přidávání česneku, cibule, fíků a ořechů do jídla a pití silného vína. Velmi oblíbeným léčebným postupem bylo pouštění žilou.

Píšeme zde již nějakou dobu o Junech, a tak je na čase seznámit čtenáře s původem tohoto jména i se vsí Chlumem. Tak nejdříve jméno Jun.

Příjmení Jun či Jůn je odvozeno od přídavného jména juný, což znamená mladý, křepký. Vždyť i organizace mladých skautů se jmenuje Junák.

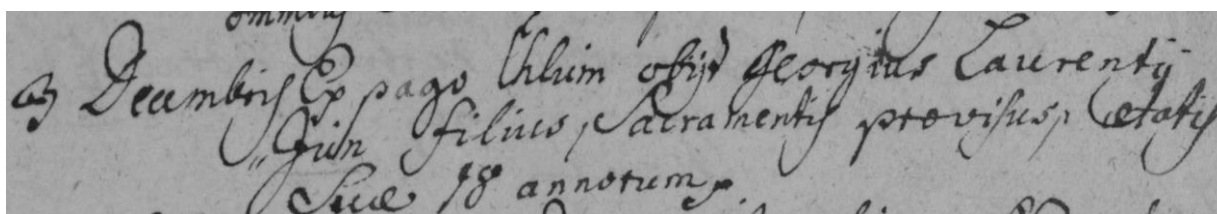
A vesnice Chlum? Ta je dnes částí města Hlinsko v okrese Chrudim. Nachází se asi 6 km na jihozápad od Hlinska. Trvale zde žije okolo 250 obyvatel. Chlumem protéká potok Slubice, který je levostranným přítokem řeky Chrudimky a prochází

jím silnice I/34. Já jsem však z fotek na internetu vybral pravděpodobně nejzajímavější pasáž s Kostelem svatého Petra a Pavla a se zvonicí, který se v obci nachází mimo hlavní silniční tah. Slovo chlum označuje zalesněný kopec, vrch či pahorek. Proto je v Česku velmi frekventovaným místním názvem, a to nejen kopců.

Pokračujme však ve vyprávění o životě rodiny Vavřince Juna. Až do roku 1733 jsme žádnou událost, která by byla uvedena v matrikách nezaznamenali.

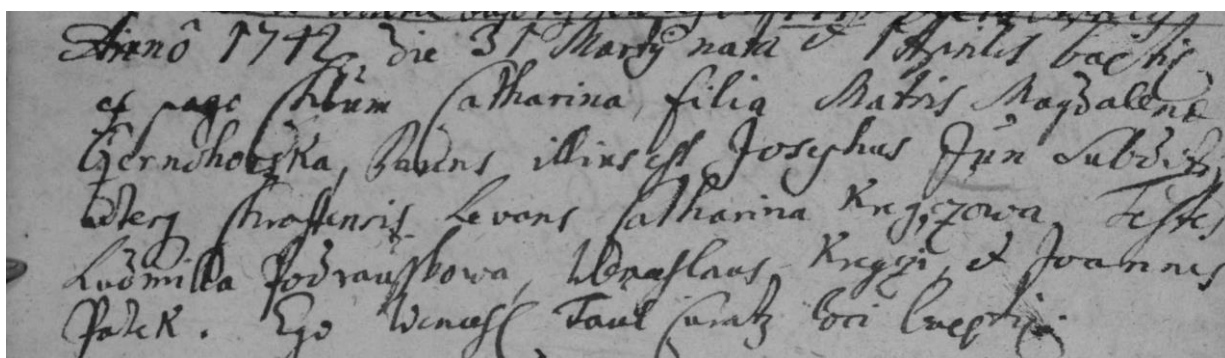
Dne 3. prosince 1733 umírá ve věku 18 let syn Jiří. Protože se však tehdy neudávala ani pravděpodobná příčina úmrtí, nevíme, co bylo její příčinou. Konec konců, přesvědčte se sami.

3 Decembris Ex pago Chlum obist Georgius Laurentis Jun filius, Sacramentis provisus, etatis sua 18 annorum. V českém překladu - 3. prosince ze vsi Chlum, mrtvůj Jiří, Vavřince Juna syn, zaopatřen svátostmi, stáří svého 18 let.

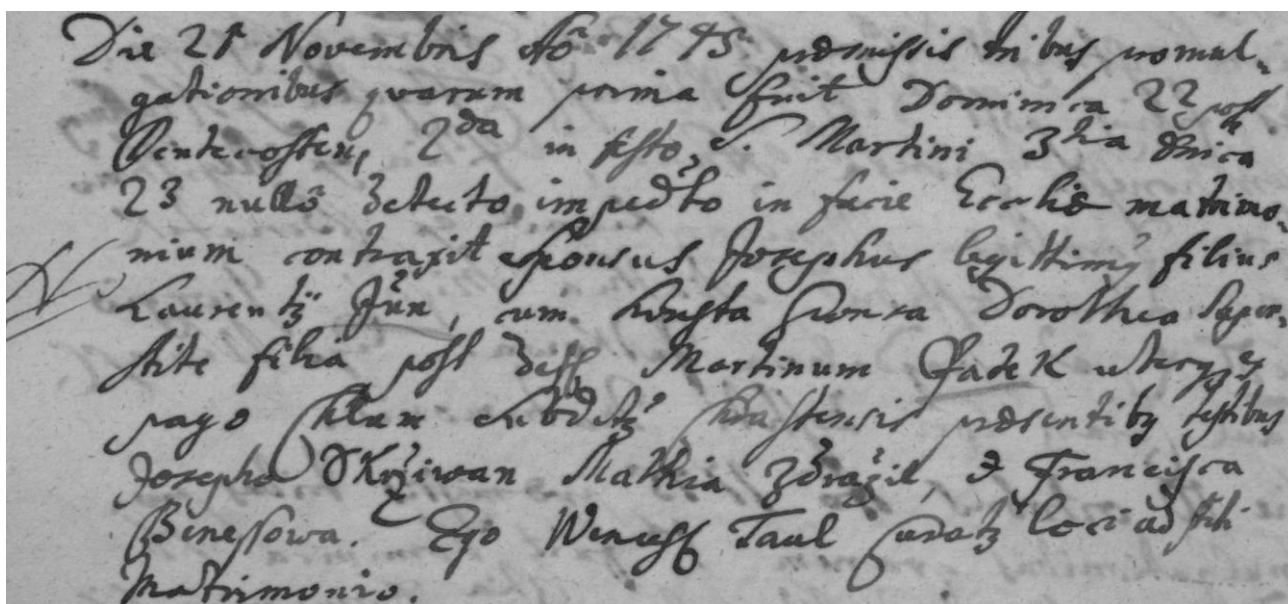
Zanedlouho po smutném pohřbu se v rodině slavila svatba. Prvorozený syn Jakub si 7. února 1734 bere za manželku Annu Petrlikovou, dceru Mikuláše Petrlika z Chlumu.

Před začátkem adventu v roce 1735, dne 20. listopadu se vdává jeho mladší sestra Anna. Jejím manželem se stává Václav Petrlik, syn Jiřího Petrlika. Oba „Petrlici“ tedy byli pravděpodobně příbuzní, ale nešlo o bratra sestru.

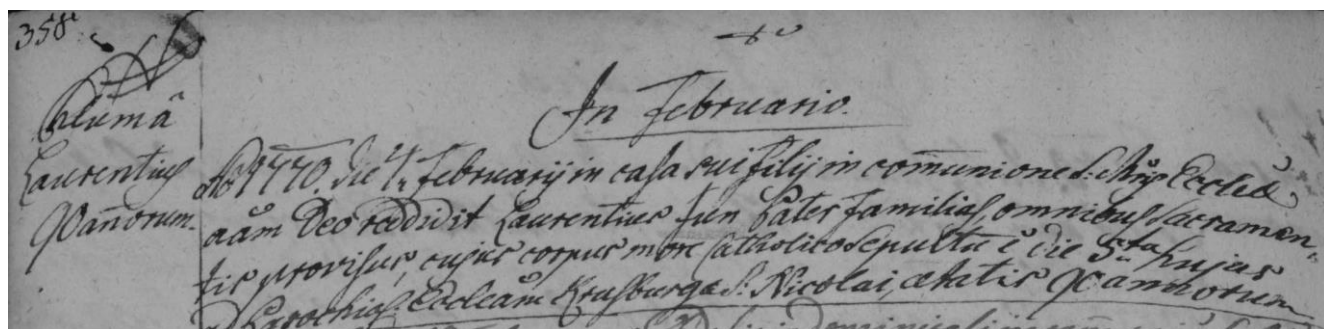
Handwritten Latin church record from 1742. The text describes the birth of a daughter, Katerina, to a mother named Magdalena Černohorská (Magdalēnē Černohorskē) and a father named Josef Jun. The record is dated 31. března 1742 (March 31, 1742) and mentions the location as Chlum (Chlumu).

Dne 31. března 1742 se svobodné matce Magdalēnē Černohorskē z Chlumu narodila dcera Kateřina, jako její otec byl uveden Josef Jun, jak je uvedeno v matričním zápisu. Nebyl jsem si jist, zda se jedná o přímého předka Josefa Juna, kterému v tom roce již bylo 20 let. Protože ale nebyl uveden jeho otec, nebylo jisté, že se jedná právě o něj. Jistotu jsem získal později na základě zápisu o svatbě Josefa Juna, který zde uvádím.

Handwritten Latin church record from 1745. The text describes the marriage of Joseph Jun (Josephus legitimus filius Laurentis Jun) to Anna Jun (Anna Jun) on November 21, 1745. The record is dated 21. Novembris 1745 and mentions the location as Chlum (Chlumu).

Je v něm zhruba uvedeno, že dne 21. listopadu 1745, si po třech ohláškách ve farním kostele ženich Josef, manželský syn Vavřince Juna bere poctivou nevěstu Dorotu, pozůstalou dceru po zemřelém Martinovi Pátkovi, všichni z Chlumu, poddaní Chrastecí. V zápisu u Josefa chybí slovo honestus, tedy poctivý, které jinak pan farář vždy poctivě vypisoval, takže určitě nešlo o nějaké opomenutí.

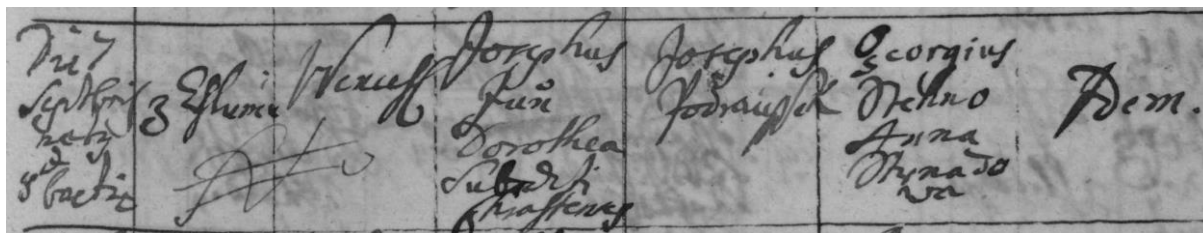

Přeskočili jsme čtortstoletí. Vavřinec Jun byl pohřben na hřbitově v Krucemburku dne 4. února 1770, údajně ve věku 90 let. V matričním zápise je označen jako Pater familiaris, tedy otec rodiny, nebo volně přeloženo patriarcha rodu. Vždyť v době jeho úmrtí byli na světě nejenom jeho děti a vnuci, ale také pravnuci.

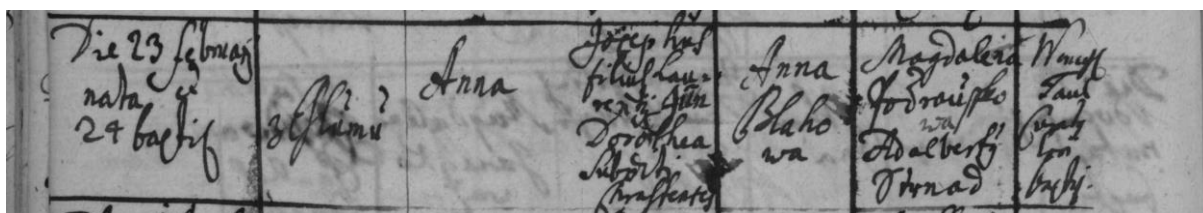
Josef Jun starší a jeho žena Dorota

Již na konci předešlé kapitoly jsem se dozvěděli o svatbě Josefa Juna a Doroty Pátkové. Jaký byl jejich další život se dozvíme v následujících řádcích.

Prvorozený syn Václav se manželům narodil 7. září 1746, takže je jasné, že pan farář psal pravdu, když nevěstu označil jako honesta. Chtě nechtě se mi čím dál více nabízí srovnání se životem posledního muže z rodu Junů, Stanislava, otce mé ženy Stáni. Ale to vše až mnohem, mnohem později.

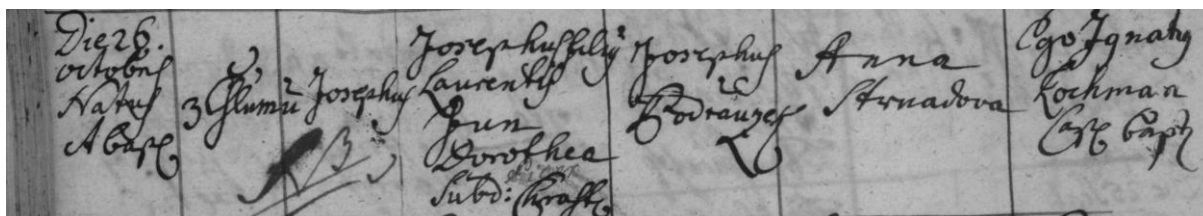
Dalším přírůstkem do rodiny Josefa a Doroty byla dcera Anna. Stojí za to zde také ukázat matriční zápis, protože je zde uvedeno nejenom datum křtu (24. 2.) jako dříve, ale i datum narození – 23. února 1748 a Josef je zde jednoznačně definován tím, že jde o syna Vavřince Juna, takže jakákoliv záměna není možná.

Kmotrou byla Anna Bláhová, svědky pak Magdaléna Podroužková a Vojtěch Strnad, křtil kněz Václav Taul.

Na Boží hod, 25. prosince 1749, byli Josef a Dorota obdarováni dcerou, která byla dne 26. prosince pokřtěna jako Kateřina.

Poté uplynuly téměř tři roky a Dorota porodila 26. října 1752 syna Josefa, přímého předka rodiny Junů. Ten byl ve stejný den také pokřtěn.

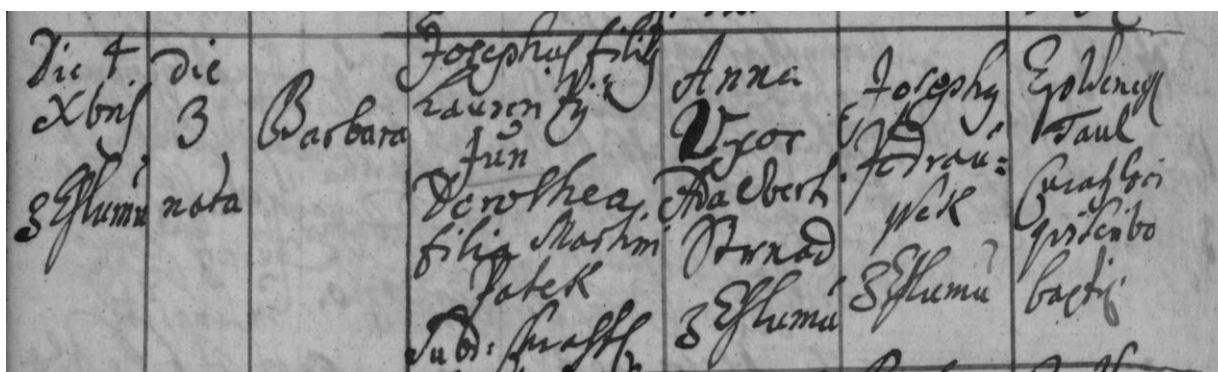

Na chvíli přerušme naše vyprávění a řekněme si něco málo o tom, co se odehrávalo i jinde než v Chlumu, protože se to obyvatel Chlumu okrajově dotýkalo.

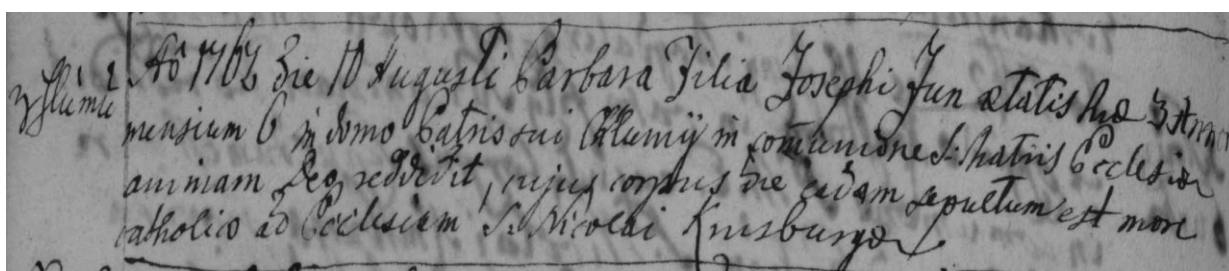
V těch letech probíhala Sedmiletá válka (1756–1763), což byl rozsáhlý ozbrojený konflikt mezi ústředními evropskými mocnostmi, tedy Velkou Británií, Pruskem, Portugalskem a některými německými státy na straně jedné, Francií, Rakouskem, Ruskem, Švédskem a Španělskem na straně druhé. Celé střetnutí se ve své době vedlo na velké ploše, v Evropě, Americe, Asii, Africe i na oceánech, a je tudíž právem považováno za první celosvětový válečný konflikt. Ptáte se proč se o něm zmiňujeme? Protože se, alespoň okrajově dotkl i kraje, ve kterém Chlum leží.

V květnu 1758 byli na hřbitově v Krucemburku pohřbeni tři příslušníci rakouské armády, nejdříve plukovník, Filip Hartman, původem z Čech, poté dva vojáci Harrachova regimentu. V době konfliktu mezi Rakouskem a Pruskem probíhaly bitvy v Čechách a na Moravě, a tak přesuny vojsk i přes Vysočinu určitě nebyly ojedinělé. Na co umřeli, zdali na zranění, nebo na nějakou nakažlivou nemoc, které ve vojsku běžně řádily, nevíme.

Ale pojďme zpět do naší malé, ale pro nás důležité historie. Zní to jako z pohádky: „Mnoho vody uplynulo v potoku Slubici a po dlouhých sedmi letech se Dorotě Junové narodilo dceruška“. Bylo to 3. prosince 1759 a den nato byla pokřtěna jménem Barbara.

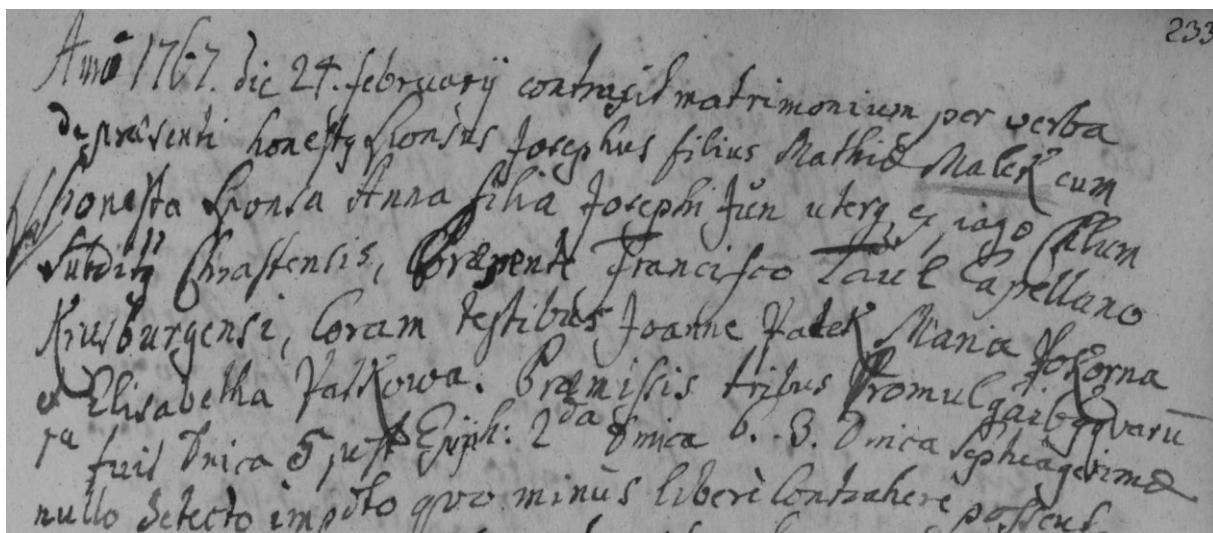

Avšak Barbara 10. srpna 1762 ve dvou a půl letech umírá...

Ale jak říká moje milovaná manželka Stáňa, rozená Junová. Nemáš tam něco veselejšího. Ano mám!

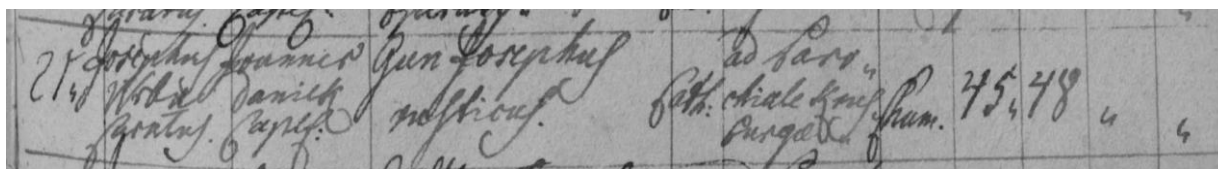
V roce 1767, dne 24. února se vdává den po svých devatenáctinách Anna Junová. Jejím mužem se v ten den stává Josef Málek, také z Chlumu.

A když jsme u svateb. Jedna zajímavost. Ještě předtím, koncem května roku 1766 pan farář v Krucemburku požehnal svatbě vojáka z Laudonova regimentu s dívkou z Krucemburku. Byla to doba míru, takže generál Laudon a jeho regiment jeli skrz vesnici při přípravě na manévry v září poblíž Německého, dnes Havlíčkova Brodu. V červnu 1768 se pak v Krucemburku oženili další dva vojáci z Laudonova regimentu...

Hladomor v českých zemích v letech 1770 až 1772 bylo období rozsáhlé neúrody a hladu v českých zemích pod vládou habsburské monarchie, které začalo na jaře roku 1770 a trvalo až do roku 1772. Celkový počet obětí v jeho důsledku se odhaduje na 250 000 až 500 000 zemřelých, velká část z nich na venkově. Špatná hospodářská situace země, vyčerpané sedmiletou válkou, kombinovaná s několika roky neúrody obilí způsobila potravinovou krizi, během které v zemích Koruny české následkem hladu či zvýšeným šířením nemocí – tyfu, úplavice a moru – zemřelo zhruba 10–15 % z celkové populace a trvalo přibližně 15 let, než počet obyvatel dosáhl stavu před rokem 1771, tedy asi čtyři a půl milionu.

V roce 1772, dne 21. února 1772, umírá, lépe řečeno, je pohřben otec rodiny Josef Jun starší. Z matričního zápisu o jeho úmrtí se můžeme dozvědět daleko víc.

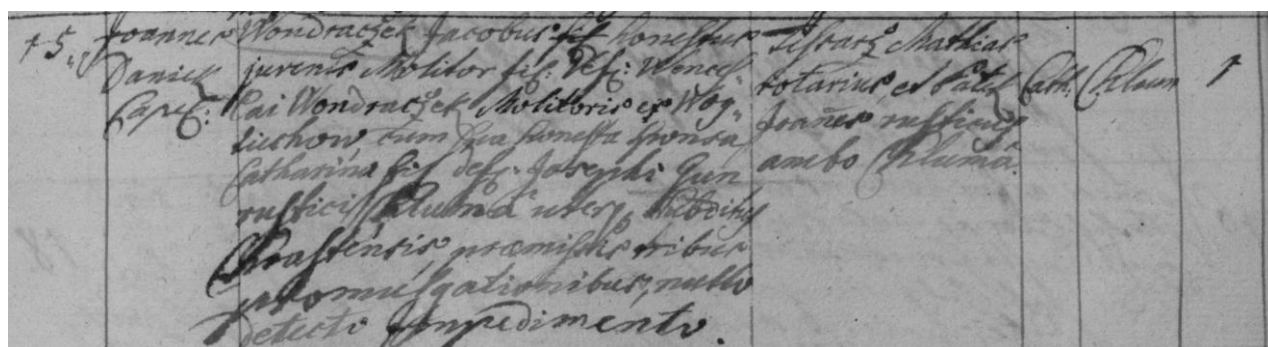

Tedy že byl sedlák, rusticus, byl pohřben na hřbitově u kostela v Krucemburku, bydlel na adrese Chlum č. 45 a v době úmrtí mu bylo 48 let, což ale není zcela přesné, protože se dožil 50 let (narozen 11. ledna 1722). To vše umožnila reforma Marie Terezie, která svým výnosem nařídila, jaké údaje mají matriky obsahovat a také v roce 1771 nařídila číslování domů. Co bylo příčinou úmrtí Josefa Juna staršího se

můžeme jenom domnívat, ale spíše si myslím, že ho sklátila nějaká nemoc, o kterých jsme se zmínili v předchozím odstavci.

Možná, že si ještě pamatujete ze školy, že se bramborám dařilo především na Vysočině. Ale ty se ve větším začaly v Čechách pěstovat až po období hladomoru v letech 1770 až 1772. Na Vysočině však paradoxně o dvě desítky let později. Traduje se, že ke konci 18. století nebyla Vysočina, jakožto chudý kraj, schopná uživit své obyvatele, a tak se muži počátkem léta vydávali za prací do Rakouska, do Vídně. To bylo umožněno, když dne 1. listopadu 1781 byl vydán Josefem II. Patent o zrušení nevolnictví, jímž bylo nevolnictví zrušeno a nahrazeno mírnějším poddanstvím, což kromě jiného umožnilo stěhovat se a opustit panství bez souhlasu vrchnosti. Muži však ještě před tím osázeli svá políčka bramborami, aby je po návratu sklídili a měli tak alespoň nějaké zásoby na zimu. To mělo být základem rozšíření a rajonizace brambor na Vysočině. Brambory se začaly rozšiřovat právě v těchto méně úrodných a chudých oblastech, a to už bramborám zůstalo, protože jim vyhovuje chladnější vlhké klima.

Po krátké historické a agrární exkurzi se vraťme k osudům dětí Josefa Juna a ovdovělé Doroty. Další svatba se v neúplné rodině Junů odehrála dne 15. srpna 1773.

V ten den se vdává tehdy tříadvacetiletá Kateřina Junová. Jejím manželem se stal Jan Vondráček, syn mlynáře z Vojtěchova.

Pro úplnost dodejme, že vdova Dorota, rozená Pátková přežila svého muže o dvacet let a umřela ve věku 67 let dne 11. dubna 1792.

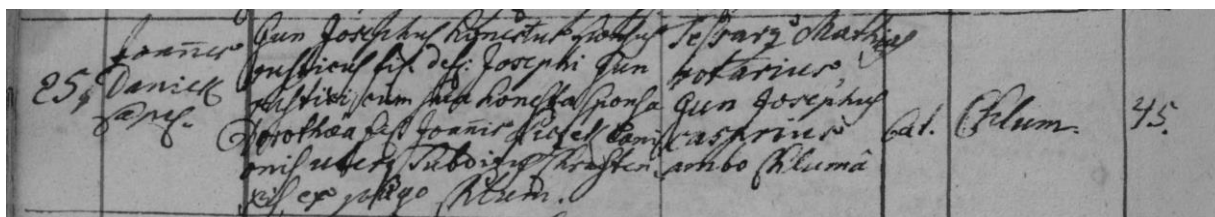
Josef Jun mladší a jeho žena Dorota

Již víme, kdy se Josef Jun mladší narodil – 26. října 1752. Od svých deseti let, kdy v roce 1762 umírá jeho malá sestríčka Barbara, byl nejmladším potomkem.

Své dětství a mládí neprožil v klidných a spokojených časech. O hladomoru v českých zemích a samozřejmě také na Hlinecku, v letech 1770 až 1772, jsme se již zmínili. Jeho důsledkem však byla selská povstání a selské rebelie, a to nejenom ono nejznámější z roku 1775, jehož centrum bylo ve Rtyni v Podkrkonoší a skončilo poblíž Chlumce nad Cidlinou.

Na Hlinecku selské rebelie v následujícím roce 1776 spočívaly zejména v tom, že sedláci odmítali kácet dříví a klády vozit pro potřeby vrchnosti. Kromě toho tvrdili a prosazovali, že kromě peněžních úroků dvakrát ročně, a to na svátek svatého Jiří 23. dubna a na svátek svatého Havla 16. října nemají vůči vrchnosti jiné povinnosti naturální.

A ještě další zajímavé informace z té doby, které se obě vztahují k reformám Marie Terezie. Tou první reformou bylo zavedení číslování domů, které bylo uzákoněno v únoru roku 1770 a ve většině obcí proběhlo od podzimu 1770 do roku 1771. Zpočátku nemělo charakter trvalého označení, ale pořadového čísla v konkrétním soupise, třebaže dům byl číslem až do dalšího přechíslování „popsán“ křídou na vrata či dveře. A tou druhou reformou je všeobecná povinná školní docházka, kterou zavedla Marie Terezie 6. prosince 1774. Téměř všechny děti musely od šestého roku svého věku plnit nejméně šestiletou školní docházku, rodičům s odpovídajícími finančními možnostmi však bylo umožněno, aby si vydržovali vlastního domácího učitele. Shodou okolností tyto řádky píše 6.12.2021.

Josef Jun mladší, syn sedláka, se ve věku čtyřiaadvaceti let žení dne 25. května 1777. Před oltářem stáli spolu s nevěstou, Dorotou Pickovou, tehdy dvacetiletou. Také její otec, Jan Picek, řezník v Chlumu, již tehdy nebyl naživu, stejně jako otec Josefa. V zápise vidíme poprvé uvedenou adresu Chlum č. 45, se kterou se budeme ještě dlouhé roky setkávat.

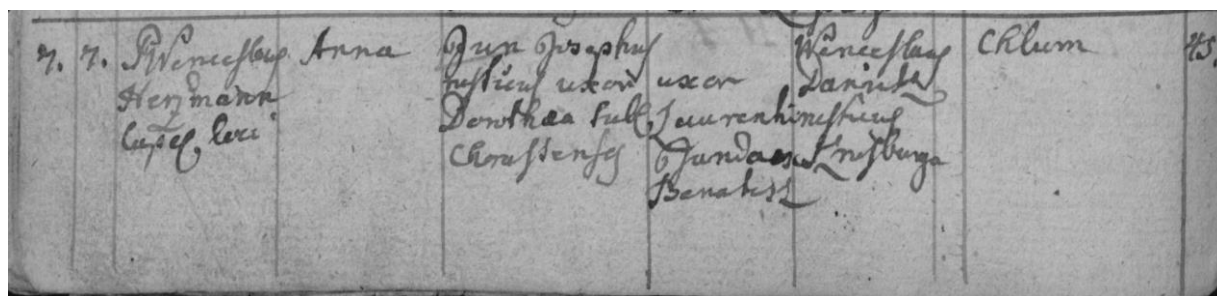
Protože jsem se s povoláním řezník setkal poprvé, dovoluji mi o tomto povolání uvést zajímavou informaci. Všichni známe dodnes používaný řeznický znak. Málokdo však ví, jak přišli řezníci ke svému znaku. Statečným činem si před více než

700 lety vysloužili lva do znaku a také právo nástupu do čela všech řemesel, jejichž zástupci kráčeli v průvodech. Dobře známý znak cechu nesoucí lva se sekýrou v předních tlapách, získali řezníci díky důležité dějinné události. V roce 1310 hrdinně rozsekali jednu z pražských bran a pomohli Janu Lucemburskému a jeho ženě královně Elišce Přemyslovně vstoupit do města obsazeného korutanskými žoldnéři. Král Jan Lucemburský udělil řezníkům za odměnu znak, který začaly postupně používat řeznické cechy v dalších českých městech.

Vraťme se však ještě ke svatbě Josefa a Doroty. Jistě známe pověru, která se však opírala o zkušenost předků: „Svatba v máji, nevěsta na máry“. Protože naši předci byli většinou bez problémů schopni počít děcko, přišla novomanželka do jiného stavu během následujícího měsíce a porod se pak odehrával v lednu nebo únoru, tedy v měsících, kdy většinou panovaly největší mrazy.

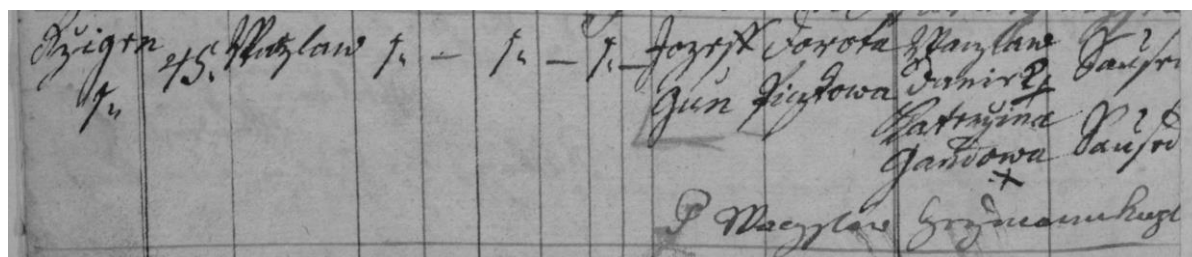
Proč o tom píší. Protože první potomek se Josefově manželce Dorotě narodil až v červnu 1779 a lze tedy z data svatby usuzovat, že svatba spěchala, ale poté novomanželka potratila.

Dne 7. června 1779 tedy do rodiny přibyla dcera a téhož dne byla pokřtěna jménem Anna.

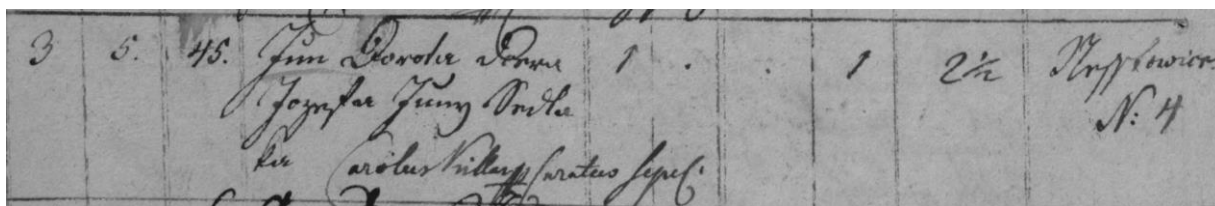
Téměř přesně za dva roky, 6. června 1781, Dorota Josefovi porodila další dceru a při křtu ji bylo dáno jméno Kateřina. A v roce 1783, 3. září, přišla na svět další dcera, Růžena, protože byly matriky vedeny v latině, je v matrice zapsána jako Rosalie.

Josef pravděpodobně vyhlížel mužského potomka, který by po něm jednou převzal hospodářství. A také se dočkal. Prvorozený syn, který je přímým předkem, přišel na svět dne 1. října 1785 a protože bylo nedlouho po svátku svatého Václava, patrona české země, bylo mu při křtu dáno jméno Václav.

Neuplynuly ani celé dva roky a na svět přišel další syn. Dne 22. července 1787 se narodil mladší syn Josef. Další potomek, dcera Dorota se narodila dne 6. března 1790 a v roce 1792, 18. srpna, se narodila její sestra Lidmila.

Dorotě bylo 5 let, když 25. dubna 1795 zemřela. Důvodem úmrtí byly neštovice. Další a poslední dceři bylo dáno stejné jméno, tedy Dorota. Narodila se 15. ledna 1798. Avšak ona také poměrně brzy zemřela ve věku 2 a půl roku, dne 3. června 1800 a o dva dny později byla pohřbena – příčina úmrtí stejná, neštovice, jak je vidno z matričního zápisu. Někdo by si mohl říci, že té druhé Dorotce přineslo smůlu její jméno. Možná bychom to dnes tak chápali. Ale tehdy to bylo běžné, že rodiče dávali novorozencům jména jejich sourozenců, kteří již v době jejich narození nežili.

Obě Dorotky nebyly v Chlumu jediné, které zemřely v těch letech na pravé, jinak řečeno černé neštovice, protože české země postihly epidemie neštovic zejména v letech 1794 a 1799–1801. Neštovice hrozily už předtím, ale v 18. století se neobvykle rozšířily, takže jimi onemocněla vřdycky velká část populace. Větší část nakažených zemřela. Kdo to přežil, tak pak byl na celý život poznamenán jizvičkami v obličeji. Úmrtnost byla vysoká, v některých letech až 17 tisíc osob ročně.

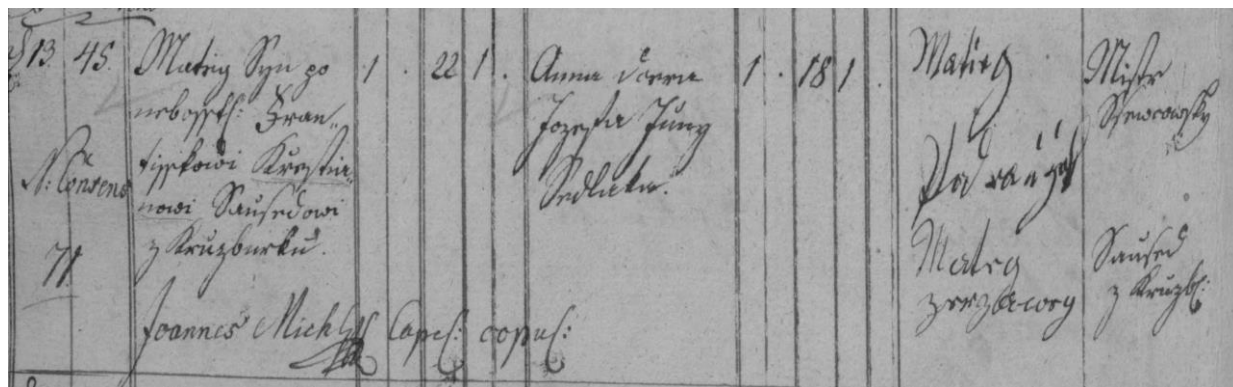
Historickým krokem v boji s neštovicemi byl objev britského vesnického lékaře Edwarda Jennera. Povšiml si, že lidé, kteří přicházeli často do styku s dobytkem a nakazili se kravskými neštovicemi, téměř nikdy neonemocněli neštovicemi pravými. V roce 1796 se rozhodl učinit pokus a záměrně naočkoval osmiletému hnis z vřídka způsobeného kravskými neštovicemi. Chlapec onemocněl kravskými neštovicemi, ale za šest týdnů se uzdravil. Jenner ho poté infikoval dávkou pravých neštovic. Podle předpokladu u chlapce nemoc nepropukla. Tento pokus je považován za první skutečnou vakcinaci. Jenner poté použil tuto metodu ještě mnohokrát a v roce 1798 o svých výsledcích publikoval článek, ve kterém nazval svoji metodu vakcinací (z latinského slova vacca, česky kráva) a rovněž zavedl pro původce nákazy termín virus.

Vidíte, jak může historie promluvit k nám, kteří žijeme v současné době epidemie koronaviru. Vždyť historie je matkou poznání. Záleží však na tom, abychom za toto poznání nepovažovali lež převlečenou za pravdu. Kdo prodělal očkování oslabeným virem kravských, nepravých neštovic a také já mezi takové lidi patřím, popřípadě prodělal pravé neštovice a přežil, již nikdy pravými neštovicemi nemohl onemocnět. To v případě očkování pokusnými vakcínami vektorovými či mRNA není, a tak v těchto dnech již jsou lidé očkování třetí dávkou, která je nazývána posilující a za devět měsíců je čeká určitě další. Je to velký byznys a také něco daleko horšího... Již

jsou známy případy úmrtí, ochrnutí, infarktů a mozkových mrtvic v důsledku očkování těmito vakcínami. Naštěstí i mezi lékaři přibývá lidí, kteří bijí na poplach a varují před očkováním a zejména před očkováním dětí, zejména také proto, že dlouhodobé negativní účinky těchto „vakcín“ nejsou vůbec známy. Dnes, kdy píšu tyto řádky, je pátek 10. prosince 2021 a je Den lidských práv. Právě v tento den vyšla ve Sbírce zákonů vyhláška o povinném očkování, kromě jiného i lidí nad 60. Právě nám, lidem nad 60 let, chtěla odcházející, zkorumpovaná vláda Babiše a Vojtěcha vzkázat, že žádná lidská práva nemáme.

Nyní se vrátíme k věcem veselejším. V roce 1798, se kromě toho, že se narodila malá Dorotka, která však v roce 1800 zemřela, odehrála další veselá událost, tedy svatba, o čemž hovoří i její další pojmenování veselka.

V roce 1798, 13. února se ve věku osmnáct let vdá nejstarší dcera Anna. Jejím mužem se v ten den stal Matěj Křesťan z Krucemburku, kterému bylo dvacet dva let.

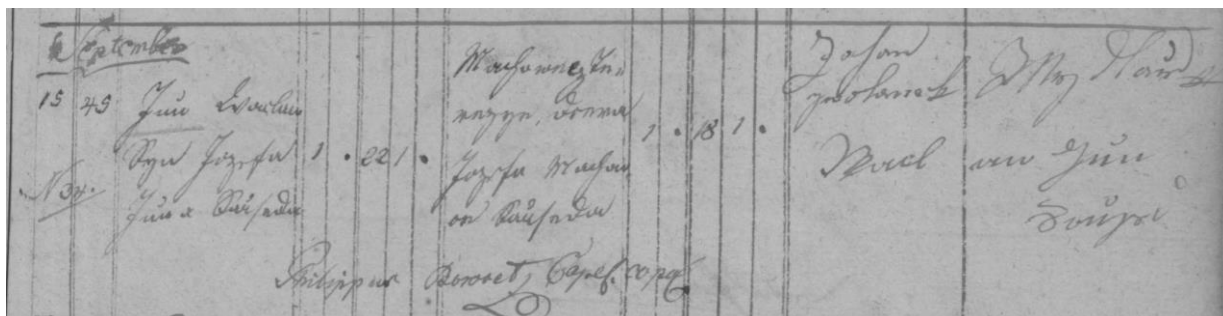
V matričním zápise čteme: Matěj, syn po zemřelém nebožtíkovi Františkovi Křesťanovi, sousedovi z Kreuzburku, 22 let. Anna, dcera Josefa Jůny, sedláka, 18. let. Svědci Matěj Podroužek, mistr ševcovský a Matěj Zrzavý, soused z Kreuzburku. Všimněme si, že se svědci vlastnoručně podepsali, což bylo jistě výsledkem zavedení povinné školní docházky v roce 1774.

K povinné školní docházce mi dovolte kratičkou úvahu. Marie Terezie ji zavedla kromě jiného i proto, aby se její monarchie mohla modernizovat podle vzoru Anglie, Pruska a Francie. Avšak jako každé narození v sobě nese zárodek zániku, tak i tento počín v sobě nesl počátek konce její monarchie. Je to tak, lidé, kteří se naučili číst, psát a počítat již byli hůře ovladatelní, více samostatní.

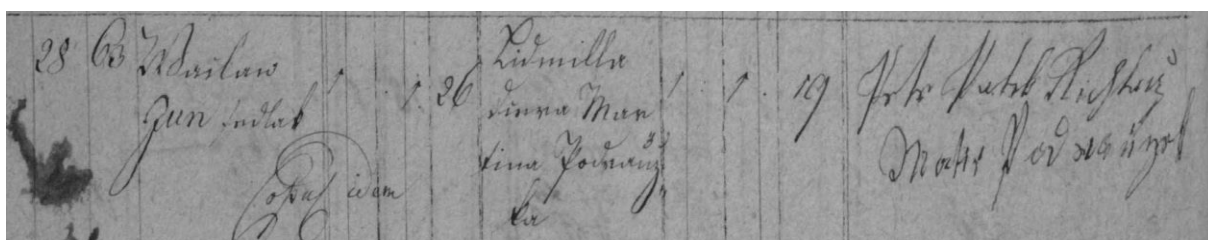
Na příkladu rodiny Josefa Juna mladšího vidíme, co bylo běžné v tehdejší rodině, kdy se zhruba během 20 až 25 let narodilo zhruba 8 až 10 potomků. Tedy to, že někdy nejstarší sourozenci se oženili či vdali ještě dříve, než se narodil poslední potomek. A víme také, že většinou jenom polovina dětí se dožila dospělého věku. V tom je však rodina Junů ojedinělá, protože většina jejich potomků se dospělého věku dožila, samozřejmě s výjimkou obou Dorotek.

Rokem 1804 začíná v rodině Junových desetiletý seriál svateb. V tomto roce se dne 7. února vdává dcera Růžena. Jejím manžel se stal Tomáš Moravec z Chlumu, syn po zemřelém sedlákovi Tomáši Moravcovi.

Václav Jun, přímý předek, se žení poprvé 14. září 1807 ve věku 22 let. Za ženu si bere osmnáctiletou Terezií Machovcovou z Chlumu, dcerou Josefa Machovce.

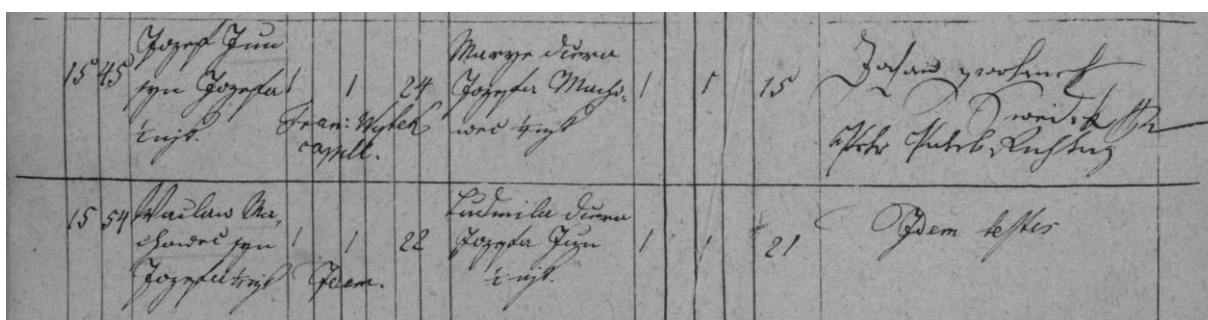

Po její smrti v roce 1810 se Václav žení 28. května 1811 s devatenáctiletou Lidmilou Podroužkovou, dcerou Martina Podroužka, také z Chlumu. K životu Václava se podrobně vrátíme v příští kapitole.

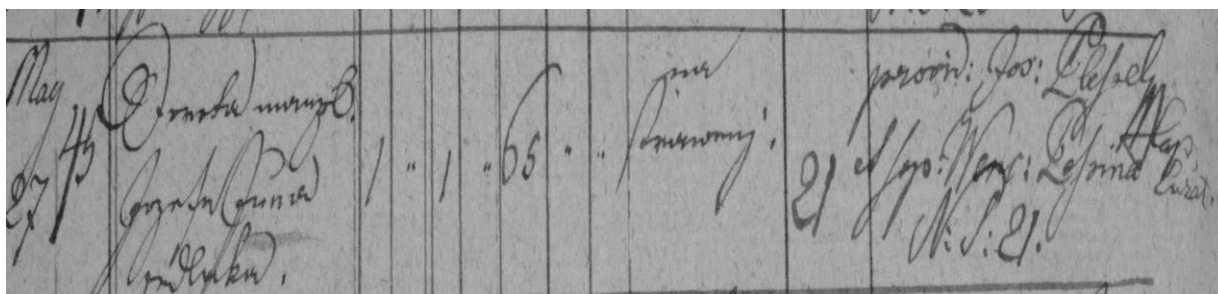
Za svědka jim šel Petr Pátek, rychtář a Matěj Podroužek, pravděpodobně příbuzný nevěsty.

Úterý 14. února 1814 bylo dvojnásobným dnem svatebním. Však se přesvědčte sami!

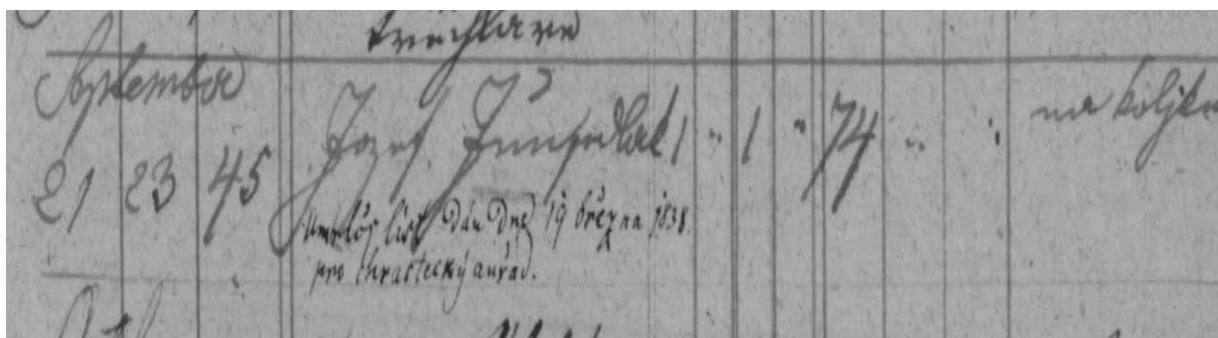
Tehdy bylo dokonáno propojení rodin Junových a Machovcových. Již potřetí si potomek Josefa Juna bere za manželského partnera potomka Josefa Machovce. Tentokrát si Josef Jun nejmladší ve věku 24 let bere patnáctiletou Marii Machovcovou a dvaadvacetiletý Václav Machovec se žení s jednadvacetiletou Ludmilou Junovou. Za svědky jim šli Jan Zvolánek a opět rychtář Petr Pátek. I to svědčí o tom, že

rodina Junů byla považována za váženou rodinu, přičemž jsem přesvědčen, že to nebylo jenom kvůli majetku, ale i kvůli sociální inteligenci a kvůli něčemu, co bychom dnes nazvali manažerskými schopnostmi. To se určitě projevilo a projevuje nadále na potomcích tohoto rodu. Je pravdou, že někteří závistivci pak jejich toto „chování na úrovni“ mohli označit slovy „jde panstvo“.

Pomalu, ale jistě se dostáváme ke konci života manželů Josefa a Doroty Junových. Jak je vidět z matričního zápisu, Dorota umírá 27. května 1818 na stáří ve věku 65 let. Těžká celoživotní práce a osm těhotenství a porodů, to opravdu ženy stárnuly rychleji než dnes.

Její muž Josef ji na věčnost následoval hned příští rok, 21. září 1819, stár 74 let, jako příčina úmrtí je uvedena kolika.

Václav Jun a jeho ženy, Terezie a Lidmila

Tuto kapitolu začnu trochu zešíroka, jak je mým zvykem. Na rozdíl od mluvené řeči mne nemůže nikdo netrpělivě přerušit, abych šel přímo k věci. On takový úvod má většinou smysl, i kdyby to někdy bylo jenom proto, abych posluchače či čtenáře navnadil na věci příští. V tomto případě však má vícero významů, za prvé ten, abychom si uvědomili, v jaké době žili ti, o kterých zde píšeme a za druhé, jaký vliv měla, nebo mohla mít tato doba a její zákony na jejich životy.

Krátce jenom připomenou pád Bastily 14. července 1789, útok na královský palác v noci z 9. na 10. srpna 1792, zatčení, uvěznění a poprava krále Ludvíka XVI v lednu 1793 a popravu jeho ženy, královny Marie Antoinetty, v říjnu téhož roku. To zbytek Evropy šokovalo.

Evropští panovníci byli proti revoluci, a proto císař Svaté říše římské Leopold II., který byl bratrem francouzské královny Marie Antoinetty, a pruský král Fridrich Vilém II. vytvořili již v roce 1792 pakt proti Francii. V letech 1792 až 1802 pak probíhaly, a to nejenom v Evropě, takzvané francouzské revoluční války. Na ně navázaly napoleonské války, což byla série válečných konfliktů mezi lety 1803 až 1815, kdy byl Napoleon poražen dne 18. června 1815 v bitvě u Waterloo.

V těch letech císař František II. vydal 4. května 1802 patent, kterým vojenské službě podléhali muži ve věku 18 až 40 let a dále v něm byla stanovena doba, kterou bylo nutné u jednotlivých složek vojska odsloužit: u pěchoty a vozatajstva to bylo 10 let, u jezdecka 12 a u dělostřelectva a ženijních sborů 14 let. Dne 25. října 1804 pak vstoupil v platnost nový konskripční a odvodní systém. Od vojenské služby byli osvobozeni šlechta, duchovní, úřednictvo a osoby s vyšším vzděláním a jejich děti. Systém pamatoval také na zajištění chodu hospodářství, proto nakazoval, aby k vojsku byli odváděni jen ti mladí muži, bez nichž mohly fungovat panské velkostatky, selská hospodářství, řemeslnické dílny a další živnosti.

Pro vývoj hospodářského života na venkově bylo velmi důležité dědické právo a zákony o dělitelnosti selských statků. Statek přecházel obyčejně na nejmladšího syna, někdy vrchnost sama určila syna, který se měl stát hospodářem. V roce 1787 však bylo uzákoněno že statek – neustanovil-li hospodář jinak – dostane nejstarší syn. S tím souvisí dělitelnost selských statků, které bylo podporováno, avšak jen s tím omezením, aby odloučený díl tvořil aspoň $\frac{1}{4}$ původního statku) nejméně však. aby každý díl měl aspoň 40 měřic (7,66 ha). Za napoleonských válek byly selské statky často děleny, protože hospodář tak zachránil syna od vojenské povinnosti, když jej učinil samostatným hospodářem.

Dne 18. června 1811 pak byl vydán Všeobecný zákoník občanský, který lze považovat za první zákonnou normu práva manželského. Byly v něm, kromě jiného uvedeny překážky manželství, mezi něž patřilo, že sňatek nemohou uzavřít zuřiví,

šilení, blbí a nedospělí (to uvádím jenom proto, že tehdy byly věci nazývány jasně a zřetelně, bez jakékoli „politické korektnosti“). Nezletilí pak nemohli vstoupit do manželství bez otcova souhlasu, v případě smrti otce byl třeba souhlas zákonného zástupce spolu s vyjádřením soudu.

A nyní se pojďme vrátit k osudům rodu Junů. Brzy poznáte, že poslední tři odstavce nám pomohou alespoň částečně objasnit rodinné události z té doby.

O narození Václava Juna a jeho dvou svatbách jsme již psali v předcházející kapitole. Nyní tedy nejdříve o jeho prvním, můžeme říci nešťastném, manželství. Václav se oženil s Terezií Machovcovou 14. září 1807. Hned 12. října 1807 se jim narodila dcerka Dorota, ta však umírá 28. října téhož roku. Dne 3. prosince 1808 se manželům narodil syn Václav, i ten však brzy umírá ve věku půl roku 11. června 1809. Třetím potomkem byla dcera Josefa, která se narodila 25. dubna 1810, avšak umírá ještě téhož roku, a to dne 18. srpna 1810, jako příčina úmrtí je zapsán psotník. Psotník je zastaralý název choroby, uváděný jako příčina úmrtí u malých dětí. Jednalo se pravděpodobně o tetanické křeče, tedy křeče způsobené většinou nedostatkem vápníku, popřípadě hořčiku, spojené s bezvědomím. Vzhledem k nízké úrovni medicínských znalostí byly jako psotník zpravidla označovány jakékoliv křeče, které vedly k úmrtí dítěte v raném věku.

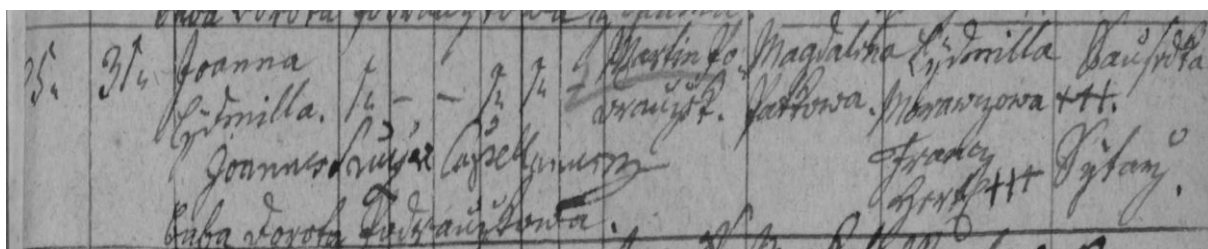
Nedosti na tom, zanedlouho potom umírá i Václavova manželka Terezie, a to dne 29. srpna 1810. Jako příčina úmrtí jsou uvedeny souchotiny, tedy tuberkulóza. Zápisy o obou úmrtích jsou v matrice zemřelých uvedeny hned za sebou.

1810		Imenó Zemřelých		Věkové Věkové		Věkové		Věkové		Věkové	
Dne smrti	Imenó	Věkové	Věkové	Věkové	Věkové	Věkové	Věkové	Věkové	Věkové	Věkové	Věkové
29. 8.	Terezie Machovcová	30	30	1	1	1	1	1	1	1	1
18. 8.	Václav Jun	11	11	1	1	1	1	1	1	1	1

Co mne na tomhle manželství zarazilo? Že se Václav s Terezií oženil až měsíc před narozením jejich prvního potomka. Přitom pak poté, v roce 1814 si děti Josefa Juna mladšího z č.p. 45 jako své manželské partnery berou děti Josefa Machovce z č.p. 54! Domnívám se, že za to mohla Terezčina nemoc, o které se již tehdy vědělo...

Také o druhé svatbě Václava Juna jsme již psali. V matričním zápise ze dne 28. 5. 1811 svatbě je již Václav uveden jako sedlák v čísle 63. Václavův otec, Josef Jun

mladší totiž rozdělil svůj lán na dvě poloviny, pravděpodobně již před Václavovou první svatbou a vzniklo nové číslo popisné 63. Kromě toho, že Václav potřeboval novou hospodyní (náhradní matku ne, protože již žádné děcko z jeho prvního manželství nežilo). Jeho nastávající se narodila v roce na Den narození páně, nebo také jinak zvaný Boží hod vánoční, tedy 25. prosince 1792. Matriční záznam o jejím narození je zajímavý ještě tím, že se kmotra i svědek podepsali třemi křížky. V té době se již lidé podepisovat museli, avšak zejména starší generace, „nepoznamenaná“ povinnou školní docházkou psát neuměla. Trochu mi to připomíná počítačovou gramotnost dnes, kdy někteří lidé starší šedesáti let musejí věci řešit přes internet, a pokud počítač a internet nemají a tyto znalosti nemají, musejí se spolehnout na pomoc vlastních dětí, nebo někoho ochotného mladšího.

Přestože je tato kapitola svým názvem určena Václavovi a jeho dvěma ženám, chci se v této kapitole také zabývat jeho mladším bratrem Josefem, toho jména třetím v řadě.

Možná jste si povšimli, že jeho nevěstě bylo teprve patnáct let. Tak to milosrdně napsal pan farář. Ono ji však v den svatby bylo čtrnáct let a jeden necelý měsíc. Do června 1811 platil tzv. Koldínův zákoník, který stanovil u žen zletilost na 15 let, muži dosáhli zletilosti ve věku 18 let. V roce 1811 vydaný Všeobecný zákoník občanský stanovil tuto věkovou hranici u mužů i žen na 24 let. V opačném případě byl u nezletilého potřebný souhlas otce.

V případě takového sňatku očekáváme, že je nevěsta v jiném stavu a pokud záznam o narození děcka nenajdeme, máme za to, že děcko vdaná žena během těhotenství potratila. Nevím, ale protože první děcko, dcera Mariána, se jí narodila až za dlouhých sedm let, je nabíledni, že svatba byla zejména proto, aby Josefa neodvedli v čase napoleonských válek. Dovolím si také zaspekulovat o tom, zdali byl sňatek ihned „konzumován“.

Ze stejných důvodů se, dle mého názoru, ve stejný den žení bratr Mariány, Václav Machovec, s Ludmilou Junovou. Jak jsem napsal v dlouhém úvodu k této kapitole, v té době takové sňatky nebyly ničím výjimečným.

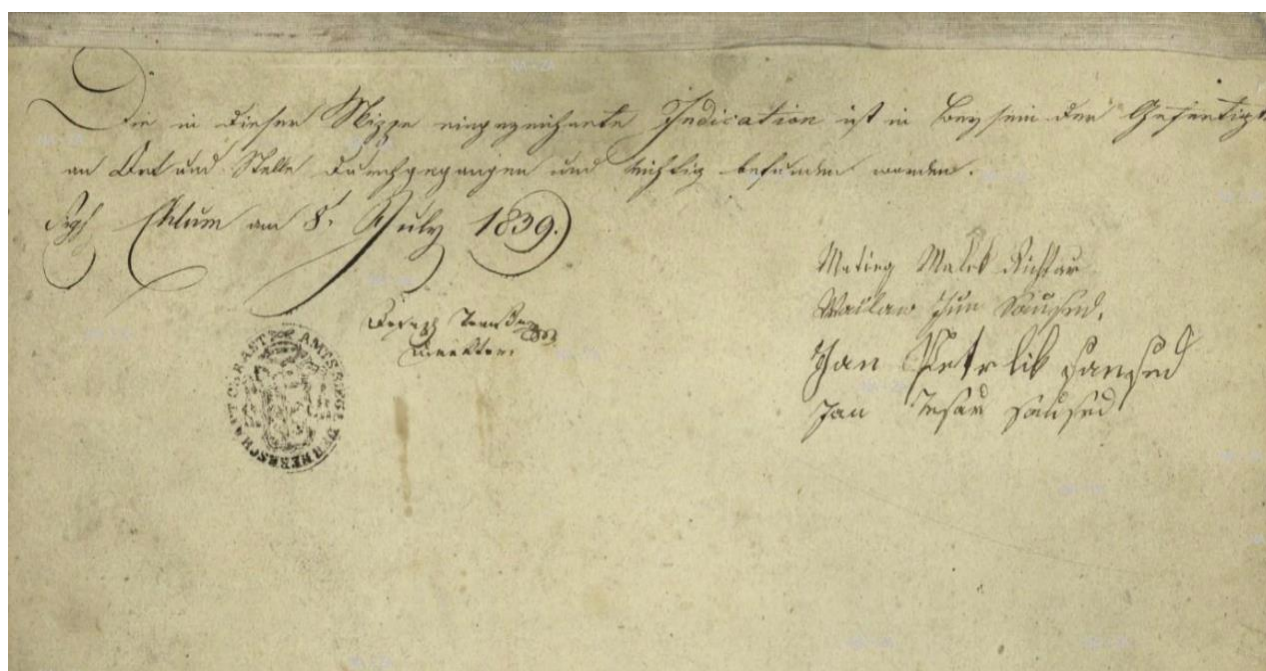
Otec Václava a Josefa nejmladšího, Josef Jun mladší, byl v těch letech již výměnkářem, na kterého již v jeho letech neměla armáda nárok, a tak se z jednoho

lánu vytvořili lány dva, a bratři Václav a Josef již hospodařili každý pouze na polovině lánu, Václav na čísle 63, Josef na čísle 45.

Protože v současné době nemohu do studovny v Zámrsku, mohl jsem pro výše uvedené najít podklady alespoň ve Stabilním katastru obce Chlum. Stabilní katastr byl soubor údajů o veškerém půdním fondu v předlitavské části Rakouského císařství. Pořízen byl v první polovině 19. století za účelem získání dostatečně přesného měřického podkladu pro stanovování pozemkové daně, pro obec Chlum pak v roce 1839.

Na zadní straně takzvané indikační skici stabilního katastru, která vznikala během mapování stabilního katastru jako podklad pro zhotovení výsledného „císařského otisku“. Na rozdíl od císařských otisků obsahují indikační skici také údaje o číslech popisných jednotlivých domů (na císařském otisku jsou jen čísla parcelní) a v jednotlivých pozemcích jsou vepsáni jejich aktuální držitelé. Po ukončení měření byly výsledky, zakreslené na indikačních skicích po jednotlivých parcelách znovu v terénu ověřeny a po opravení případných chyb byl elaborát komisionálně na zadní straně potvrzen.

Na zadní straně indikační skici obce Chlumu jsem našel tento zápis.

Členy komise za Chlum byli: rychtář Matěj Málek a sousedé Václav Jun, Jan Petrlik a Jan Tesař. Z toho je opět patrné, že rodina Junů, v tomto případě reprezentovaná přímým předkem Václavem Junem, patřila v Chlumu k těm váženým.

Na této straně vidíme výřez z Indikační skici i s popisnými čísly 45 a 63. Lán, nyní již rozdělený na dvě části, však pokračuje daleko, daleko za ves směrem na jih, a další pozemky k č. p. 45 a 63 jsou zakresleny ještě směrem na východ.

A nyní opravdu pouze o Václavovi a jeho druhé ženě Lidmile, která byla při svém narození pokřtěna jako Joana Lidmila a později začala používat jenom své druhé jméno. Narodila se své matce Magdaléně, rozené Pátkové, která byla ženou sedláka Martina Podroužka. To jméno je zdobnělinou podruha, tedy někoho, kdo byl jenom v nájmu. Ale Martin Podroužek byl opravdu veliký sedlák, i o tom nás přesvědčuje do dnešních dní indikační skica stabilního katastru. Lze tedy právem předpokládat, že její věno bylo poměrně velké. Možná, že si čtenář řekne, a kde já láska a ideály? Pořád píšeš jenom o statcích, lánech polí a o věnu, a tohle ti jaksi utíká.

Ale... Oni to dřív měli naši předci těžší a složitější než my, přestože si již druhým rokem říkáme, v jaké době to žijeme. Naše předky hnal pud sebezáchovy a péče o potomstvo (což dnešní mladé generaci někdy, kdoví proč, chybí). V té době také ještě žili pamětníci hladomoru z let 1770 až 1772. A v roce 1811 došlo ke státnímu bankrotu, což byl nejvážnější důsledek napoleonských válek. Vyjímám z dobové kroniky rychtáře F. J. Vaváka: „Rok 1811 zůstane v dlouhé paměti nejen v lidech, ale obzvláště v knihách, v zápisích, smlouvách a všelijakých rukopisech, neb v něm staly se takové tvrdé, divoké, truchlivé, zarmoucené a zbídnělé časy, jakéž jsme, krom nepřátelského vpádu, netoliko neviděli a neslyšeli, ale ani v knihách nikdy nečtli ... Ta překrutná a všechny lidi ochuzující a zabíjející rána zmenšení ceny těch bankocedul a zvýšení pětkrát tolik všech platů, takže kdo má své povinnosti 100 zlatých, musil dáti 500 zlatých a kdo měl 500 zlatých na hotovosti, zase z nich musil 400 zlatých ztratiti a zůstalo mu jenom 100 zlatých...“. Takže v té době byla zemědělská půda nade všechno zlato a poklady. Bylo však na ní potřeba tvrdě pracovat.

Přestože z pozorování života kolem vím, že vztah muže Kozoroha a ženy Váhy je složitý a problematický, vztah opačný, kdy muž je Váha a žena Kozoroh kupodivu vykazuje daleko lepší „parametry“. To je i pro mne překvapení, ale člověk se učí celý život.

Pro Václava platí následující charakteristika. V záležitostech, které se týkají rodiny domova projevuje trpělivost a praktičnost. Dokáže se harmonicky přizpůsobit rodinné a sociální situaci. Doma a v kruhu rodiny je velmi jemnocitný a dokáže vytvořit situaci, která se vyznačuje harmonií a bezpečím. Má dobrý organizační talent. Je spořivý. Své finanční záležitosti vždy řádně spravuje a řídí. Charakteristické jsou velká fyzická síla a vytrvalost. Zrozenec má množství energie a vytrvalosti, které podmiňují zálibu ve sportu a tělesných činnostech. Problémy v manželském životě a v domácnosti zvládá mimořádně šikovně.

A o Lidmile lze uvést, že je schopna vytrvalého soustředění. Má schopnost při řešení problémů postupovat důsledně krok za krokem. Argumentace je se vši důkladností vždy promyšlena, i když není bezpodmínečně originální. Je inteligentní

a většinou má dobrý organizační talent. Intelektuální podněty hrají při volbě milence nebo životního partnera důležitou úlohu. Z tohoto důvodu se cítí být přitahována k duchaplným mužům, jakož i k mužům, které ji dopomohou ke společenskému postavení.

Z výše uvedeného vyplývá, že v tomto poměrně harmonickém vztahu hospodáře Václava a hospodyně Lidmily, který byl funkční jak z hlediska fungování hospodářství a rodiny, byla přítomna i láska.

Jenom si připomeňme, že se Václav ženil s Lidmilou dne 28. května 1811. První dítě, synek jménem Jan Baptista přišel na svět 17. června 1812, ale na tomto světě dlouho nepobyl, umírá po sedmácti dnech 2. července 1812. To je v pořadí již čtvrté dítě, které Václavovi umřelo v raném věku. Možná, že se mu zdálo, zdali se neopakuje příběh jeho prvního manželství. Já to nevydržím a dopředu prozradím, že všechny další děti, a bylo jich osm, které na svět přivedla jeho manželka Lidmila, se dožily dospělého věku.

Takže pěkně popořadě. Dne 4. června 1813 dcera Anna, 19. září 1815 dcera Rozálie, 25. října 1817 syn Václav, 16. ledna 1820 syn Josef, 21. listopadu 1822 syn František, 27. února 1826 dcera Josefa a nakonec 13. října 1829 syn Jan Křtitel. Z našeho pohledu bylo toto narození nejdůležitější, protože jde o přímého předka. Jméno dostal stejné, pouze počestné, jako jeho bratr, který brzy po narození umřel.

The image shows a handwritten family record from 1829, likely a church register. It contains the following information:

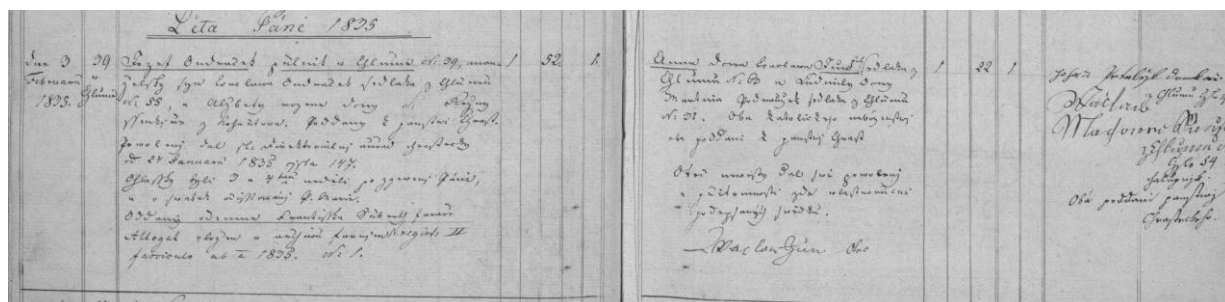
1829	Jméno dítěte	Otec	Matka	Právnický záznam
13. 10.	Jan Křtitel	Václav Jan Baptista	Lidmila Janova	Jan Křtitel Janovský

Below the table, there are additional handwritten notes in Czech, including the names of witnesses and the officiant (Pastor).

Posledním přírůstkem do rodiny byla dcera Marie. Narodila se 18. července 1833. To již bylo jejím otci Václavovi 48 roků a matce Lidmile 41 let.

V roce 1836, dne 3. února, se vdává nejstarší dcera Anna. Již jsme uvedli, že v roce 1811 vydaný Všeobecný zákoník občanský stanovil věkovou hranici zletilosti na 24 let. V opačném případě byl u nezletilého potřebný souhlas otce. Takový souhlas otce si můžeme přečíst v matričním zápise na další straně: „Otec nevěsty dal své svolení v přítomnosti zde vlastnoručně podepsaných svědků“. Ženich však takový souhlas opravdu nepotřeboval. Byl jím tehdy dvaapadesátiletý Josef Ondráček, který však

k mému překvapení nebyl vdovec, tedy šlo o jeho první sňatek. To mne opravdu zaujalo, protože takové sňatky jsem do té doby viděl opravdu jenom v případě vdovců. Zjistil jsem, že se Josef Vondráček narodil 19. 4. 1782, tedy ve znamení Berana. Vzpomněl jsem si přitom na svého kamarádu Vlášku Víta, také Berana, celoživotního zapřísažlého starého mládence, což však neznamenal, že by žil asketickým životem, ať již se týká žen, tak i dobrého pití a jídla. Jak ten sňatek přijala Anička nevíme, ale prostě se vdala.

A jestli si myslíte, že Anna brzy ovdověla, tak to ani náhodou. Sice potomstvem obdařeni nebyli, ale její muž Josef Ondráček se dožil dva a osmdesáti let a zemřel dne 12. ledna 1864.

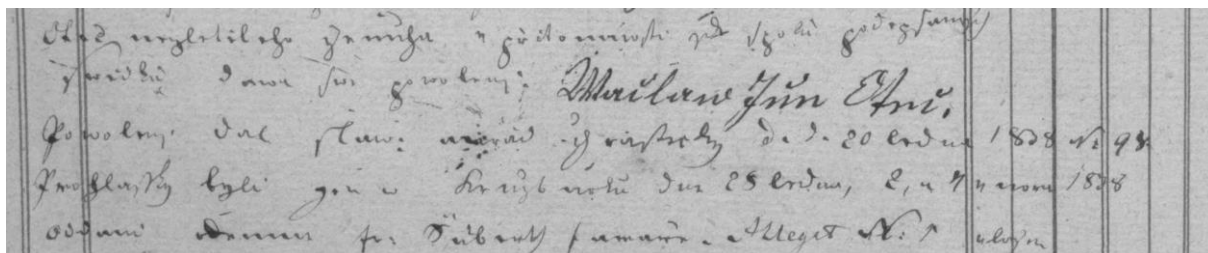
Další svatba v rodině se konala 30. ledna 1837. V ten den se jedenadvacetiletá dcera Rozálie vdává za jedenatřicetiletého Josefa Petrlika, mistra ševcovského z Chlumu č. p. 85. I v tomto případě musel otec v přítomnosti svědků ke sňatku dát svolení.

Za rok a týden, 6. února 1838, sežení syn Václav. Je mu tehdy 20 let, a jeho nevěstou je devatenáctiletá Marie Pátková, dcera sedláka Jana Pátka z Chlumu č. p. 124. Oba nejsou zletilí, a tak museli k sňatku dostat svolení svých otců. Z dnešního pohledu se mi zdá, že hranice dnešní hranice zletilosti, tedy osmnáct let je rozumnější, zejména z hlediska tělesného a sexuálního vývoje. Co se však týká dospělosti rozumové, tím nemyslím inteligenci, ale mluvím o odpovědnosti za své skutky, tak nejsme vlastně dospělí nikdy a nikdo, protože často děláme, byť neúmyslně, chyby, mýlíme se v úsudku a učíme se poznávat svět a lidi na něm vlastně po celý život. Jednoduše řečeno, nikdo z nás nemá patent na rozum. A když si náhodou myslíme, že nás nic a nikdo nepřekvapí, tak právě tehdy jsme překvapeni. Prostě, člověk se celý život učí.

Také já se vždy při práci na takové Kronice nebo Historii něco nového dozvím. Až do dnešního dne jsem „věděl“, že jeden z prvních patentů císaře Josefa II., byl Patent o zrušení nevolnictví. Je považován za první krok vůči poddaným. Díky tomuto Patentu dochází, kromě jiného, i ke změně v uzavírání manželství. Poddaní směli napříště uzavírat manželství bez vrchnostenského povolení jen po předložení ohlašovacího lístku, který musel být žadateli bezplatně vystaven na pouhé

oznámení úmyslu se oženit. Poddaní se tak nyní mohli svobodně ženit a vdávat i do měst. Alespoň tak jsem se o tom dočetl v „moudrých“ knihách.

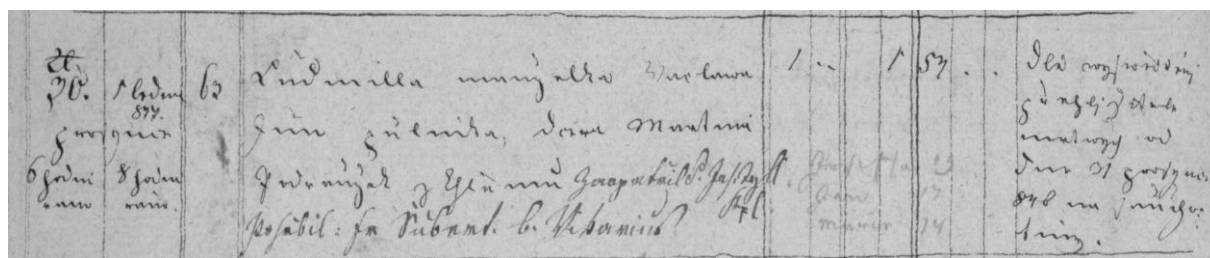
Byl jsem proto překvapen, když jsem viděl matriční záznam o sňatku Václava Juna a Marie Pátkové. Píše v něm totiž, kromě svolení otce nezletilého ženicha, že „povolení dal slavný úřad Chrástecký dne 20. ledna 1838 pod č. 98, jak můžeme vidět na výřezu ze zápisu o svatbě. Vidíme i větu, kdy byly ohlášky, tady pod označením prohlášky. Když pomíneme přípravu svatební hostiny a sezvání hostů, tak oženit se či provdat nebylo vůbec jednoduché.

Jak tedy Patent císaře Josefa II. fungoval doopravdy, když čteme o Povolení ke sňatku? Aby totiž vrchnost mohla stále ovlivňovat množství uzavíraných manželství, využívala tzv. „politický konsens k sňatku“, který představoval omezení sňubní svobody o to křiklavější, že neměl v našich zemích nikdy legální podklad. Hlavním důvodem bylo prokázat schopnost uživení budoucí rodiny. Množství osvědčení, která museli žadatelé předkládat vrchnostenským nadřízeným, je předurčoval k trvalému podrizování se. Starostové pokládali takovou žádost o manželství také za výnosnou příležitost k vybírání „dárků“ pro sebe i obecní pokladnu a požadovali od žadatelů poměrně vysoké peněžní částky v době, kdy potřebovali každou zlatku na vybavení své nové domácnosti. Pokud jim tento konsens nebyl poskytnut, jejich manželství bylo zamítnuto. Také neexistovala prakticky žádná možnost odvolání. Ale čemu bychom se divili. Také moje generace byla svědkem toho, že zákon a praxe se rozcházel v minulosti a bohužel se čím dál více rozcházejí i v přítomnosti, takže slova o „právním státu“, která občas slyšíme, jsou jenom výsměchem lidem, kteří ještě nerezignovali na svá nezadatelná lidská práva.

Poměrně dlouhých devět let nezaznamenáváme v matrikách žádnou rodinnou událost. V samém závěru roku 1846, dne 30. prosince, umírá manželka Václava Juna, Lidmila. Vybavuje se mi věta tatínka Stáni, kterou samozřejmě znám od ní, protože jejího otce jsem osobně nepoznal: „Když ti umře táta, ztratíš hodně, když ti umře maminka, ztratíš všechno“. Lidmila, zde zapsána již jako Ludmila, byla pochována hned na Nový rok. Porodila Václavovi devět dětí a vychovala jich osm. Ze světa odešla předčasně, ve svých padesáti čtyřech letech. Podle vysvědčení přehlíže

mrtvých ze dne 31. ledna 1846 byly příčinou úmrtí souchotiny, tedy tuberkulóza. Matriční záznam vidíme na následující straně.

Na tuberkulózu umírali lidé dříve opravdu často. Bylo to nejenom kvůli bacilu, který ji způsobuje, ale i proto, že jejich výživa nebyla dostatečná. Ale jak vidíme, umřela na ni i manželka sedláka. V současné době mnoho zemí využívá jako součást programu pro kontrolu tuberkulózy očkování bacilem Calmettovým-Guérinovým (BCG), a to hlavně pro kojence. BCG je jedna z nejčastěji využívaných vakcín současnosti. BCG byl první vakcínou proti tuberkulóze. Od roku 1905 na něm v Pasteurově ústavu pracovali Albert Calmette a Camille Guérin a první testy na lidech provedli v roce 1921. Avšak úmrtí způsobená špatnými výrobními procesy ale vytvořila veřejný odpor k BCG, a tak hromadné očkování tak bylo odloženo až na dobu po druhé světové válce. Očkování proti TBC bylo v ČR povinné od roku 1953 do roku 2010. V té době tuberkulóza téměř vymizela, než nám jí znovu zanesli zvaní i nezvaní hosté. Historia magistra vitae, tedy Dějiny jsou učitelkou života. Co nás tedy v tomto případě dějiny učí? Za prvé, v zájmu čehokoli, zejména ne v zájmu zisků farmaceutických společností netestovat „novinky“ na lidech. Za druhé, měli by poučit ty, kdo pořád melou o totalitě a nevidí i kladné stránky, které například ve zdravotní péči minulý režim přinesl všem obyvatelům Československa. A za třetí, jedna vakcína na celý život a ne ein, zwei, drei a pak pravděpodobně vier, fünf und so weiter. Tu němčinu mně na jazyk mimovolně přinesla vzpomínka na jinou, opravdu totalitní dobu, kterou ještě osobně zažily naši rodiče a prarodiče.

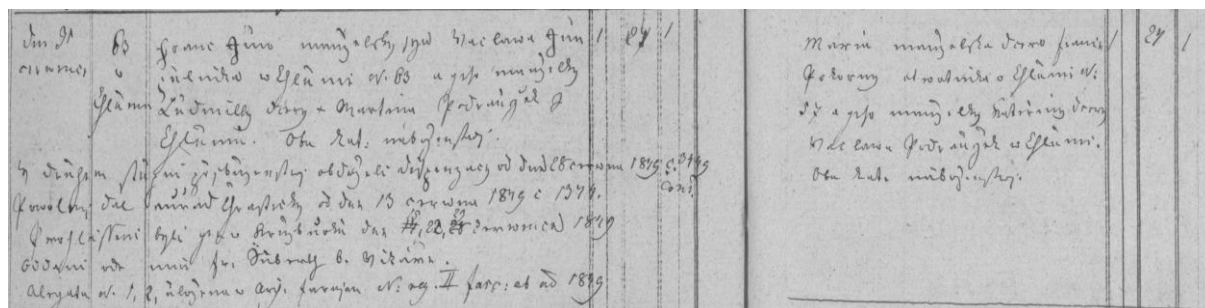
Zanedlouho po úmrtí matky Ludmily, si její syn Josef Jun ve věku šestadvaceti let dne 3. února 1847 bere za manželku Marii Štěpánovskou, dceru zemřelého Antonína Štěpánovského, tkalce z Hlinska č. p. 226. Nevěstě je jedenadvacet let, a protože její otec již nežil, obdržela Prohlášení za plnoletou od Magistrátu Hlineckého 25. ledna 1847 s číslem 95. Z matričního zápisu kromě jiného vidíme, že také Josef Jun byl tkalcem.

Protože toto řemeslo Junovy živilo dalších více jak sto let, ať již ho provozovali doma nebo v továrně, pojďme si o něm krátce něco povědět. Pěstování lnu má v českých zemích hlubokou tradici. Protože len má rád větší množství vlhkosti,

pěstoval se v českých zemích zejména v podhorských oblastech. Války o rakouské dědictví a následná ztráta Slezska měla na vývoj plátenictví, zvláště pak lnářství v Čechách a na Moravě velký vliv. Snahou vlády bylo co nejvíce podporovat textilní průmysl a výsledkem těchto aktivit byl jeho prudký rozvoj, který vrcholil v druhé polovině 18. století. Roku 1755 vyšlo císařské nařízení, v rámci, kterého tkalcovství na venkově přestalo být považováno za řemeslo a mohl jej provozovat kdokoli. V roce 1773 bylo tkalcovství vyhlášeno za svobodné řemeslo, čímž byly utiшены spory mezi cechovními tkalci ve městech a venkovskými tkalci. Proto koncem 18. a začátkem 19. století objevujeme toto řemeslo v matričních zápisech také u svých předků, ať již v Podkrkonoší nebo na Vysočině.

V revolučním roce 1848 už bylo zrušení poddanství „na spadnutí“. Došlo k němu 7. září 1848, kdy císař na návrh Říšského sněmu přijal patent rušící robotu a všechny ostatní poddanské povinnosti. Zrušeno bylo poddanství ve všech zemích západní části monarchie spolu se všemi právy vrchnosti nad poddanými. Odstraňoval rozdíl mezi panskou a poddanskou půdou, všechnu půdu zbavoval břemen a zrušena byla poddanská břemena – naturální a peněžité dávky. Vydání patentu rušícího poddanství je hezká věc, ale nelze provést takovou radikální změnu ve společenském uspořádání ze dne na den. A pak tu také zůstává problém. Poddaní se z poddanství museli vykoupit, nemuseli ovšem zaplatit celou částku za své pozemky najednou, nýbrž měli možnost postupně si rozvrhnout splátky až na 20 let.

Další syn v pořadí, František Jun, se žení 31. července 1849. Je mu tehdy 27 let, jeho nevěstě, Marii Pokorné z Chlumu č. 57 bylo 24 roků. Její otec František Pokorný je zde uveden jako čtvrtník, tedy ještě menší sedlák než půlník. Svatba v červenci, pokud se nejedná o vdovce či vdovu, většinou napovídá, že je již na cestě potomek. Avšak v tomto případě tomu tak nebylo. Těmto manželům se narodil prvorozený syn, také František jako otec a děda, až 1. února 1852, a to v čísle 63. Protože Václavovi Junovi bylo v roce 1849 již 64 let, máme pádné důvody být přesvědčeni, že v roce 1849 po žnících a svatbě hospodářství předal Františkovi a stal se z něho výměnkář. František pak musel vyplácet postupně ostatní sourozence a jak jsme uvedli výše, splácet také státu a bývalé vrchnosti hodnotu nabytého majetku. Nic nezáviděníhodného.

A zase se mi do vyprávění o minulosti plete současnost. Promiňte, ale nemohu jinak, když čtu, jak lidé kvůli zdražení stavebních materiálů nemohou dokončit stavbu svých domů, jak narůstají trojnásobně úroky z hypotečních úvěrů, nemluvě o cenách energií. Opět dělají z lidí nevolníky!

Již jsme se bavili o různých povoleních ke sňatku. Zde jsem poprvé uviděl ve své amatérské genealogické praxi udělení dispensu ke sňatku. Píše se zde: „Ve druhém stupni příbuzenství obdrželi dispenciaci ode dne 28. června 1849 č. 3449 cons. Povolení dal úřad Chrástecký ode dne 13. června 1849 č. 1374“. Dispens je udělení výjimky (ve smyslu prominutí, zproštění nebo osvobození) od zákona. Tohoto pojmu se používá především v kanonickém právu katolické církve.

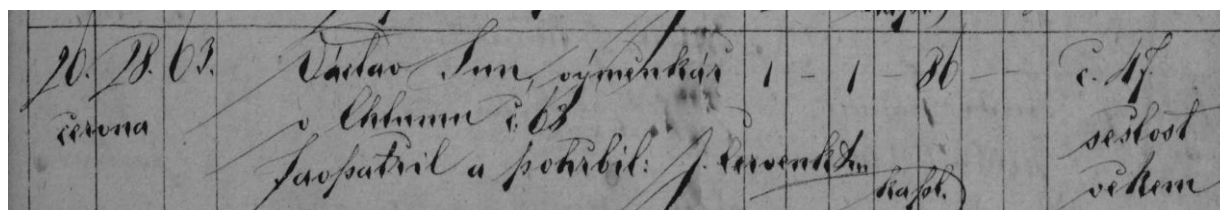
V tomto případě se dispens týkal příbuzenství 2. stupně. Matky snoubenců byly totiž sestřenice. Matka Františka, Ludmila, byla dcerou Martina Podroužka a matka jeho nastávající manželky Marie, Kateřina, byla dcerou Václava Podroužka.

V následujícím roce se vdává další z dětí Václava. Tentokrát je to dcera Josefa. Do manželského svazku vstoupila ve věku 25 let dne 12. listopadu 1850. Jejím manželem se stal ve věku 36 let vdovec Antonín Petrlík, domkář z Chlumu č. p. 66. V matričním zápise je kromě jiného uvedeno: Ohlašující list dal c. k. podkrajský úřad (tedy okresní hejtmanství) v Hlinsku.

V roce 1858 se žení Jan Jun, přímý předek. Protože se o jeho osudech dozvíme více v následující kapitole, spokojme se zatím s tou kusou informací.

Nejmladším potomkem Václava a Ludmily byla dcera Marie Junová. Vdává se dne 13. listopadu 1865, v době sňatku je jí už 32 let. Za svědka jí šel její bratr Jan. Jejím manželem se stal Karel Řádek ze Sklenné Huti č. p. 8/61 u Vojnova Městce (dnes se nazývá Nová Huť), povoláním bělič na bělidle textilií, kterému bylo tehdy 26 let. Sklářská huť však v tomto místě byla provozována pouze v letech 1800 až 1835. Taková poměrně krátká doba provozu sklářské hutí byla v té době obvyklá, protože huť pro svoji práci potřebovala velké množství dřeva. Když bylo veškeré dřevo v blízkém okolí vykáčeno a nebylo ekonomické ho vozit z větší dálky, huť byla buď přestěhována nebo zavřena.

Otec rodiny, Václav Jun, dnes již výměnkář, byl u všech svateb dětí a umírá dne 26. června 1871 v pozhnaném věku šestaosmdesáti let.

Jan Jun a jeho žena Anna

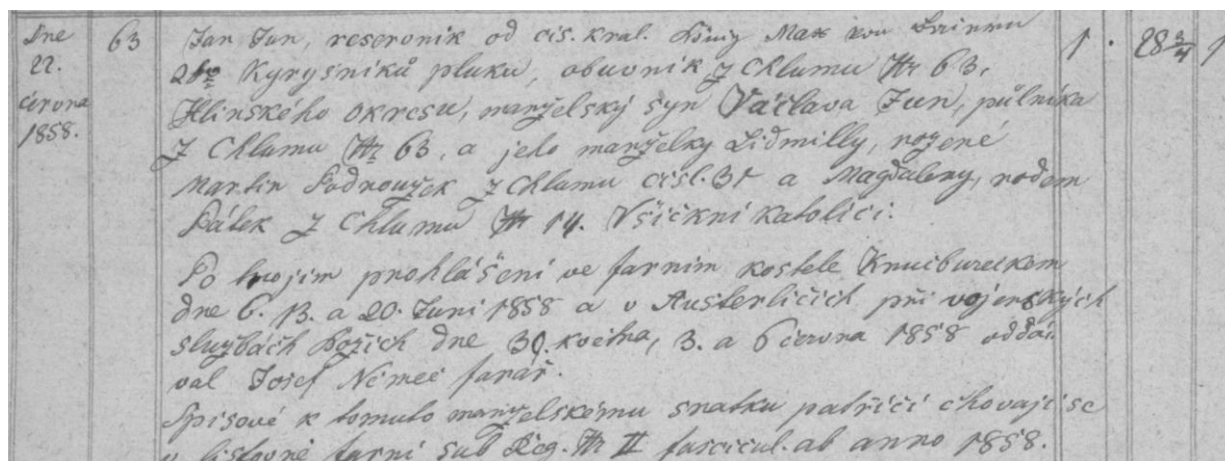
Osudy další generace začínáme většinou připomenutím, kdy se muž, jako hlava rodu narodil a poté, kdy a s kým se oženil. Tak tedy, Jan Jun, který při křtu dostal ještě druhé jméno Křtitel, se narodil dne 13. října 1829. Až do svých šesti let vyrůstal s rodiči a se všemi svými sourozenci. Pak sourozenci postupně uzavírali manželské svazky a odcházeli z rodného domu, s výjimkou Františka, který v roce 1849, převzal po otci hospodářství. Když bylo Janovi 16 let, umřela mu matka. V té době se již pravděpodobně učil ševcem, a to u svého strýce Josefa Petrlíka, manžela jeho sestry Rozálie. Ve svých dvaceti letech, pravděpodobně v červnu roku 1850 byl odveden do c. a k. armády, kde sloužil osm let až do června 1858. Na uvedených osm let byla vojenská služba zkrácena v roce 1845. Stal se kyrysníkem 2. kyrysnického pluku, jehož majitelem byl v těch letech bavorský král Maxmilián Josef II. O Janovi se dá říci, že byl dítětem štěstěny. První italská válka za nezávislost proběhla v letech 1848 až 1849, stejně tak jako Maďarská revoluce a boj za svobodu a nezávislost, Druhá italská válka za nezávislost pak v roce 1859.

Kyrysníci byli těžkooděnci na koních s plátováním, vyzbrojeni byli mečem „palašem“, měli bílou uniformu s červenými detaily. Však se na jednoho z nich podívejme na obrázku z roku 1848.

Sídlem jeho pluku, kde Jan Jun sloužil od svého odvodu v roce 1850, byla nejdříve Vídeň. Poté do roku 1854 Šoproň (město na západě Maďarska), do roku 1855 měl pluk působiště na východní Haliči (dnes část Ukrajiny) a až do roku 1858, kdy mu vojenská služba skončila, sídlil 2. kyrynský pluk ve Slavkově u Brna.

A jak to všechno víme? Něco z chytrých internetových stránek, kde jsem musel trpělivě hledat. Ale tu první, nejdůležitější informaci, jsem se dozvěděl z matričního zápisu o Janově svatbě. Pro lepší čitelnost uvádím nejdříve levou stranu matričního záznamu.

Zde se můžeme dočíst:

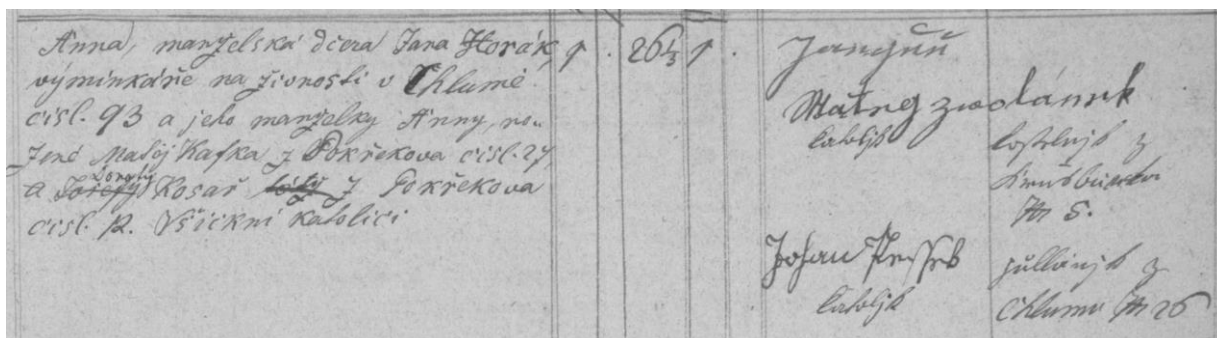
Dne 22. června 1858, č. p. 63, Jan Jun, reserovník od cís. král König Max von Baiern, 2ho Kyrysníků pluku, obuvník z Chlumu Nr. 63, Hlinského okresu, původu manželského, věk 28 a $\frac{3}{4}$ roku, náboženství katolického, manželský syn Václava Juna, půlníka z Chlumu Nr. 63 a jeho manželky Lidmilly, rozené Martin Podroužek z Chlumu čísl. 31 a Magdaleny, rodem Pátek z Chlumu Nr. 14. Všickni katolíci.

Po trojím prohlášení ve farním kostele Krucburském dne 6. 13. a 20. Juni 1858 a v Austerlicích při vojenských službách dne 30. května, 3. a 6. června 1858 oddával Josef Němec farář.

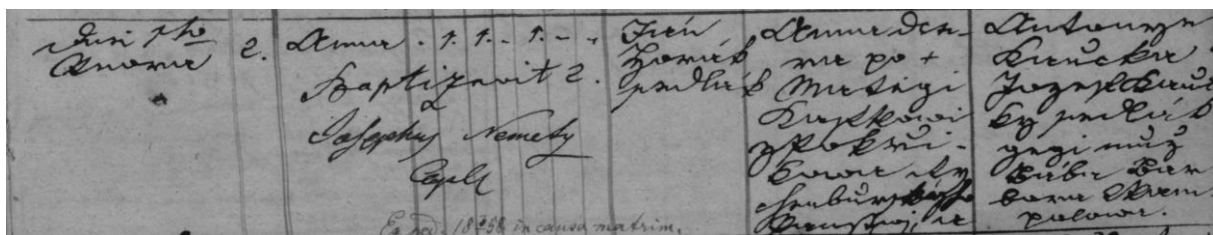
Spisové k tomuto manželskému sňatku patřící chovající se v listovně farní sub Reg. Nr. II fascicul. Ab anno 1858.

Vzpomeňte si na Jana Juna, až budeme psát o svatbě jeho vnuka Leopolda, víc zatím nepovím.

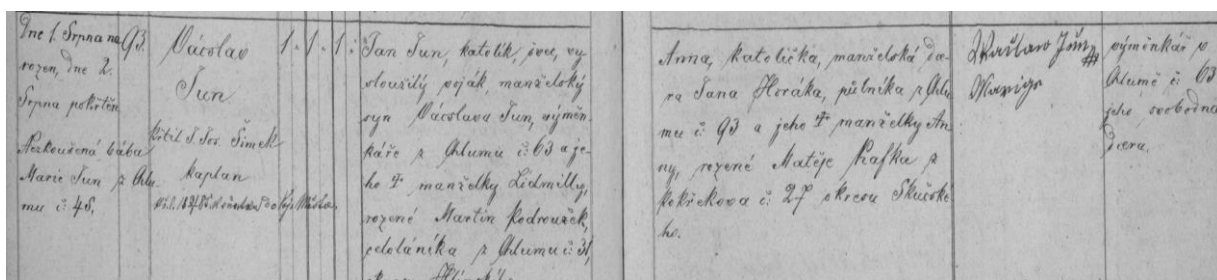
Protože ke svatbě jsou potřeba vždy dva, muž a žena (přestože dnešní bláznivá doba a její falešní kazatelé to vidí jinak), přidám i druhou, pravou stranu matričního zápisu o Janově nevěstě.

Byla jí Anna Horáková, manželská dcera Jana Horáka z Chlumu č. 93. V době svatby jí bylo 26 a 1/3 roku a my dodáme, že se narodila 1. února 1832 v Horní Krupě č. 2. Za svědky jim v kostele svatého Mikuláše v Krucemburku byli Jan Kršek, půlláník z Chlumu č. p. 16 a Matěj Zvolánek, kostelník z Chlumu. Tak nějak mi ta přítomnost kostelníka na svatbě připadá, že svatba nebyla příliš bohatá a také ze strany příbuzenstva příliš chtěná, protože většinou bylo zvykem, že jeden ze svědků byl ze strany ženicha a druhý ze strany nevěsty. Tu krátkou nepřízeň příbuzných jim však vynahradil farář Josef Němec, který se na jejich svatbu vypravil až z farního kostela v Dolní Krupě, kde byl farní kostel, ve kterém ještě jako kaplan novorozenou Aničku Horákovou křtil. Však se přesvědčte sami.

Jedno z vysvětlení nepřízně příbuzných může být, že svatba opravdu musila být. Prvorozený Václav se narodil 1. srpna 1858 v Chlumu č. 93, tedy ve statku jeho dědy, půlsedláka Jana Horáka. Ze strany rodičů Anny tedy došlo ke smíření se situací. Stejně tomu bylo i u rodičů Jana, o čemž svědčí zápis o křtu prvorozeného syna Jana a Anny, pokřtěného jménem Václav.

Za kmotra mu totiž byl jeho dědeček Václav a jeho teta Marie, tehdy ještě svobodná. A rodina Junů obstarala i porod, porodní bába Marie Junová z č.p. 45 byla také příbuzná, buď žena nebo dcera dědečkova bratra Josefa.

Asi se ptáte, jak mohla Anna otěhotnět, když byl Jan na vojně. Nebylo to nic neobvyklého. Například předek mé prvně ženy Dany, Bartoloměj Stach sloužil v Regimentu Herzog Wellington (IR N° 42) od roku 1815 do roku 1929, tedy celých 14 let. Od roku 1823, kdy jeho jednotka přesídlila do Roudnice nad Labem mu jeho milá porodila tři nemanželské děti, ke kterým se vždy přihlásil, ale oženit se směl až po návratu z vojny. K tomu, aby se voják tehdy mohl oženit, bylo potřeba hodně peněz. Erár totiž nechtěl platit v případě úmrtí či invalidity vojáka rentu vdově a případným dětem. Ukončeme tuto vsuvku tedy tím, že Jan měl určitě příležitost, protože vojáci měli tehdy dlouhodobé dovolené.

Pojďme si něco říct o jejich povahách a jejich vzájemném vztahu.

Jan: Slunce ve znamení Vah, ale Merkur a Venuše ve znamení Štíra

Sociální vztahy a kontakt s jinými lidmi mají pro zrozence velký význam. Proto bude vyhledávat povolání, která umožňují kontakt s lidmi. Pracuje usilovně s cílem uspokojit svoji ctižádost, v obchodních záležitostech je realistický a poctivý. Zabezpečení rodiny je předpokladem jeho duševního klidu. Život doma a v rodině je však často peklem, které je plné vášní a akcí. Sexuální touhy a city jsou velmi silné, jsou však skryté. Doprovází je vášeň a žárlivost. Dobře se cítí v manželském svazku a vyhledává si většinou energické partnery. Vztahy v manželství jsou však plné napětí. Má silnou tělesnou konstituci. Sebekázeň a trpělivost, jasné a přesné myšlení. Dokáže postupovat prakticky a metodicky, má organizační talent a manažerské nadání. Náhlé zhoršení zdravotního stavu možné.

Anna: Slunce ve znamení Vodnáře, ale Venuše a Mars ve znamení Střelce

V rodině vládne pravděpodobně neobvyklé poměry. Je aktivní a tvořivá všude tam, kde se jedná o domov, partnera v manželství a děti. Má dobrý organizační talent. Má schopnost při řešení problémů postupovat důsledně krok za krokem. Většinou uzavírá sňatek s partnerem stejné světonázorové orientace. Z důvodů nedorozumění mezi zrozencem a jeho partnerem může dojít k neshodám v manželství. V milostném vztahu má ráda dramatický prvek a výrazný sexuální význam, platí to však i pro vášnivě nasazení zrozence v jiných oblastech. Pravděpodobně se objeví nedorozumění s rodiči.

Když si tento výťah z jejich nativních horoskopů přečtete, musí se vám jejich život plasticky vyjevit. Jan jako švec, či chcete obuvník sice musel sedět u verpánku, ale určitě se zákazníky pohovořil a možná i na pivo se sousedy zašel. „Itálii“ v manželství má v horoskopu také Anna, takže to také tak občas s největší pravděpodobností bylo. Janova tělesná konstituce a také znalost koní z hospodářství, byla předpokladem, aby ho odvedli ke kyrysníkům. A také k náhlému zhoršení zdravotního stavu v poměrně mladém věku došlo... Také Anna

byla pro Jana jako stvořena, ale jako dcera půlsedláka si určitě dle názoru rodičů měla vybrat lépe, pokud ji dokonce rodiče již někoho jiného nevybrali. Jan, přestože byl také synem půlsedláka, ale nejmladším, a „jenom“ ševcem, pro ně asi nebyl vhodná partie. Ona však na Jana čekala, dle mého názoru, celých osm let.

Když jsme si již dopředu popsali jejich manželství, můžeme přikročit k narození dalších dětí. O narození a křtu prvorozeného Václava jsme již čtenáře této Historie informovali. Místem narození je Chlum č. p. 93, tedy statek jeho dědy Jana Horáka. Otec Václava a jeho rodina zde byli jako nájemníci, tedy v podruží. Nepředstavujme si nic velkého, spíše jedinou místnost, kde se žilo, jedlo, spalo a kde Jan také ševcoval.

Dne 28. dubna 1861 přišla na svět dcera Marie a 20. ledna 1864 syn Jan, druhým jménem Nepomucký.

Někdy v letech 1864 a 1865 postavil Jan, určitě i s pomocí rodiny nebo sousedů, jak bylo tehdy zvykem nové stavení, které dostalo číslo popisné 122. Od té doby je Jan v matričních zápisech uváděn jako domkář. To určitě neznamenal, že mohl ševcovské řemeslo pověsit na hřebíček, ale prostě byl majitelem nemovitosti, i když malé. Přiblížme si podobu jejich stavení, protože se pravděpodobně od té původní příliš nezměnila.

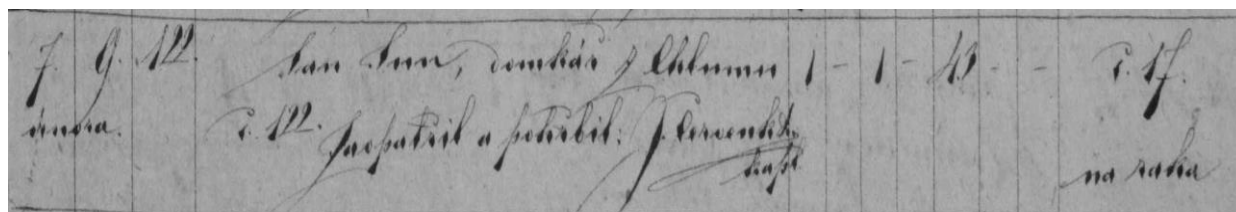

V této chalupě se pak na Štědrý den v roce 1865 narodil syn František.

Nyní musíme vyprávění o rodině Jana Juna na chvíli přerušit. Do jejich života totiž vstoupili takzvané velké dějiny. Prusko-rakouská válka v červnu a červenci 1866 byla krátká, ale do mysli lidí se vryla nesmazatelně. Na Vysočině se nebojovalo, ale pruská armáda tudy táhla směrem na Vídeň, kam však již nedorazila. K poslední větší bitvě došlo 22. července 1866 nedaleko Bratislavy u Lamače. Brzy se však objevil nový zákeřný nepřítel, jenž nemilosrdně kosil pruské vojáky i civilní obyvatelstvo okupovaných území – cholera. Vypuklá epidemie cholery, zavlečené do českých zemí pruskou armádou. Uvádí se, že na území habsburské monarchie zahubila cholera asi 120 000 lidí. Nejvíce byla postižena Morava, kde zemřelo 50 000 obyvatel, a dále Čechy, kde si cholera vyžádala 30 000 obětí. Na tuto nemoc také zemřelo více jak 6 500 pruských vojáků. Rodině Jana Juna, ale i dalším obyvatelům Chlumu se cholera vyhnula, přestože i přes Chlum pruská vojska pochodovala a krátký čas tam i pobyla. Do dnešních časů se také zachovala vzpomínka pamětníka, zanesená do rodné kroniky rodiny Henzlových z Krucemburku. Část z této vzpomínky se týká Chlumu.

V Chlumu při odchodu vojáků vystřelil z vikýře jednoho statku nějaký Neuman (několik rodin Neumanových v Chlumu skutečně žilo). Nastal ihned poplach, byla současně podána zpráva oddílům, které byly napřed. Ty se hned vracely v předpokladu, že jde o vzpouru. Farář Kotrbelec, který byl tehdy ve Vojnově Městci, však obec od trestu uchránil. Přemlouval a prosil velícího důstojníka, který chtěl obec ze čtyř stran zapálit, že se nejedná o žádnou vzpouru, nýbrž o čin nezodpovědného člověka.

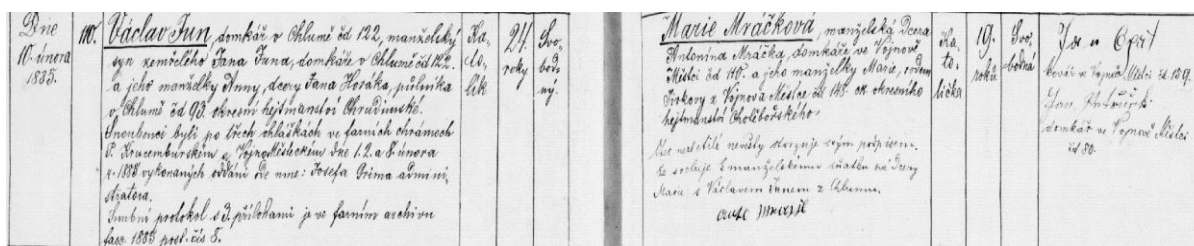
Jako další a poslední se narodil syn Josef, a to dne 18. ledna 1869. Janovi bylo toho roku 40 let, jeho manželce Anně třicet sedm. Zdálo se mi divné, že se jim již žádné děcko nenarodilo. Později jsem však našel matriční zápis o úmrtí živitele rodiny, Jana Juna. Zemřel na rakovinu dne 7. února 1872. Bylo mu 43 let... Jenom pro připomenutí, že nikdo z nás neví, jak je jeho svíčka života dlouhá, připomenu, že zemřel jenom o půl roku později než jeho otec Václav, který se dožil požehnaných šestaosmdesáti let.

V matrice sňatků, která je za Chlum zpřístupněna do roku 1894, jsem sňatek vdovy Anny Junové nenašel, a tak se zdá, že se dál životem protloukala sama i se svými pěti dětmi, kterým bylo v době úmrtí otce od tří do patnácti let. Ani v matrice úmrtí do roku 1894 jsem nenašel žádný zápis o úmrtí vdovy Anny nebo jejich dětí, takže se všechny dožily dospělého věku.

Václav Jun a jeho žena Marie

O Václavu Junovi, o místu i okolnostech jeho narození jsme již podrobně psali v předešlé kapitole. Když umřel v roce 1872 jeho otec Jan, bylo mu již 14 let. Ano, to slovo již píše úmyslně. V dnešní době bychom řekli teprve 14 let. Avšak v časech, o nichž mluvíme, Václav jako nejstarší přebíral povinnosti živitele za zemřelého otce. Jsem přesvědčen, že se tak dělo automaticky, a že se svému údělu nevzpíral. Až třináct let po otcově smrti se Václav žení. To je již 27 let (nikoliv 24, jak omylem zapsal pan farář Josef Grim).

Jeho nevěstou se dne 10. února 1885 stala devatenáctiletá Marie Mráčková z Vojnova Městce. Jako tehdy nezletilá, protože zletilý byl dle tehdejších zákonů člověk až ve čtyřiařdvaceti letech, dostala svolení svého otce. Ještě před svatbou byly ohlášky. Prvního, druhého a osmého února, a to jak ve farním kostele Krucemburském, což byl farní kostel ženicha, tak i ve farním kostele ve Vojnově Městci.

Za rok po svatbě, dne 15. února 1886, se jim narodil syn František, dne 1. července 1888 syn Josef a dne 1. února 1891 dcera Marie, která zemřela ve věku necelých dvou let dne 3. ledna 1893.

Při pátrání po matričních záznamech z doby konce 19. a začátku 20. století naráží genealog na ustanovení Zákona číslo 301/2000 Sb. Zde je v § 23 stanovena doba uložení matriční knihy a sbírky listin následovně: Matriční knihy zůstanou uloženy po provedení posledního zápisu u matričního úřadu – kniha narození po dobu 100 let, kniha manželství po dobu 75 let, kniha partnerství po dobu 75 let, kniha úmrtí po dobu 75 let. Po uplynutí stanovené doby se matriční knihy předají k archivaci příslušnému státnímu oblastnímu archivu, není-li dále stanoveno jinak. Důležitá jsou slova po provedení posledního zápisu, protože pokud byl zápis o narození, který genealoga zajímá, proveden například před sto padesáti lety, ale v knize se dále zapisovalo dalších, řekněme osmdesát let, bude k dispozici až sto sedmdesát let po matriční události.

Jistě, existují výjimky pro příbuzné, jak stanoví § 8a tohoto zákona: matriční úřad, úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad povolí nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře nebo vydá potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin, kterou vede, nebo v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 fyzické osobě, které se zápis týká, nebo členům její rodiny, jejím sourozencům a dále zmocněncům těchto osob. V praxi pak záleží na přístupu matrikářky (matrikáře jsem ještě v životě nepotkal), protože někde jsou striktní a poskytnou pouze údaje o přímém předku, ale ne již například o jeho sourozencích.

Naštěstí se dochovali soupisy obyvatel v Zemském archivu v Brně a mohl jsem využít také údajů Family Search, který spravuje a naskenovanými záznamy „krmí“ Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, neboli mormonská církev se sídlem v Salt Lake City v Utahu, USA, a to se záměrem zmapovat lidstvo. Také skeny některých českých archivů vznikly s pomocí této církve.

Po tomto intermezzu se vracíme zpět k Junovým, a to zrovna k přímému předkovi, Leopoldovi Junovi. Ten se narodil 12. listopadu 1893 v Chlumu č. 122. O něm a jeho životě budeme podrobně vyprávět v příští kapitole.

Dlouho jsem nevěděl, kdy se Junovi přestěhovali do Vojnova Městce. V roce 1900 jsem je totiž v č. p. 56 nenašel. Ale, v soupise obyvatelstva byla jejich dcera Lidmila, která se Marii a Václavovi narodila jako poslední, a to dne 4. listopadu 1899 ve Vojnově Městci. Kde tedy bydleli? Pustil jsem se do dlouhého prohlížení všech stránek, a nakonec jsem na straně číslo 455 z celkových 523 stran rodinu Junových našel.

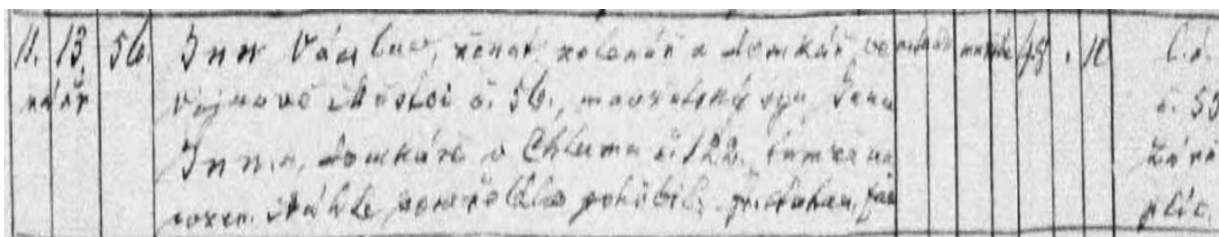
Arch popisný																								
pro sčítání obyvatelstva a nejdůležitějších domácích zvířat užitekových podle stavu ze dne 31. prosince 1900.																								
Číslo domu	Jméno a příjmení	Příbuznost	Věk	Pohlaví	Narození	Domovské právo	Výdělek	Běžný stav	Šeč	Povolání, zaměstnání, výdělek, živnost, obchod, výživa, rekreace		Vlastní výdělek		Ostatní výdělek		Ostatní výdělek		Ostatní výdělek		Ostatní výdělek		Ostatní výdělek		Ostatní výdělek
										Přímý	Přírodní	Přímý	Přírodní	Přímý	Přírodní	Přímý	Přírodní	Přímý	Přírodní	Přímý	Přírodní	Přímý	Přírodní	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1	Jun Lidmila	1	1899	1	11	122	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	Jun Marie	1	1899	1	11	122	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
3	Jun Václav	1	1899	1	11	122	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
4	Jun Václav	1	1899	1	11	122	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
5	Jun Václav	1	1899	1	11	122	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
6	Jun Václav	1	1899	1	11	122	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
7	Jun Václav	1	1899	1	11	122	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Z předchozího odstavce jste jistě pochopili, že se rodina Václava a Marie Junových přestěhovala z Chlumu č. 122 do Vojnova Městce. Zde Václav Jun zakoupil stavení číslo 169. Jakoby navíc se zde vyjímá výměnkář Josef Říha, který se narodil 25. listopadu 1820, tehdy byl tedy osmdesátiletý. Určitě to nebyl příbuzný, to by sčítací komisař poznamenal. V roce 1890 jsem ho našel ještě s jeho manželkou a nájemníky na uvedeném čísle. Je tedy jasné, že Václav dům koupil i s podmínkou jeho dožití. Junovi tedy stavení v Chlumu č. 122 pravděpodobně prodali a zakoupili domek č. 169 v nedalekém Vojnově Městci. Důvod neznáme, ale Marie odsud pocházela a pravděpodobně zde byla také lepší možnosti obživy. Podle sčítacího archu se tak stalo v roce 1898.

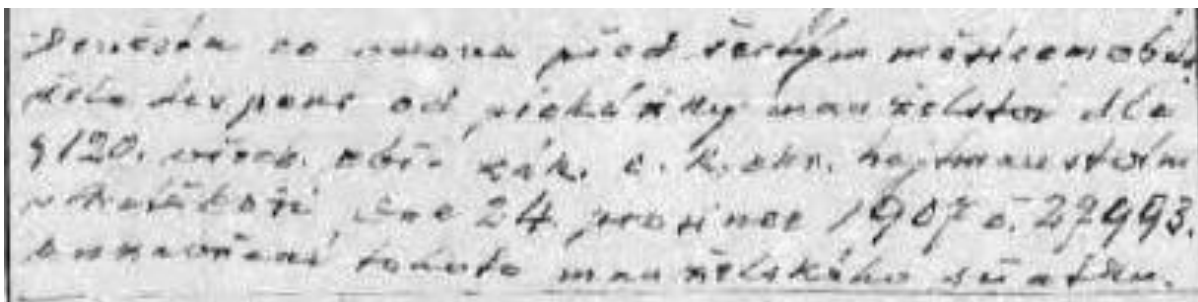
Václav je v roce 1910 uveden jako lesní dělník, Marie jako hlavní povolání udala obchod se zeleninou, vejci a máslem. Ve sčítání dále uvedla, že má 4 slepice, 1 husu a 1 kozu. Pravděpodobně musela tedy kromě vlastní produkce zeleniny a částečně také vajec s máslem pouze obchodovat, i když... Našel jsem na internetových stránkách nabídku na čerstvé máslo z Řecka z ovčího a kozího mléka, za 169 Kč s tím, že má úžasné aroma a nejlepší je na čerstvý chléb, na smažená vajíčka nebo na grilovanou zeleninu. Takže, kdo ví.

Josef Jun, kterému je v roce 1910 již 22 let, se již osamostatnil. Našel jsem ho v čísle popisném 146 jako nocleháře, pracoval jako tkadlec v továrně na pružinky. Co to byl noclehář, to jsem se dozvěděl. Noclehář spal většinou na zemi nebo na lavici u pece. Je přitom zajímavé, že zákon č. 144 z roku 1902 výslovně zakazoval přijímání noclehářů. Tkadlec v továrně na pružinky vypadá jako protimluv, ale díky vysvětlení odborníka na historii, zejména na historii textilního průmyslu a dnes již mého kamaráda, Ing. Josefa Jiráňka ze Dvora Králové nad Labem, je i v tomto ohledu jasněji. Napsal mi na můj dotaz, že to byla pravděpodobně továrna na žakárské tkaniny a žakárské vybavení pro stavy, tedy i na pružiny na tkalcovské stavy, bez kterých se neobešly. Žakár je obecný název pro tkaniny, u nichž vzorování vzniká střídáním různých vazeb. Žakárské vzory mohou být ještě zvýrazněny použitím kontrastních přízí v osnově a útku (např. matových a lesklých nebo tmavých a lesklých).

Prvním, bohužel smutným dokladem o tom, že se Junovi se přestěhovali z č. p. 169 do č. p. 56, je matriční záznam o úmrtí otce a živitele rodiny, Václava Juna, který vidíme na následující straně. Václav umírá 11. září 1907 ve věku 46 let na zápal plic. V zápise je uveden jako zelinář a domkář. Obojí bylo pro rodinu jako zdroj příjmů důležité, protože v dalším uvidíme, že ve stavení č. 56 bydleli také nájemníci.

Vdova Marie však nezůstala dlouho sama. Podruhé se vdává 12. ledna 1908. V době sňatku je jí 42 let, jejím vyvoleným je o 17 let starší tkadlec Josef Dřevíkovský. Podle všeho šlo o jeho první sňatek.

Pro lepší čitelnost uvádím jenom jednu část matričního zápisu o jeho svatbě a pro jistotu přepisuji: Nevěsta, co vdova před šestým měsícem obdržela dispens od překážky manželství dle §120 Všeobecného občanského zákoníku c. k. okresním hejtmanstvím v Chotěboři dne 24. prosince 1907 č. 27993 k uzavření tohoto manželského sňatku. Tento paragraf totiž zní. Bylo-li manželství prohlášeno neplatným, rozloučeno nebo zrušeno smrtí mužovou, nemůže žena, je-li těhotnou, před slehnutím, a je-li pochybno, zda je těhotnou, prve, než projde 180. den vejíti v nový sňatek; jestli ale podle okolností nebo podle vysvědčení znalců těhotenství není pravděpodobným, může býti po uplynutí tří měsíců uděleno prominutí v hlavním městě zemským úřadem a na venkově krajským úřadem. Tento paragraf byl důležitý pro určení toho, kdo je otcem narozeného dítěte, zdali zemřelý manžel nebo manžel, se kterým žena uzavřela nový sňatek.

Velkým tématem doby na Vysočině bylo vystěhovalectví. V soupisech obyvatel z let 1900 a 1910 jsem viděl spoustu zápisů, kdy byla osoba předem zapsána do archu, ale při samotném sčítání byla přeškrtnuta s tím, že se odstěhoval. Většinou to bylo do Vídně, méně již do Ameriky. Tato fakta jsem v obecné rovině znal, ale je rozdíl něco obecně vědět a přesvědčit se o tom na vlastní oči, to člověku více dojde ta bída a zároveň touha po lepším životě. Je zde ale takový „malý“ rozdíl. Dnes jde často o migraci s nataženou rukou po podpoře, tehdy šli lidé za možností pracovat, prací, někdy i tordou, si vydělat a žít lépe, jak dosud.

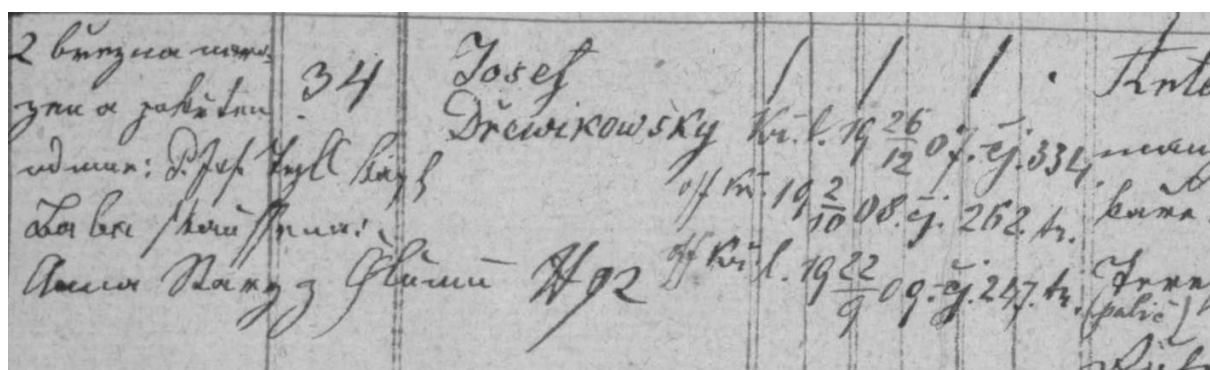
Budeme se nyní zabývat osobou a osudy Josefa Dřevíkovského, protože život vdovy Marie a jejich dětí určitě ovlivnil. Josef Dřevíkovský byl pokřtěn 2. března

1848 v Chlumu č. 34. Josef se později stal tkalcem a když mu již bylo 53 let, emigroval do USA. Z Brém odplul parníkem dne 16. října 1901 a v přístavu v Galvestone, stát Texas, vystoupil na suchou zem 8. listopadu 1901. Jako cíl své cesty uvedl Hallettsville, vzdálený od místa přistání 240 kilometrů, což je na velikost USA zanedbatelné, s tím že do tohoto místa má zakoupenou jízdenku. Na otázku, kolik dolarů mu zbývá v kapse odpověděl, že celých pět. Na otázku, zdali se připojí k příbuzným odpověděl, že k sestře v Chicagu. Takže na cestu dlouhou přibližně 2 000 kilometrů přes celé Spojené státy, až k Michiganskému jezeru, si s největší pravděpodobností nejdříve musel vydělat.

Připomeňme si Chicago ze dvou pohledů na přelomu 19. a 20. staletí. Za prvé jako město, které bylo jedním z hlavních center dělnického hnutí. V roce 1886, 1. května tam proběhla mohutná demonstrace a pokračovala pokojně i v dalších dnech. Poté však 4. května došlo ke střetům s policií, po kterých zůstaly na ulicích ležet mrtví. Tato stávka a následné události s ní spojené pak také donutily vládu k přijetí požadovaného zákona o osmihodinové pracovní době. Na paměť těchto událostí pak byl vyhlášen a od roku 1890 slaven 1. květen jako Svátek práce. A za druhé jako město, kde že na počátku 20. století žilo a pracovalo sto tisíc Čechů. Tedy po matičce českých měst Praze a metropoli rakousko-uherské monarchie Vídni, lze Chicago považovat za třetí nejlidnatější „české“ město. Ještě dnes jich tu žije kolem dvou set tisíc, takže co do počtu občanů hlásících se k české národnosti jde o čtvrté největší město hned po Praze, Brně a Ostravě.

Z takového města se tedy Josef Dřevíkovský, z nám neznámých důvodů, vrací do rodného kraje a v lednu 1908 se stává manželem vdovy Marie Junové.

Zde ho však kromě manželství čekají i obtíže. Samozřejmě nejenom jeho, ale nejméně také i jeho manželku Marii. Pro vysvětlení ukáží čtenáři matriční záznam o jeho narození, kam pan farář zapsal tři dodatečné záznamy o vyhotovení křestního listu.

Ten prvý záznam ze dne 26. 12. 1907 koresponduje s datem jeho sňatku s vdovou Marií Junovou, další dva zápisy byly vydány v 2. 10. 1908 a 22. 9. 1909 jako off. pod č. 262 tr. a 247 tr. Z toho jsem usoudil, že šlo o žádosti od c. k. soudu ve věci trestní, v čemž mě utvrzuje i dodatečná poznámka pana faráře "palič".

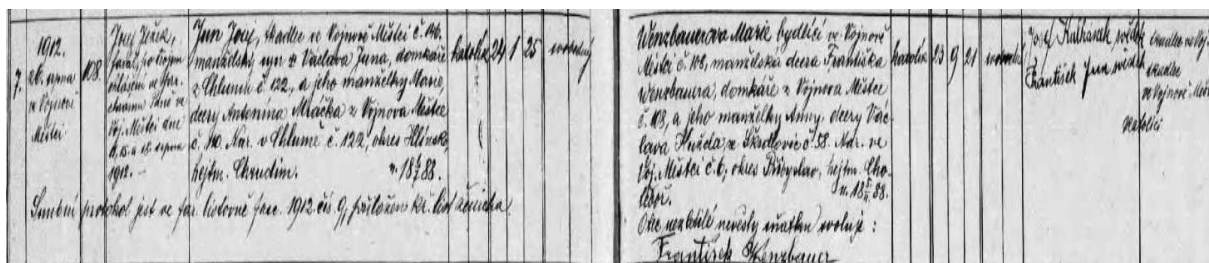
O dalších osudech Josefa Dřevíkovského jsem věděl pouze to, že ve sčítání obyvatel je pouze uvedena jako vdaná jeho manželka Marie Dřevíkovská, při sčítání v roce 1921 je již uvedena jako vdova. Tedy, její druhý manžel zemřel mezi těmito lety. Protože mě zajímalo, zdali byl souzen a odsouzen, nebo se mu podařilo před c. k. rakouskými úřady uprchnout zpět do USA. Oslovil jsem i odborníky z České heraldické a genealogické společnosti, jejímž členem také jsem, o pomoc při pátrání v soudních spisech, které mohly být zachovány. Od pana Hnízdila jsem dostal tip, hledat v okresních archívech. Nejdříve jsem to zkusil ve Žďáru nad Sázavou, tam mně nasměrovali do SOkA v Havlíčkově Brodě a během pár dnů jsem měl odpověď od Dr. Tajovského. Další podrobnosti jsem se dozvěděl při telefonickém hovoru a již jsem poměrně přesně věděl, co a jak se stalo.

Dr. Tajovský mi sdělil některé skutečnosti ze zápisu četnické stanice v Krucemburku o požáru v domě č.p. 56 ve Vojnově Městci ze dne 23. září 1908. Ano, čtete správně, jde o dům, kde celá rodina bydlela a kde také bydlel Josef Dřevíkovský. Ve spise je kromě jiného uvedeno, že Josef Dřevíkovský po návratu z Ameriky koupil ve Vojnově Městci pozemek. Objevují se zde i slova, že holdoval alkoholu, a také v ten den se vrátil z hospody. K požáru, který vznikl na půdě, jako svědek vypovídala majitelka domu, tedy Marie Dřevíkovská, a kromě ní také jeden z nájemníků. Oba ve výpovědi uvedli, že o okolnostech vzniku požáru nic neví. Marie pak sdělila, že se probudila, ucítila kouř a probudila svého manžela Josefa Dřevíkovského. Jak to bylo, věděla ve skutečnosti jenom ona, ale myslím si, že proti svému manželovi vypovídat nechtěla. Ale to, že již při sčítání obyvatel na začátku roku 1911 Josef Dřevíkovský není v soupise uveden, svědčí o tom, že se s ním z pochopitelných důvodů rozešla. V okresním archívu se podařilo dohledat i datum a obec, kde Josef Dřevíkovský umřel. Bylo to dne 17. května 1915 ve Vojnově Městci a z dědického řízení vyplynulo, že umřel bez majetku. V matrice úmrtí katolické církve není o jeho úmrtí záznam, což znamená, že se on rozešel s katolickou církví, nebo ona s ním. Číslo popisné nebylo bohužel uvedeno, a tak jsem se nemohl dozvědět, zdali ho jeho manželka vzala na milost. Zkusil jsem hledat v záznamech o sčítání lidu z roku 1910, zdali nebydlel ve Vojnově Městci, například v obecní pastoušce. Prohledal jsem poctivě všech 472 stran ve Vojnově Městci i 41 v Nové Huti, která byla součástí Vojnova Městce, bohužel bez výsledku, takže tuto otázku se mi nepodařilo odpovědět. Takové bývá někdy genealogické detektivní pátrání. Prosejete tuny písku a někdy nenajdete ani zrnko zlata, někdy je těch zrněk alespoň pár. A někdy, avšak málokdy, kopnete do vcelku náhodně do země a objevíte krásný valoun čistého zlata. Ale jsem přesvědčen, že se ho Marie ujala, a to na základě jeho jejího nativního horoskopu, z něhož nyní ocituji pouze jedinou, ale dostatečně vypovídající větu: Je schopna projevit hluboký soucit a má schopnost vcítit se.

Přese všechno, co jsme se v předchozím vyprávění o Josefu Dřevíkovském dozvěděli, jsem pevně přesvědčen, že ovlivnil životní cestu Josefa Juna, staršího bratra Leopolda. V rodině Junů se tradovalo, že někdo z rodiny emigroval do

Ameriky. Je to pravda a týká se to právě Josefa. Od svého jmenovce a druhého manžela své matky jistě slyšel o poměrech a USA, konkrétně v Chicagu a tamní krajanské kolonii. Myslím si, že kromě toho, že si chtěl ekonomicky polepšit a žít ve svobodnější zemi, hrálo svou roli i to, že události pomalu, ale jistě směřovaly k Velké válce. Velkou roli hrály zejména militarismus, nacionalismus a vytvoření dvou zneprátených mocenských bloků, Trojspolku a Trojdohody, a to co se nazývá balkánský sud prachu. V roce 1908 Rakousko-Uhersko anektuje Bosnu a Hercegovinu. Poté v letech 1911 až 1912 první balkánská válka, kdy Turecko ztratilo většinu svého evropského území ve prospěch balkánských států. Následně v roce 1913 druhá balkánská válka, kdy se poražené Bulharsko sblížilo s Tureckem, Německem a Rakousko-Uherskem a došlo k posílení postavení Srbska, jež poskytovalo tichou podporu srbským nacionalistům v Bosně. A pak sud prachu vybuchl. Dne 28. června 1914 bosenskosrbský student Gavrilo Princip spáchal atentát na rakouského následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este a jeho manželku, hraběnkou Chotkovou. Ono známé, tak nám zabili Ferdinanda. Záminka k připravované válce byla konečně tady a mohlo následovat válečné běsnění. Ale to již jsme se dostali daleko, protože o Velké válce budeme vypravovat při líčení životních osudů Leopolda Juna.

Josef Jun se oženil ve svých čtyřiašedesáti letech 26. srpna 1912. Za manželku si bere Marii tříadvacetiletou Wenzbauerovou z Vojnova Městce č. 108, která ještě nedosáhla věku plnoletosti, a tak ji musel dát ke svatbě její otec František Wenzbauer.

Tehdy již Marie čekala narození dítěte. Dne 7. října 1912 se jim narodil syn Bohumil. Tehdy oblíbené jméno, jak v mužské, tak i v ženské variantě. Ale, řekněte, kdo z vás by nechtěl být milý Bohu?

LIST OR MANIFEST OF ALIEN PASSENGERS FOR THE UNITED STATES										
ALL ALIENS, in whatsoever class they travel, MUST be fully listed and the master or commanding officer of each vessel carrying such passengers										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
No. on List	HEAD TAX EXEMPTIONS	HEAD TAX DEPOSITS	NAME IN FULL	Age	Sex	Calling or Occupation	Abilities	Nationality	* Last Permanent Residence	The name and complete address of nearest relative or friend in country whence alien came.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1			Jun, Josef	36	M	labourer		Russia	Russia	Wife, Marie Jun
2			Wenzbauer, Marie	19	F	labourer		Austria	Austria	Wife, Marie Jun
3			Jun, Bohumil	1	M	infant				Wife, Marie Jun
4			Jun, Marie	1	F	infant				Wife, Marie Jun
5			Jun, Josef	25	M	labourer				Wife, Marie Jun

Jak vidíme z části seznamu cizích cestujících na předcházející straně, kde je pod číslem 5, Josef Jun se v roce 1913 vydal na cestu do země zaslíbené. Tak tehdy nejen on o Americe určitě uvažoval. Nejdříve jel vlakem do Brém v Německu. Zde se 28. června 1913 nalodil na parník George Washington. Nepochybuji o tom, že to bylo ve třetí třídě v podpalubí. Kdo by si tu atmosféru chtěl přiblížit, doporučuji velkofilm Titanik. Ale na rozdíl od Titaniku parník George Washington v pořádku dorazil 7. července do svého cíle, Ellis Island v New Yorku. Ellis Island je ostrov při ústí řeky Hudson nedaleko New Yorku v USA. Od 1. ledna 1892 do 12. listopadu 1954 fungoval jako přistěhovalecká stanice pro imigranty do USA. Za tu dobu jí prošlo více než 12 milionů přistěhovalců, nyní je součástí Národní památky Sochy Svobody. Tuto měděnou sochu, dar francouzského lidu obyvatelům Spojených států, navrhl francouzský sochař Frédéric Auguste Bartholdi a její kovovou kostru zkonstruoval Gustave Eiffel. Socha byla dne 28. října 1886 slavnostně posvěcena.

Ode dne, kdy Josef Jun spatřil Sochu Svobody máme o něm a poté i o jeho rodině informace z Family Search. Zjistíte z nich, že v USA, ať už si o jejich ovlivňování světového mínění a nálad (z poslední doby například MeToo či Black Lives Matter) myslíme cokoli, GDPR na rozdíl od EU naštěstí nefunguje.

Co a kde dělal Josef po dobu Velké války nevíme a nevíme ani, zdali zejména od 6. dubna 1917, kdy USA vstoupily do tohoto válečného konfliktu a staly se tak nepřitelem Rakouska-Uherska, měl možnost finančně podporovat svou ženu Marii a jejich syna Bohumila. Ale jsem přesvědčen, že na cestu do USA jim finanční prostředky poslal.

HOLLAND-AM														
List 58														
LIST OR MANIFEST OF ALIEN PASSENGERS FOR THE UNITED STATES														
ALL ALIENS arriving at a port of continental United States from a foreign port or a port of the insular possessions of the United States, and all aliens arriving at a port of said insular possessions from a foreign port, a port of continental United States, or a port of the insular possessions of the United States. This (white) sheet is for the listing of														
S. S. ROTTERDAM 2-6 Passengers sailing from ROTTERDAM 3-13, November 23rd, 1920														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
No. on List	HEAD-TAX STATUS. (This column for use of Government officials only.)	NAME IN FULL 59	Age.	Sex.	Married or single.	Calling or occupation.	Able to—		Nationality, (Country of which citizen or subject.)	Race or people.	*Last permanent residence.	The name and complete address of nearest relative or friend in country whence alien came.	Final destination. (Stated before permanent residence.)	
							Read.	Read what language (or if exception claimed, on what ground?)						Write.
		Family name.	Given name.	Yrs. Min.							Country.	City or town.	State.	City or town.
1		Grin	Mally	47	f	m	Housew. No	to husband No	Czechoslovak	Hebrew	Cs.Slov. Klacany	No relations	Pa	Scranton
2		"	Rosa	19	f	m	Housew. Yes	Hungarian Yes	"	"	"	"	"	"
3		"	Sere	17	f	m	"	"	"	"	"	"	"	"
4	UNDER 16	"	Josef	15	m	m	None	"	"	"	"	"	"	"
5		"	Jacob	29	m	m	Engineer	"	"	"	"	"	"	"
6		Jun	Maria	32	f	m	Housew. Cs.Slov.	"	German	"	Voj.Meestee	Mother Anna Venerbaurova Voj.Meestee	Ills	Chicago
7	UNDER 16	"	Bohumil	8	m	m	None	"	"	"	"	"	"	"

Třicetiletá Marie se šestiletým synem Bohumilem cestovala do USA odlišně od Josefa. Nejdříve vlakem do Rotterdamu a odtud zámořskou lodí se jménem Rotterdam vypluly dne 23. listopadu 1920. Jejich plavba však měla stejný cíl, Ellis Island, kam dorazili 4. prosince 1920. Po dlouhých sedmi a půl letech odloučení byla rodina konečně spolu a mohli v Chicagu oslavit společné Vánoce.

Při sčítání obyvatelstva dne 4. dubna 1930 bydlí rodina na adrese West Chicago Avenue č. 2753. Josef a Marie uvedli, že neumí anglicky, tehdy sedmnáctiletý Bohumil pochopitelně uměl, protože jistě školu začal navštěvovat až v Chicagu. Josef je zaměstnán, jako povolání uvedl paper man, a obor, ve kterém pracuje jako publishing. Marie je tehdy nezaměstnaná, jako povolání uvedla tailor, tedy švadlena, obor clothing, tedy výroba oděvů. Musíme si uvědomit, že pro ně bylo požehnáním, že alespoň Josef byl zaměstnán, vždyť jsme v době Velké hospodářské krize, která vypukla v roce 1929, kdy nejdříve dosáhly ceny akcií svého maxima, poté začaly jejich ceny zvolna klesat a jelikož byl pokles trvalého rázu, začali akcionáři masově prodávat akcie, což zrychlovalo jejich propad. Tento vývoj akcií vyvolal mezi akcionáři paniku, a především malí akcionáři, kteří tehdy vlastnili výrazné procento akcií, se pokoušeli prodávat je za každou cenu. Ve čtvrtek 24. října 1929 bylo k prodeji nabídnuto přes 12 milionů akcií, o něž nebyl zájem, neboť i v tuto dobu se jich majitelé snažili zbavit za cenu, která byla nadhodnocená. Z tohoto důvodu byla Newyorská burza nucena v pátek 25. října oznámit krach. Tento krach vyvolal krach dalších amerických burz, protože se prodej přesunul na tyto burzy. Tento den bývá označován jako černý pátek a je chápán jako den vypuknutí krize. Poté začaly krachovat společnosti, které neměly dostatečný kapitál, což způsobilo prudký nárůst nezaměstnanosti. V důsledku toho vypukla panika, při níž se lidé snažili vybrat své úspory, banky však nedisponovaly dostatečným kapitálem, a proto mnoho z nich zkrachovalo. V USA nepřežilo třicátá léta téměř 10 000 bank – jedna třetina ze všech. Tím se velmi prudce snížila platební schopnost jednotlivců, což ve svých důsledcích znamenalo opětovné snížení výroby. Tento stav se velmi rychle odrazil na ekonomikách založených na exportu (Československo, Japonsko, Brazílie), z nichž se krize rozšířila dále.

Vraťme se však k Josefovi. Joseph nebo Joe, jak byl také označován v dokumentech, pracoval jako kolportér českých novin a časopisů, kterých v Chicagu vycházelo poměrně velké množství titulů pro početné české čtenáře, což potvrzuje zápis při sčítání obyvatel v roce 1940, kdy byl zapsán jako newspaper peddler, tedy pouliční prodejce novin s ročním platem 380 dolarů, jeho žena Mary, jako švadlena v krejčovské dílně s ročním platem 350 dolarů a jejich syn Bohumil, již přejmenovaný na Benjamina jako kreslič, s ročním platem 980 dolarů ročně.

Všichni tři členové rodiny byli postupně naturalizováni, tedy staly se občany Spojených států. Americké občanství, mohou získat pouze ti, kteří dosáhli dospělosti, složili zkoušku z dějin a státoprávního uspořádání USA. Také musí mít znalost angličtiny písmem i slovem. Toto se ověřuje při pohovoru, kde z deseti otázek musí žadatel znát nejméně šest správných odpovědí. Poté složí přísahu, kde se zavazuje dodržovat Ústavu a zákony USA, územní celistvost a v případě potřeby sloužit v armádě.

Benjamin se stal z rodiny jako první občanem USA, a to dne 28. září 1934. Pokud to chceme chápat symbolicky, bylo to na svátek svatého Václava, ve věku necelých 22 let. Ve stejném roce se odstěhoval od rodičů a začal bydlet sám na adrese South Spaulding Avenue 2753. Jeho rodiče také změnili bydliště a od roku 1935 bydleli na adrese South 59th Avenue 1926. Jeho otec Joseph získal občanství 10. března 1941, jeho matka Mary 21. srpna 1945, pravděpodobně tehdy, kdy již byli, zejména po stránce znalosti anglického jazyka, dostatečně připraveni.

Benjamin se 13. září 1941 oženil, jeho manželkou se stává Paulina Teplo, která se narodila 12. listopadu 1912. Paulina již byla rodilou Američankou z Chicaga, její rodiče však do Ameriky také přišli z Čech.

Americké registry nám umožnily také poznat, kdy tito příbuzní v USA zemřeli. Jako první se na věčnost odebrala Mary Jun, a to 21. října 1966 ve věku 77 let. Otec Joseph Jun ji následoval 14. srpna 1971 ve věku 83 let. Jejich syn Benjamin zemřel ve věku 84 let dne 21. října 1996.

Po tomto výletu za Velkou louží a popisu zdejších osudů rodiny Josefa Juna se vraťme zpět na Vysočinu, do roku 1921. Jediným informačním zdrojem je sčítání obyvatel z roku 1921.

Země: *Česko* Ulice neb náměstí: *56*
Soudní okres: *Brno* Číslo domu { popisné (staré): *56*
Obec: *Bohunice* { orientační (nové):
Osada: *13*
(Místní část)

Sběrný arch domovní.

Sběrný arch domovní vyplní sčítací komisař na základě sčítacích archů téhož domu (§ 13. instrukce). Sčítací archy srovná podle čísel bytů. Sčítací archy neopatřené číslem bytu zařadí za poslední číslovaný sčítací arch. Je-li byt obýván, udělá ve sloupci 2. kolmou čáru, je-li neobýván, udělá kolmou čáru ve sloupci 3. Do sloupce 4. napíše jméno majitele bytu a do sloupce 5. napíše poslední řadové číslo sčítacího archu, udávající zároveň počet osob v bytě přítomných. Je-li třeba nějakého zvláštního sdělení, učiní tak ve sloupci 6. **Na konci provede součet ve sloupci 2., 3. a 5.**

Jméno majitele domu: *Quirková Marie*

Řadové číslo bytu	Byt jest		Jméno majitele bytu	Úhrn přítomných osob	Poznámka
	obýván	neobýván			
1	2	3	4	5	6
1	1		<i>Muriel Jan</i>	<i>7</i>	
2	1		<i>Jan Trančík</i>	<i>6</i>	
3	1		<i>Josef Trančík</i>	<i>5</i>	

Rozhodným obdobím bylo 16. února 1921. Jenom připomenu, že poslední sčítání obyvatel České republiky proběhlo o 100 let později k 26. březnu 2021.

Vidíme zde obyvatele bytu č. 2, Bydleli zde František Jun, tehdy pětatřicetiletý zedník, zaměstnaný u stavitele Václava Vachka v Krucemburku, jeho manželku Antonii, tehdy jedenatřicetiletou ženu v domácnosti a jejich ani ne roční dcerku Jiřinku.

Dále zde pod číslem 4 vidíme pětapadesátiletou Marii Dřevíkovskou, která kromě toho, že je majitelkou domu, uvádí jako způsob obživy zemědělství, takže určitě pokračovala v pěstování zeleniny jako její první manžel Václav Jun. V předešlém sčítání obyvatel z roku 1910, kdy se ještě uváděli údaje o hospodářském zvířectvu, jsem našel, že měla jednoho koně a jednu kozu. Kozí mléko bylo jak pro domácnost, tak i pro výkrm prasete. Nic na tom nemění, že nebylo v přehledu uvedeno ani jedno prase. To je v únoru pochopitelné, prase už bylo snědeno, využeno a sádlo bylo ve spíži.

Pod číslem 5 vidíme jedenadvacetiletou Ludmilu Junovou, svobodnou, která jako domácí pracovnice pracuje pro síťkařství svého bratra Leopolda.

Leopold, tehdy osmadvacetiletý, ženatý je v soupisu uveden pod číslem 6, jako živnostník, který spolu se svou sestrou provozuje výše uvedené řemeslo, tedy sífkařství. V předešlém sčítání v roce 1910 uvedl Leopold, že je tkalcem v továrně na bavlněné zboží. Takových továren, tedy tkalcoven na bavlněné zboží, bylo ve Vojnově Městci vícero, nejméně však tři. Nevíme tedy o kterou z nich šlo. Mohla to být továrna firmy Bukovský a synové, která se zabývala výrobou potahových a dekoračních látek a přehozů a sídlila v objektu s adresou Vojnův Městec č.p. 201, takže do práce by to Leopold měl pouze 500 metrů.

Pro vysvětlení, co je to sífkařství. Na Vysočině, zejména na Žďársku, ale nejenom tam, hledali lidé obživu a přivydělání si v rukodělných pracích například vyřezávání betlémů a loutek. Na Vysočině se vždy dařilo lnu i konopí, bylo tedy dost materiálu pro domácí výrobu rukavic, límečků, fiží, sítěk na vlasy a ubrusů. Ve dvacátých letech minulého století se pak začal vyrábět i český vynález pana Vavřína Krčila – taška síťovka, dnes zase moderní. Obživa to sice byla, ale pravděpodobně to stačilo pouze na to uživení.

Leopoldova manželka Antonie ani jejich dcera Poldina v soupise uvedeny nejsou, ale o tom až v další kapitole.

Zde rodinu Junových ve Vojnově Městci opustíme a budeme se věnovat Leopoldu Junovi a jeho rodině.

Leopold Jun a jeho žena Antonie

V předešlé kapitole jsem úmyslně nepřiložil zápis o narození Leopolda Juna, a tak se se musíme vrátit až do 12. listopadu roku 1893, kdy se Leopold Jun narodil. Zápis jsem pro lepší čitelnost rozdělil na dvě části.

12. 13.
historik
1893.
vystoupil z řady katol.
obce. Přelázel do
obce. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Jun Václav, katolík, domkář chlumu. Marie, katolička, manžel.
m. 122. manželství synů Juna Juna, sk. dcera Antonína Mráčka, domkář chlumu. 15.
domkář chlumu. 122. a jeho manžel: domkář Vojnově Městci. 110.
ky Annu, rodu Hlavákovy z Dolní a jeho manželky Marie, rodu
Krupě z katolí, okr. hejt. Chrudim. Hotebor. Jirkovy Vojnově Městci. 118.
katolí, okr. hejt. Chotebor.

Číslo domku	Jméno, a to jméno rodinné (příjmení), jméno (křestní), předkřtí slechtický stupeň slechtický	Příbuzenství nebo jiný poměr k majetkovému bytu, k podnikatelskému aid, a vztahy ku před- nostovi domá- cnosti	Pohlaví					Rodný	Domovské právo (příslušnost), místní obec, politický okres, země, státní příslušnost	Vyznání ná- boženské	Rodinný stav, zda svobodný, ženatý, ovdovělý, soudně rozvedený nebo zda manželství rozlou- čením zů- stává, jest rozlouče- no, toliko u nekatolí- ků	Řeč obcovací	Znalost čtení a psaní		Tělesné snad- vady			
			mužské	ženské	rok	měsíc	den						umí číst a psát umí jen číst	na obě oči slepý	hluchoněmý			
1a	1b	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
1.	20	Dřevhová Marie	1893	10	1893	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
2.	21	Jana Frankl	1893	11	1893	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
3.	22	Jana Leopold	1893	12	1893	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
4.	23	Jan Karl	1893	13	1893	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13

Povolání, zaměstnání, výdělek, živnost, obchod, vy				
Hlavní povolání, na němž životní postavení, výživa nebo příjem zcela nebo hlavně spočívá				
přesné označení oboru hlavního povolání	postavení v hlavním povolání (poměr majetkový, pachtovní aid, služební aid, pracovní a pod)	označení závodu (podniku, úřadu), ve kterém se vykonává hlavní povolání	přesné označení oboru hlavního povolání	postavení v hlavním povolání (poměr majetkový, pachtovní aid, služební nebo pracovní a pod)
koncem roku 1910			koncem roku 1907	
Posčení odstavce 20		Posčení odstavce 21		Posčení odstavce 22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22
18	19	20	21	22

Do školy začal malý Poldík chodit pravděpodobně ještě v Chlumu, obecnou a možná i měšťanskou školu určitě dochodil ve Vojnově Městci. Z čeho usuzuji, že chodil do měšťanské školy? Z údajů sčítání obyvatel za rok 1910, které jsou na předešlé straně. Ke konci roku 1907, kdy mu bylo 14 let, byl tkalcovským učněm, ke

konci roku 1910 již jako tkadlec pracoval v továrně na bavlněné zboží. Kdyby vychodil jenom obecnou školu, tak by již ve 14 letech pracoval, což tehdy bylo běžné.

Při pátrání po životních osudech Leopolda Juna a jeho rodiny jsem narazil na cenný zdroj informací na matrice Městského úřadu v Úpici. Potomci Leopolda a jeho ženy Antonie žili doposud v domnění, že se Junovi do Úpice přistěhovali až ve dvacátých letech dvacátého století. Je a není to pravda. Paní Edita Dvořáková, matrikářka MěÚ v Úpici našla, že zde Junovi bydleli již před Velkou válkou. Zjistila, nejprve podle přihlášky k trvalému pobytu z roku 1949, kdy se obyvatelé trvale bydlící musili znovu přihlásit k trvalému pobytu a současně s tím zanikl institut domovského práva, a poté následně dle zápisu v matrice narozených, že se dcera Leopolda a Antonie narodila v Úpici č. p. 523, a to dne 18. dubna 1914 a následujícího dne byla pokřtěna jmény Sidonie Leopolda. Však se přesvědčte sami.

1914 U cirkve českos. l. Hejtm. TRUTNOV 24. 5. 1918 344.

18. dubna 1914 J. Aster, Sidonie Leopolda

52. 18. 19. kaplan

Katolické
české
nemanselské

Úpice č. 523.
o. Úpice,
h. Trutnov

18. dubna 1914
Dle tohoto listu legitimace v újnom c. h. městodržitelství v Praze z dne 22/4 1918.
č. 18-1002. Mě. 120. 263. a listu hromadně v Thauru z 13/5. 1918. č. 5520.
na základě těchto podání, byl uzavřen v Újnom městě z dne 12/2 1918. 22/5 1918 Jozef Aster, kaplan

Dle újnom c. h. městodržitelství v Praze z dne 22. dubna 1918. č. 18-1002. hromadně v Thauru z 13/5. 1918. č. 5520, přičemž před tímto úřadem v Újnom městě dne 12. února 1918.

Jun Leopold, katolík, tkadlec v Újnom městě, s. č. domobranec, nar. 12. listopadu 1893, manželka + Václava Juna, domkárka v Chlumci č. 122. a Marie rozené Mrškové z otce tohoto dítěte a tudíž újnom na zápis svého jména do újnom městě.

12/11 1893.

Termákové Antonie, rozená dle Úpice, dcera Antónína Termáka, obyvatele v Kohoutově č. 2. a Marie rozené Hledlové z Kohoutova č. 4.

Nar. v Kohoutově č. 2. o. i. h. Chotěboř
n. 18. 3. 94.

Leopoldovi bylo tehdy dvacet a Antonii jednadvacet let. Kdy a jak přišli do Úpice, s největší pravděpodobností již spolu, nevíme, ale jistě to souviselo s nedostatkem pracovních příležitostí a chudobou na Vysočině. Bydleli v domě č. p. 523, kterému se dodnes říká Belveder, tedy krásná vyhlídka. A skutečně, je to dům na úbočí údolí řeky Úpy a vyhlídka z něj je skutečně pěkná.

Dům tehdy patřil firmě Bratři Buxbaumové, kde byli v době před Velkou válkou Leopold a Antonie zaměstnáni. Zanedlouho však válka vypukla, dostala označení Velká válka, avšak později musela být bohužel označena jako první světová.

V Rakousku-Uhersku podlehly nadšení z války především „vládnoucí národy“ Němců a Maďarů. V českém prostředí převládl neutrální až rezervovaný postoj, neboť české obyvatelstvo chápalo válku jako vnucenou, navíc vedenou proti „slovanským bratrům“ Srbům a Rusům. Přestože byla nálada mezi českým obyvatelstvem ve větší míře sklíčená, proběhla mobilizace v českých zemích sice bez nadšení, ale oproti původnímu očekávání bez potíží.

O tom, že Leopold „bojoval za císaře pána a jeho rodinu“ jsem se dozvěděl z matričního záznamu z jeho svatby z roku 1918. Neváhal jsem a napsal do Vojenského ústředního archívu v Praze v naději, že tak jako v případě mých dvou pradědů mi zašlou alespoň torzo dokladů z jeho osobního spisu včetně listu. Avšak jejich odpověď, z níž vyjímám to nejpodstatnější, mě překvapila: „K Vašemu dotazu ze dne 28. prosince 2021 Vám sdělujeme, že k Vámi požadované osobě Leopold Jun (1893) se nepodařilo ve VHA vyhledat žádné relevantní archivní materiály ani jakékoli jiné informace. Jeho kmenový list se nedochoval, neboť osobní spisy vojáků narozených v letech 1887–1910 byly v minulosti skartovány. Trochu jsem tím byl zaskočen, ale začal jsem rekonstruovat jeho osudy za Velké války z druhé strany.

K tomu mě samozřejmě pomohly různé internetové adresy, které se dějinami této války a jednotkami rakousko-uherské armády zabývají. Byl jsem překvapen, jak jich za pár let přibývalo. Svědčí to o tom, že si svých předků vážíme, ať už řízením osudu bojovali za císaře pána až do konce, nebo se z nich po útěku či v zajetí stali příslušníci legií. Za první republiky byli legionáři vynášeni až do nebes, za socialismu se o legionářích, ale ani o vojácích, bojujících za c. a k. monarchii příliš nehovořilo a připomínaly je jenom pomníky s jejich jmény ve vesnicích a městečkách po celé republice. Po roce 1989 se historie s legionáři zprvu opakovala, ale protože později mnozí, i díky internetu a matričním záznamech, uložených na stránkách

jednotlivých státních oblastních archívů, začali pátrat po osudech svých předků, situace se začala měnit. Dnes si také lidí, bojujících za císaře pána v Srbsku, Itálii a Rusku, vážíme jako hrdinů. K našemu poznání přispěly i různé kluby a spolky nadšenců, zabývajících se historií vojenství a válek. Přiznám se, že jsem je ještě před dvaceti lety považoval za pošetilce, hrající si na vojáčky, nehledě na to, že jsem byl v hloubi duše vždy antimilitarista.

Moje první otázka při rekonstrukci osudů dobrého vojáka Leopolda Juna byla: Kdy narukoval? S největší pravděpodobností to bylo v srpnu 1914, kdy nastoupil do armády jeho ročník, přičemž původně měl nastoupit vojenskou službu až na podzim 1914. Druhou otázkou bylo, v jakém pluku byl zařazen. Pan farář do matričního zápisu napsal, že v únoru 1918 byl domobrancem c. a k zeměbraneckého pěšího pluku č. 21. 2. setnina, se sídlem v Egeru v Uhrách. Ono to bylo trochu složitější, a nebylo to zcela přesné. Takový pluk sice existoval, ale měl sídlo v St. Pöltnu v Rakousku, přičemž 98 % jeho příslušníků tvořili Rakušané. Poté jsem vzal v úvahu, že ten jedenadvacátý pluk bude v pořádku, ale nebude zeměbranecký pěší, ale pouze pěší. Ten doplňoval rekruty z Čáslavska, takže jsem zajásal. Ale poté jsem si řekl, co když se pan farář jenom spletl v číslovce, protože jsem mezitím na internetu našel, že v Čáslavi měl sídlo zeměbranecký pěší pluk č. 12. Takže znovu vyvstalo dilema, který z tech dvou to vlastně byl? Při řešení této otázky mi pomohlo, že v matrice bylo zapsáno sídlo pluku jako Eger v Uhrách. A to mi dalo s definitivní platností odpověď, v kterém pluku Leopold Jun sloužil. Dozvěděl jsem se, že v červenci 1915 se stává posádkovým městem 21. pěšího pluku maďarské město Eger. To mi tedy dalo jistotu. Pokud budu sledovat válečné osudy 21. pěšího pluku, budeme spolu sledovat i osudy Leopolda Juna ve Velké válce.

Leopold tedy, jak jsem již uvedl, narukoval v srpnu 1914 a zanechává zde Antonii s jejich společnou dcerou, které z jejich dvou jmen vybrali to druhé a říkají ji Poldina. Neprovdaná matka Antonie s nemanželskou dcerou Antonií se pak vrací na rodnou Vysočinu. Proč se nevzali? Protože hranice zletilosti byla v té době 24 let. Ta mohla být prominuta pouze soudem, což byla cesta obtížná, ale zejména drahá anebo se svolením otce, přičemž Leopoldův otec Václav již tehdy nežil a v případě Antonie dedukuji, že se její rodiče na ni rozhněvali a otec by souhlas nedal. O tom svědčí, že hned v roce 1914 se s největší pravděpodobností Antonie a Poldina stávají členy rodiny Leopolda ve Vojnově Městci, kde je doložitelně zastihneme v letech 1917 a 1918.

Velká válka jako celosvětový válečný konflikt, začala dne 28. července 1914, kdy vyhlásilo Rakousko-Uhersko válku Srbsku. Jako formální záminku si zvolilo důvod, že je to odvěta za atentát na následníka rakousko-uherského trůnu arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este v Sarajevu dne 28. června 1914. Leopold se proto ve svých 20 let stal nechtěným účastníkem tohoto konfliktu.

Dne 26. července 1914 jednu hodinu po půlnoci přišel na velitelství pluku do Kutné Hory a do Čáslavi rozkaz o částečné mobilizaci. Ihned se naplno rozběhlo plnění úkolů spojených s mobilizací pluku na plné válečné počty. Předtím, než se pluk stačil plně mobilizovat, vyhlásilo Rusko 31. července mobilizaci, na kterou odpovědělo plnou mobilizací také Rakousko-Uhersko. 21. pěší pluk byl ihned zahrnut do příprav válečných operací na ruské frontě.

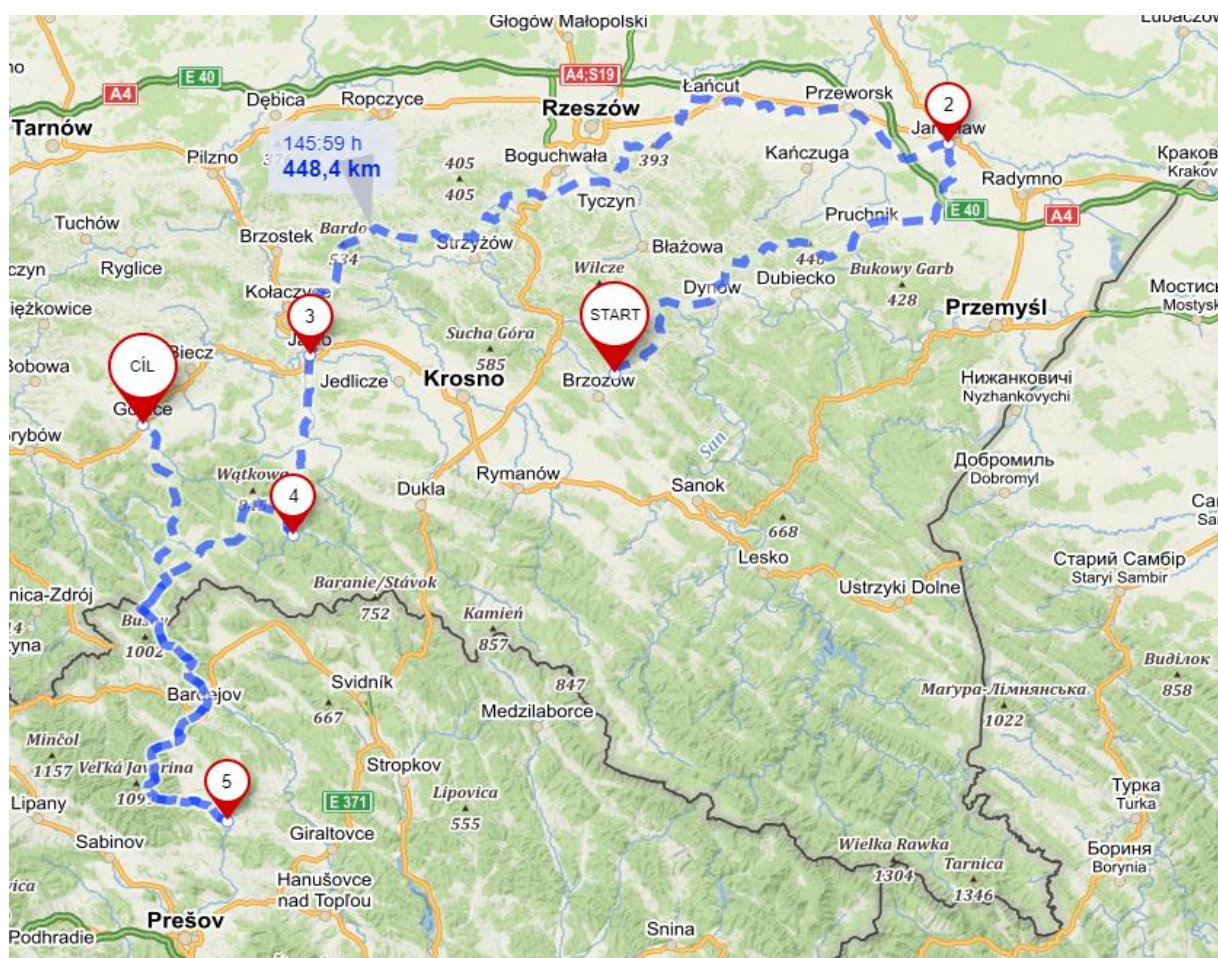
5. srpna proběhla polní mše už kompletního pluku na poli nedaleko Kutné Hory. Další den opouští velitelství Kutnou Horu a přemísťuje se do Čáslavi. Protože čáslavská kasárna nemohla ubytovat všechny jednotky, byly jednotlivé prapory odeslány s veškerým materiálem do okolních obcí. Dne 10. srpna v 10:30 odjíždí z čáslavského nádraží jako první II. prapor. Ve kterém ještě Leopold dle mého názoru ještě nebyl. Hned druhý den ráno se vydává zbytek pluku na ruskou frontu. Regiment zakládá své polní ležení v katastru obce Lezski. Dne 26. 8. se pluk dává do pohybu s celou brigádou směrem na severovýchod, při kterém se dostává do první silné dělostřelecké palby. A o den později dochází k prvnímu skutečnému boji, který bohužel nedopadl pro pluk moc dobře. Díky celkovému nezdaru je celá armáda Rakouska-Uherska nucena ustupovat.

První tři dny měsíce října se situace částečně stabilizuje a pluk má dva dny odpočinku v obci Sietnicze, kde dochází k doplnění pluku II. pochodovým praporem. To již máme téměř jistotu, že sledujeme i Leopoldův vojenský život, když po několikátýdenním výcviku odchází na frontu.

Na tomto místě zastihnul pluk konec všeobecného ústupu a díky zdařilému protiútoku německé armády na severní části ruské fronty, dostávají rakousko-uherské jednotky rozkaz k tažení zpět východním směrem. Už za deset dnů stojí opět rakousko-uherská armáda na březích řeky San. K úkolu 21. pluku náleželo dobytí železničního uzlu Muniny na jihovýchod od Jaroslavi. A právě tady na Sanu dochází k opětovnému zesílení bojů. 15. října se pluk pokouší dostat na druhý břeh řeky nedaleko Munina, a i přes velké ztráty je jeho první pokus odražen. Dobytí silně opevněných ruských pozic trvá více než týden, což se nakonec stalo 30. října. V tento den se k pluku připojuje další, už III. pochodový prapor. Posílení jednotky bylo už nezbytné, protože během bojů došlo k značným ztrátám, na které měla vliv propuklá epidemie cholery.

Bohužel, dobyté pozice musí pluk z důvodu opětné ruské ofenzivy opustit. Je nařízen všeobecný ústup rakousko-uherských sil od řeky Sanu a regiment ustupuje východním směrem. Od 4. listopadu do 9. listopadu pluk ustoupil asi o 60 km. Ruská ofenziva nabývá na síle, kterou dokládají boje předními voji postupujících Rusů nedaleko města Jaslo. V těchto dnech pluk prochází první velkou krizí. Jsou velké ztráty na životech a materiálu, nedostatečné zdravotnické zabezpečení a proviantní

služba nepracovala zcela optimálně. Ale ruský tlak nepolevuje a tlačí před sebou celou masu rakousko-uherské armády. Začátkem třetí dekády měsíce listopadu dostává pluk rozkaz zakopat se mezi obcemi Swiatkowa Mala a Katan, kde dochází k opětovnému doplnění pluku. Během silných mrazů pluk několik dnů drží své pozice, ale nakonec je nucen opět ustoupit, tentokrát jižním směrem a nedaleko slovenského Bardejova se u Raslavic opět budují obranné postavení. Tam se ale ruský postup díky vyčerpání zastavuje a iniciativu opět přebírá rakousko-uherská armáda. Už osmého prosince je dobyt zpět Bardejov a celý IX. Sbor, s oběma čáslavskými pluky, postupuje severním směrem až za Gorlici. To už nastávají první válečné Vánoce. Na Štěpána Rusové podnikají silný útok a dostávají se do týlu 21. pluku. Po velikých bojových ztrátách je také značná část 21. pěšího pluku zajata. Tak tedy končí první rok, spíše půlrok války.

Na mapce jsou názorně vidět pohyby vojsk až do konce roku 1914 na území dnešního Polska a Slovenska. To však nevystihuje hrůzy války a obtíže, kterým byl Leopold vystaven. Podtrhl jsem proto ty kritické okamžiky, kterými musel projít. Hned v úvodu jeho líčení uvedu, že jsem jeho jméno hledal v seznamu válečných ztrát, kam se neuváděli jenom úmrtí, ale i zranění či onemocnění. Leopolda Juna

jsem neobjevil. Kromě toho, že jako Štír byl pro boj stvořen, byl určitě také dítětem Štěstěny. V řadě neposlední to také svědčí o jeho úžasné odolnosti.

V prvních měsících druhého válečného roku dochází, obdobně jako na západní frontě, také na frontě východní, k takzvané zákopové válce, tak typické pro celou Velkou válku. V prvních jarních měsících sílí dezerce na ruskou stranu. Dezerce se nevyhýbají ani čáslavským vojákům. Vrchní velení se snaží situaci řešit národnostním promícháním jednotek, na základě toho jsou všechny roty doplněny mužstvem z německy hovořících regimentů.

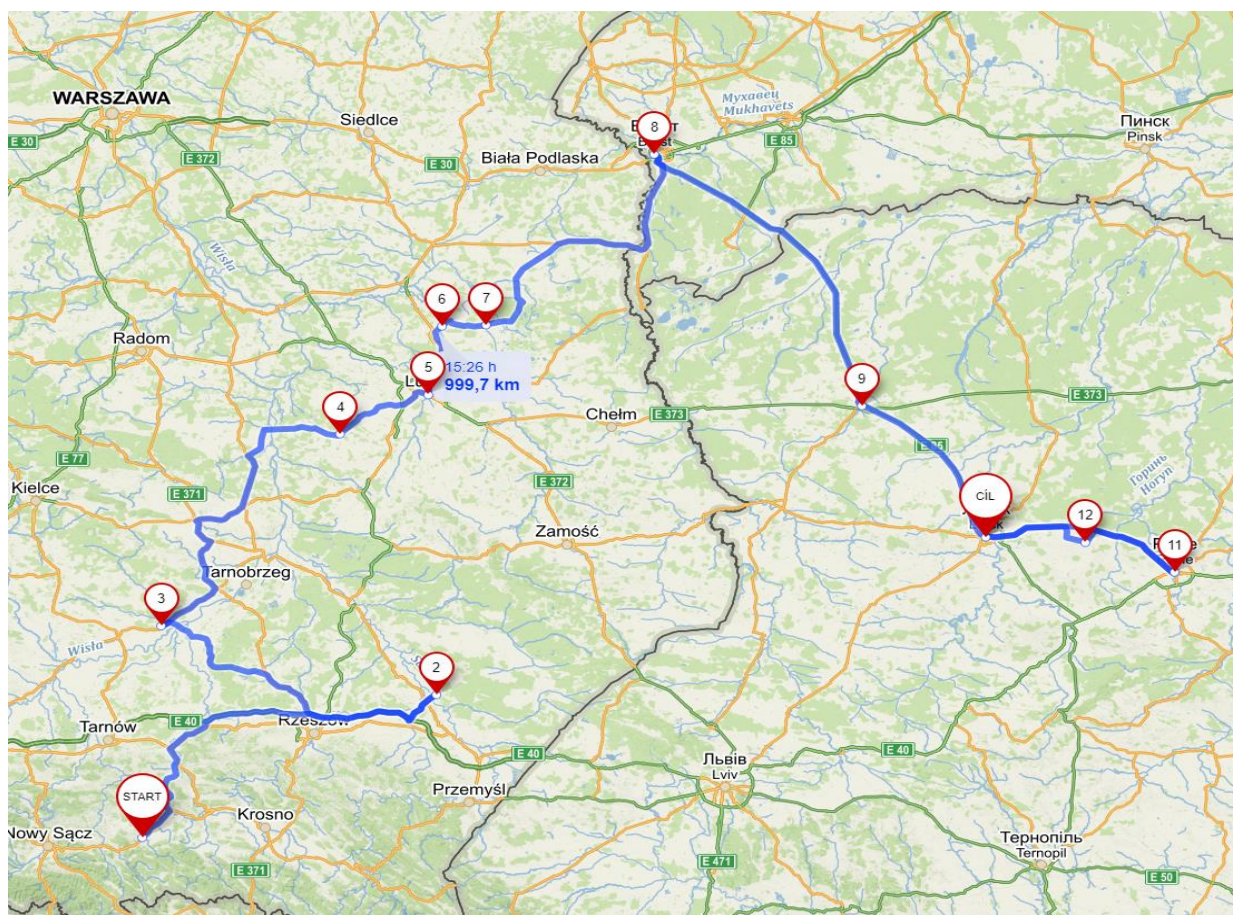
Poté se 21. pěší pluk účastní s dalšími jednotkami bitvy u Gorlice. Bitva trvala od 2. května až do 22. června 1915. Během prvních tří dnů se podaří Rusy zatlačit o pár desítek kilometrů na východ. Boje byly opravdu těžké, celkové ztráty pluku jsou okolo jednoho tisíce mužů. Plný stav pěšího pluku představuje přitom 4 600 mužů včetně důstojníků. Společná německo-rakouská ofenzíva neustává a nutí Rusy k dalšímu ústupu, tentokrát až za řeku San, kdy Rusové zaujímají obranné postavení na druhém břehu. 21. pluk se zakopává na západním břehu. Po boji se nakonec celé divizi podařilo dostat na východní břeh Sanu a vytvořit tak prozatím jediné předmostí rakousko-uherských vojsk na tomto břehu. V pozdních nočních hodinách 27. května dochází k útoku na pozice 10. divize, které se tak stávají nejohroženější částí fronty. Rusům se podaří prolomit pozice sousedního 36. mladoboleslavského pluku, čímž byly bezprostředně ohroženy dva prapory Čáslaváků. Jejich velitelé marně žádali o povolení k ústupu, který jim byl zamítnut a díky čemuž padla velká část vojáků do ruského zajetí. Na základě velkých ztrát je pluk stažen z první linie a odeslán na zotavenou do týlu. To bylo vojenským pániům podezřelé a nastalo vyšetřování, proč do zajetí padlo tolik příslušníků 21. pluku. Podle těch, kteří velí od map v generálních štábech všech armád, má totiž voják radši padnout „na poli cti a slávy“.

Dneska také ti největší zbabělci v pohodlných kancelářích a limuzínách by také nejraději táhli na Rusko. Ať si radši připomenou historii a nezatahují obyčejné lidi do svých zvrácených postojů.

Po skončení vyšetřování chování pluku u Sieniawy v okrese Preworsk a částečné regeneraci jde pluk znovu do boje. Ale ihned při první bojové akci, po návratu do první linie, dochází 7. července u Krasniku k dalšímu padnutí větší skupiny vojáků pluku do ruského zajetí. Ve vnitrozemí sílí protiválečná nálada, jejímž důsledkem jsou problémy s doplňováním početních stavů při odvodech nováčků. Tyto okolnosti nutí vrchní velení k rozhodnutí o vzájemné výměně posádkových měst českých a maďarských pluků. Proto, jak jsme již uvedli, se v červenci 1915 stává posádkovým městem 21. pěšího pluku Eger.

Nyní budeme pohyb 21. pěšího pluku, a tedy i Leopolda Juna sledovat podle míst, kde se odehrály jednotlivé bitvy a pohyby vojsk na ruské frontě a následně si je znázorníme na mapě. Postupně to byly v roce 1915 a 1916: 16.-18.7. útok podle Bystrzyce, 19.-28.7. bitva u Chodelu, 29.7.-1.8. obsazení Lublinu, 2.-4.8. boje mezi Vislou a Bugem, 5.-8.8. bitva u Lubartowa, 8.-11.8. boje u Ostrowa, 12.-17.8. postup na Brest Litevský, 19.-26.8. postup na Kovel, 26.8.-13.9. ofenziva na Volyni, 13.-24.9. ruská protiofenziva na Luck, 23.-28.9. druhá ofenziva na Rovně, 7.10. boj u Olyky, 16.10.-listopad boje u Czartoryjsku, od prosince 1915 do března 1916 statická fronta u Lucku.

Z mapky pohybu 21. pěšího pluku na následující straně vidíme, že boje v letech 1915 až 1916 probíhaly na území dnešního Polska, Běloruska a Ukrajiny.

Na jaře 1916 se rakousko-uherské velení rozhodlo, že se pokusí vyřešit situaci na italské frontě. Naplánovalo proto útok dvou rakousko-uherských armád, v šíři cca 50 km mezi údolími dvou řek Brenty a Adiže, který měli podniknout z Tyrol, jižním směrem do benátské nížiny. Součástí XX. sboru pod velením následníka trůnu

arcivévody Karla byl i čáslavský 21. pěší pluk. Leopold se tedy se svým plukem přesunul z východní fronty na frontu jižní.

Dne 16. března začal útok tradiční dělostřeleckou přípravou. Zpočátku se zdálo, že rakousko-uherská armáda snadno prolomí italské pozice. Nejsnadněji prozatím probíhal postup na středním úseku fronty. Čáslaváci do bojů zasáhli tři dny po zahájení ofenzivy. Jako součást 3. pěší divize Edelweis (protěž) vystřídali v první linii u Monte Cimone linecký 14. pěší pluk. „Křižoval se tu dělostřelecký oheň, vybuchovaly těžké miny, světlomety svítily sem celou noc. Každá směna osazenstva a polních stráží byla krvavě zaplácena. Také doprava proviantu a střeliva neobešla se nikdy beze ztrát.“ Jak uvádí příslušník pluku Karel Trenkler, Sboru se podařilo překonat první dvě italské obranné linie, ale na obou křídlech už takový úspěch nebyl dosažen.

Po více než měsíčních bojích se postup rakousko-uherské armády zastavil, když pominul moment překvapení a Italové s úspěchem mobilizovali své zálohy, kterým se podařilo Rakušany zastavit a posléze přinutit k ústupu. Definitivní ústup byl nařízen v posledních červenových dnech roku 1916.

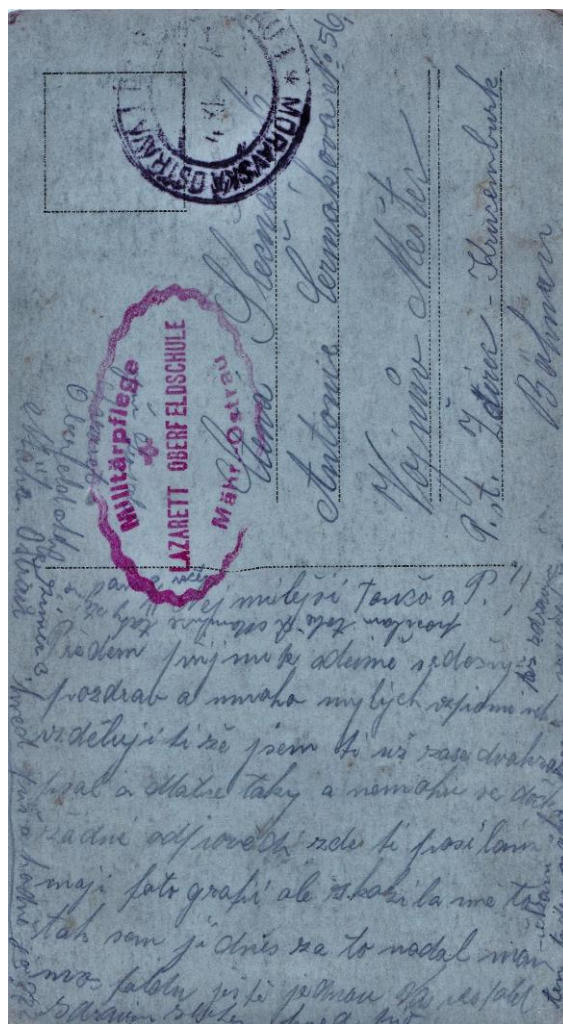
Během dalších 11 měsíců následovalo několik neúspěšných oboustranných pokusů o zlom na Soče. Po úspěšném italském dobytí Gorizie v tzv. sedmé bitvě na Soči, se Italové odhodlali k dalšímu pokusu o úspěch na sočské frontě. Tak byla 12. května 1917 zahájena v pořadí 10. bitva na Soči. 21. pluk byl nasazen v jižní přímořské části fronty u Hudi Logu, jako součást XXIII. sboru.

Po přisunutí záloh zahájili Italové další fázi této bitvy, jak dále píše přímý účastník bojů Karel Trenkler: „23. května ve 3 hodiny ráno začíná bubnová palba na celé frontě. Granáty a miny dopadají hustě do našich zákopů, které jsou zakrátko srovnány se zemí. Ve velikém počtu se objevují italská letadla a vrhají pumy na naše zákopy; kulomety ostřelují naše postupující zálohy. Ve 12 hodin útočí italská pěchota v několika vlnách proti našim zákopům a ve 2 hodiny odpoledne proráží úsek IV/21. praporu, který je skoro celý zajatý s velitelem praporu podplukovníkem Wernerem. K večeru jsou dirigovány oddíly pěšího pluku č. 55 do našeho ztraceného úseku k protiútoky, který se však nezdaří.“ Brzy byla znát převaha dvou italských sborů, kterým se podařilo dostat rakouský XXIII. sbor do těžké situace. Následujícího rána pronikají Italové do týlu 2. praporu a jeho podstatná část se dostává do zajetí. A Leopold Jun zase byl mezi těmi, kteří se do zajetí nedostali!

Z obavy o další italský útok se maršál Borojevič rozhodl převzít iniciativu. Byly vytvořeny dvě úderné skupiny a čáslavští vojáci byli určeni jako bojová záloha. Dne 18. srpna 1917 začíná poslední ze série tzv. sočských bitev. Italské dělostřelectvo zahájilo dělostřeleckou přípravou útok na celém úseku fronty, od Mrzlého Vrhu po

Panzanský záliv. Nakonec se, avšak za ohromných ztrát na obou stranách, podařilo rakousko-uherskému velení pozice udržet.

Tady své vyprávění o bojích na italské frontě musíme přerušit. Zachovala se totiž pohlednice, kterou Leopold Jun poslal slečně Antonii Čermákové.

Ctěná slečna
Antonie Čermáková N°56
Vojnář Městec
P. st. Ždírec-Krucemburk
Böhmen

Nejmilejší Tončo a P.!

Předem přijměte odemě srdečný pozdrav a mnoho mylých vzpomínek. Vzděluji ti že jsem ti už zase dvakrát psal a matce taky a nemohu se dočkat žádné odpovědi zde ti posílám moji fotografii, ale zkazila mně to tak jsem ji dnes za to nadal mám moc

*faldu ještě jednou Vás vespolek zdravím zítra hned piš čekám. Ten týden nějaký peníze posílám tobě a mamince taky stejně. Též zdravím vespolek známé
Jun Leopold Lazaret Oberfeldschule Zimmer 3 Mähr. Ostrau
Hned piš a hodně jo???*

Text pohlednice, včetně toho P. (tedy Poldino), mi dosvědčil, že Leopold Jun byl Štír se vším všudy. Jeho syn Stanislav, o kterém budeme psát v následující kapitole, říkal, že ho vždy bylo dost. Ale také jsem si vzpomněl na své pocity v době, kdy jsem byl v jeho věku a čekal jsem na dopis od slečny, která se pak stala mojí manželkou. Musím říct, že jsem ho docela pochopil.

Ale ten text mi také řekl, že myslel na svoji nastávající ženu a jejich dceru, i na svoji maminku. To mi o něm také řeklo dost. Někdo v jeho situaci by psal, aby mu poslali něco na přilepšenou, že má málo peněz a špatnou stravu a tak dále. Však to vidíme občas také okolo sebe. Někteří lidé, žijící z mála si nepostěžují, někteří, kteří se mají poměrně dobře, neustále naříkají. Tak takový Leopold určitě nebyl.

Oberfeldschule, tedy Vyšší hospodářská škola, byla od roku 1908 umístěna na Kostelním náměstí v Mariánských Horách (dnes PF OU, ul. Podlahova). V letech 1914 až 1917 byla budova školy přeměněna ve vojenský lazaret.

Z razítka se mi podařilo rozluštit, že byl dopis odeslán dne 4. listopadu 1917. Proto se domnívám, že bojů, které následovaly od října do prosince 1917, byl Leopold ušetřen a do Historie je nezahrnuji. A dále, že jeho zranění nebylo vážné, všiml jsem si pouze obvazu na jeho levé ruce.

Po propuštění z lazaretu se Leopold Jun žení dne 12. února 1918. Pojdme si tedy přiblížit matriční záznam o jeho svatbě. Pro lepší čitelnost jsem ho rozdělil na dvě části.

Leopoldovou manželkou se stává Antonie Čermáková, manželská dcera zemřelého Antonína Čermáka, tkalce z Kohoutova č. 2 a jeho manželky Marie, dcery Jana Hendla z Kohoutova č. 4. Z Chlumu do Kohoutova je to necelé čtyři kilometry, takže to Leopold neměl daleko.

A ještě jedna zajímavost. Přestože rodiče nevěsty jsou z Kohoutova, i v jejich rodokmenu je „stopa z Chlumu“. Zesnulý otec nevěsty, Antonín Čermák, se narodil 12. června 1869 v Chlumu č. p. 118 a do Kohoutova se přizemil. Za povšimnutí také stojí, že bydliště ženicha a nevěsty je totožné, tedy Vojnův Městec č. 56. Antonie zde tedy bydlela určitě již v listopadu 1917, kdy jí Leopold píše z vojenského lazaretu.

1918. 12. února ve Vojnově Městci	Vojnově Městci č. 56. Josef Prokyslan hejtm. Chotěboř Vojnově Městci č. 56.	Josef Jurek farář.	Jun Leopold, švadlec ve Vojnově Městci č. 56, toho času domobranec c. a k. zeměpra- vského pěšího pluku č. 21, 2. setvina, Egro v Uhřech, manželský syn z Vošlavy Juna, domkaře v Chlumci č. 122, a jeho manželky Marie, dcery Antonína Mrázka z Vojnově Městci č. 148. Narodem v Chlumci č. 122, okres Přibyslav, hejtm. Chotěboř, Hlinsko, hejtm. Chludim, příslušný do Chlumu.
			Cermoněk Antonie, bydlící ve Vojnově Městci č. 56, manželská dcera z Antonína Cernáka, švadlec v Kohoutově č. 2, a jeho manželské Marie, dcery Jana Hrnolka z Kohoutova č. 4. Narodena v Kohoutově č. 2, okres B. i hejtm. Chotěboř, příslušná do Kohou- tova.

Zajímavá je pro nás i druhá strana matričního záznamu o svatbě Leopolda a Antonie. Dostali totiž dispens, totiž prominutí tří ohlášek od okresního hejtmanství v Chotěboři, od biskupské konzistoře v Hradci Králové a od c. a k. polního superiorátu v Litoměřicích. Jediné ohlášky proběhly 10. února v kostele ve Vojnově Městci a při vojenských bohoslužbách v Litoměřicích, kde od roku 1905 bylo velitelství 9. armádního sboru, jehož působnost zahrnovala severovýchodní Čechy.

Josef Svoboda svědek domovník ve Vojnově Městci č. 97.	Josef Svoboda svědek domovník ve Vojnově Městci č. 97.	Oddávni po jednom ohlášení ve far. chrámu Páně ve Vojnově Městci a při vojenských bohoslužbách v Litoměřicích dne 10. února 1918 s dleposlání od dvou ohlášek od c. k. okresního hejtmanství v Cho- těboři z. d. 9. února 1918 čis. 4170, od bisk. konzistoře v Hradci Králové z. d. 7. února 1918 čis. 1763 a od c. a k. polního superiorátu v Litoměřicích z. d. 9. února 1918 čis. 2813. Kterýmto dekretem jsou vojenskými zeminami propuštěni k oddávce od nevě- stina faráře. Oddávem povinnými zeminami předlo- žil povolení k svatbě od c. k. ústředního velitelství v Praze z. d. 9. února 1918 čis. 48-1923. Předložit zemního zještění křesťanským listem od far. úřadu v Chlumci z. d. 14. října 1915 čis. 134, příslušnost nezvěstky křesť. listem od far. katol. úřadu v Krucem- burku z. d. 1. února 1908 čis. 38. Domovně při- slušnost zemního domovníkem listem občanů ho- řavodu v Chlumci z. d. 5. května 1913 čis. 6, do- movníka příslušnost nezvěstky výše uvedenému matriky kohoutovské z. 2. února 1918.
--	--	---

Poté se Leopold jistě musel vrátit na italskou frontu. Zde byl téměř celou první polovinu roku 1918 relativní klid. Až dne 15. června 1918 se započala poslední ofenziva v dlouhé historii armády habsburské říše. Šlo o poslední pokus vyčerpané říše, zvrátit válku ve svůj prospěch. Byl zahájen koncentrovaný útok do Benátské

nížiny, který uskutečnily obě vojenské skupiny. Čáslavští vojáci, tradičně v sestavě 10. pěší divize, která je nasazena spolu s XXIII. sborem v nejjižnější části sočské armády. V oblasti města San Donà di Piave je pluk druhý den ofenzívy přepraven přes řeku, ale jeho další postup zastavily neproniknutelné močály piavské delty. A tak už 21. června je regiment stažen od vodního kanálu u Centa s celou sočskou armádou zpět na východní břeh řeky Piavy.

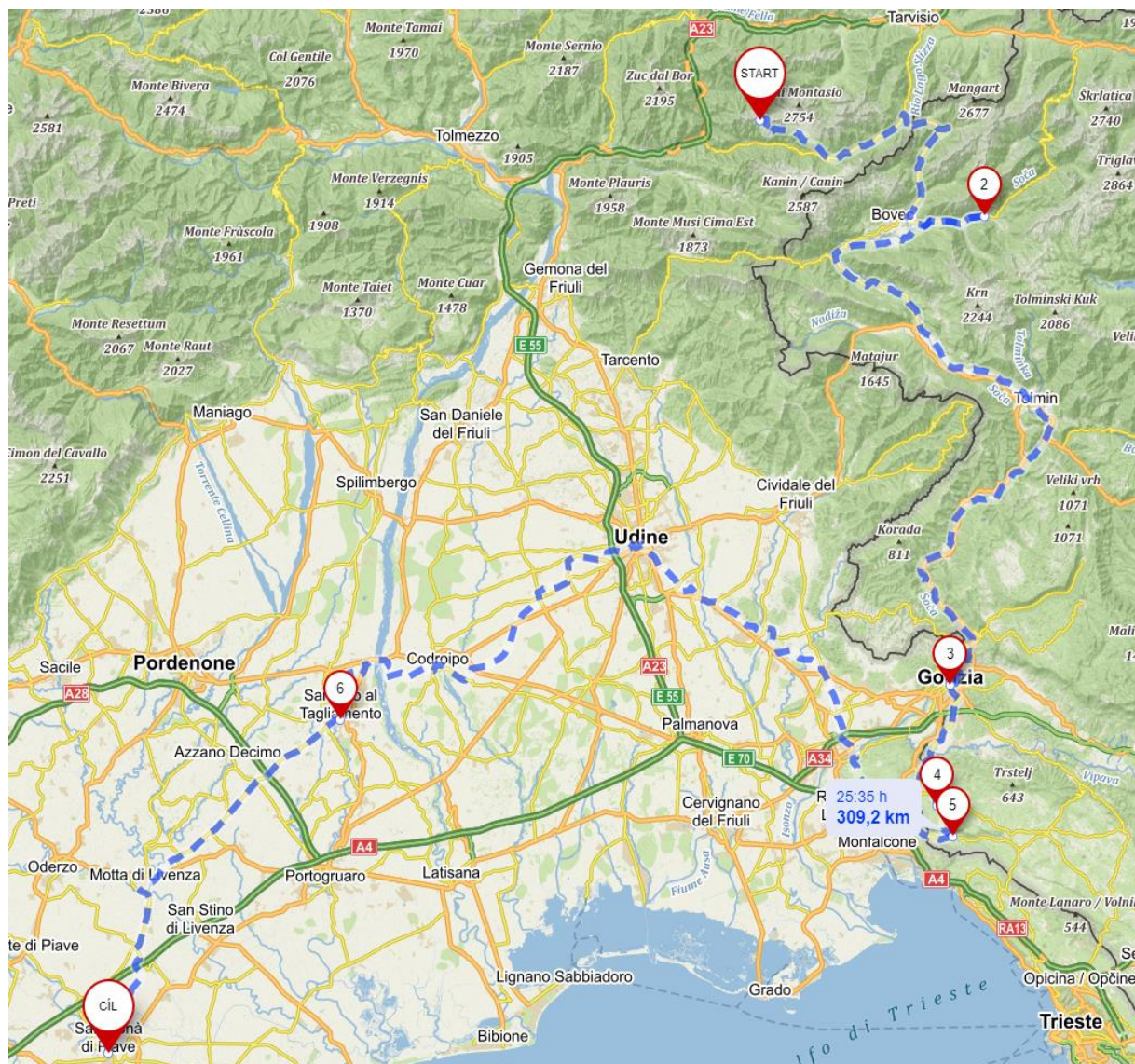
Dne 21. června se rakousko-uherské velení rozhoduje oficiálně ukončit ofenzívu na tomto toku. Toto rozhodnutí u jednotlivých bojových uskupení vyvolalo značnou nevoli a bylo považováno, zvláště u řadových jednotek, za projev neúcty k jejich dosavadním bojovým úspěchům, a rovněž za neúctu k jejich padlým kamarádům, kteří položili své životy v podstatě nadarmo. Při těchto bojích se pluk dostává do přímého střetu s československými legionáři, což dokazuje telegram potvrzující zajetí dvou zraněných legionářů, které zajala 6. rota a eskortovala na velitelství 10. divize.

Poslední bitvou na řece Piavě byla podzimní ofenzíva spojeneckých vojsk Dohody (italských, britských a francouzských sil) v říjnu 1918, která skončila definitivním ústupem rakousko-uherské armády za hranice zanikající říše. Dodejme k tomu, že rakousko-uherské operační síly nebyly poraženy v poli. Boj přerušily a odcházely z bojiště, neboť rozpadající se monarchie nechala svou armádu napospas a její bojeschopnost klesla na hranici materiální, ale i morální bídy. Ostatně i rozumně uvažující velitelé a prostí vojáci nadále neviděli žádný důvod k tomu, aby se bili za prakticky již neexistující stát.

Jak vidíme z mapky na následující straně, boje se odehrávaly v Julských Alpách na hranicích dnešního Slovinska a Itálie, poté v nížině mezi Udine a Benátkami. Ale do Benátek (Venezia) města Romea a Julie, se rakouské vojenské jednotky nedostaly. Ve vysokohorských prostorech byly boje obzvláště drsné. Vojska sváděla v nepřístupných skalách boj nejenom mezi sebou, ale také s klimatickými podmínkami a hladem. Účinek střel, granátů a šrapnelů byl v kamenitých vysokohorských podmínkách daleko ničivější než v bahnitých nížinách. Přesto na italské frontě Češi k nepříteli nepřebíhali, tak jako na frontě ruské, protože spolu se Slovinci a Chorvaty chápali Italy jako dobyvatele jejich historického území.

V italských horách byly dle vzpomínek pamětníků podmínky nepoměrně horší než na ruské frontě. Tam měly jednotky v poli dobře vybudované, a na válečné podmínky i pohodlné úkryty. Existovala možnost osprchování se v teplé vodě dvakrát měsíčně, nebo možnost odběru stravy přímo u polních kuchyní. O tomto komfortu se vojákům v horách a později i na Piavě mohlo jen zdát. Zákopy byly jen improvizované jámy v záplavě kamenů, plná vlhka a chladu. Polní kuchyně nestačily svou kapacitou pro

takové množství vojska a jednotky často nedostaly čerstvou menáž několik dnů. Řádné spojení mezi jednotkami bylo často díky padajícím kamenům a tajícímu sněhu přerušeno. Byl zde také zcela odlišný způsob boje. Terén byl v této oblasti velmi nepřehledný a předsunuté hlídky protivníka se dostávaly až k polním strážím. Také polní dělostřelectvo mělo značně ztížené podmínky. Divize také musela řešit, na rozdíl od východní fronty, mnohem větší činnost nepřátelského letectva.

Víme, že Leopold ten strašný válečný konflikt přežil. O to více jsem si to uvědomil, když jsem v úmrtních matrikách Vojnova Městce našel i záznamy o úmrtí jeho vrstevníků. Například o tom že dotyčný voják koncem ledna 1918 padl v italských horách a následující den byl pohřben do společného hrobu. Nebo sdělení manželce, že manžel je jako nezvěstný považován za mrtvého a den 31. 12. 1916 je považován za den, který nepřežil. Nevím, co bylo pro pozůstalé lepší, ale oboje za nic nestálo.

Uvědomme si, že vládcům tohoto světa, nikdo nešlo o životy nebo o zdraví jejich poddaných nebo občanů. Jedině v tom smyslu, aby jim případně zajistili vojenskou slávu a nová území, nebo na ně pracovali a odváděli daně pro jejich rozmařilý život v luxusu. Ani dnes tomu není jinak a kdo tomu věří, málo se poučil z dějin.

Leopold Jun se tedy na sklonku roku 1918 vrátil do civilního života. Již jsme napsali, že dle sčítacího archu z roku 1921 se živil jako domácí dělník a v rubrice povolání ke dni 16. července 1914, tedy před vypuknutím Velké války uvedli že byl tkadlec, tovární dělník. A také jsme viděli, že ve sčítacím archu nejsou uvedeny ani jeho manželka Antonie a dcera Poldina.

Vysvětlení je prosté. V rodině Junů se vědělo, že mezi Leopoldem a Antonií nastal rozkol, a dokonce i rozchod. Kam Antonie s Poldinou odešli nevíme, pravděpodobně k matce Antonie, Marii Čermákové, rozené Hendlové, do Kohoutova č. 2. Jak a proč se rozešli nevíme a také nesoudíme, na omluvu Leopolda bychom snad uvedli, že muži vracející se z frontových bojů mohli mít a také často měli psychické problémy.

Proč se tedy na čas rozešli bude tedy navždy tajemstvím, ale z jejich partnerského horoskopu vidíme, proč se znovu museli sejít a žít spolu až do konce života. Vodní znamení, které se tady setkává v kombinaci silného Štíra a poměrně labilní Ryby je vesměs vzácné, a pokud se takový vztah naváže, je to vždy tím, že Ryba svýma nebesky čistýma očima svého Štíra přímo uvázala, a ten je jí prostě totálně oddán. Je to prazvláštní vztah, který je vybudován na velkém pocitu potřebnosti. Vede až k otcovské ochraně, v případě že jde o kombinaci muž Štír a žena Ryba.

Vzpomínky jejich vnučky Stanislavy na dobu jejich stáří to dokresluje. Děda sám nakupoval a také pěstoval zeleninu na obou zahrádkách nedaleko jejich domu. A to by určitě dělal, i kdyby babička měla lepší zdravotní stav. Jejich vztah dokládá, že to je to jedno z nejsilnějších partnerských pout ve zvěrokruhu, a je tady skutečně velmi silná a až mysticky posvátná láska na celý život. Pouze malé procento z těchto svazků se rozchází a jejich vztah překonává úspěšně všechna úskalí, která jim život nastraží.

Ale buď, jak buď, znovu se dali dohromady a všichni tři se přestěhovali do Úpice, kde to již znali. Zaměstnaní byli opět u firmy Bratří Buxbaumové a také se nastěhovali do domu, patřícího jejich firmě. Ten byl hned vedle jejich prvního bydliště, takzvaného Belvedéru. K trvalému pobytu se přihlásili dne 22. května 1923 na adrese v Úpici č. p. 462. To místo se dodnes jmenuje V rokli a dům byl skutečně v začátku dlouhé rokle postaven.

Fotografie zachycuje jeho podobu z 3. února 2022, podobu nepříliš vábnou, protože v domě již v poslední době víceméně bydleli nepracující, dobře přizpůsobiví, a tak se vedení města rozhodlo dům s neplatiči zbourat. Snímek jsem pořídil v den,

kdy bourání začalo. Doby, kdy tam bydleli poctiví a pracovití tkalci a další tovární dělníci a dělnice, kteří pracovali nejdříve 12, poté 10 a nakonec 8 hodin denně, přičemž si možnosti na tehdejší dobu slušně bydlet vážili, jsou již dávno pryč.

Asi by bylo dobré, si o firmě Bratři Buxbaumových říci něco více. Úpice byla za první republiky známa nejenom jako bydliště bratrů Josefa a Karla Čapků, ale také díky textilním továrnám.

Otec bratrů Buxbaumů, židovský obchodník, působil v Bochově na Karlovarsku, odkud bratři Buxbaumové do Úpice přišli. Oba byli původně zaměstnáni u úpické textilní firmy Eduard Morawetz jako úředníci, v roce 1896 pak založili vlastní firmu Bratři Buxbaumové jako obchod s lněným a bavlněným zbožím. Později se stal jejich společníkem také bratr Max, který byl nejprve na praxi v Anglii a v roce 1899

získal živnostenské oprávnění. Firma se po svém založení rychle rozrůstala. V letech 1904 až 1905 byla postavena mechanická tkalcovna, v roce 1911 byla doplněná mandlem. Bratři Buxbaumové spolupracovali také s domácími tkalci z regionu. Před první světovou válkou zaměstnávali téměř 500 lidí. Julius řídil výrobu a finance podniku, Max a Samuel se starali o odbyt především v zahraničí. Další rozvoj firma zažila ve 20. letech. Její zboží (šatovky, ubrusy, stolní prostírání) se exportovalo především do zámoří (USA, Kanada, Austrálie, Jižní Amerika). V roce 1924 byla zahájena výstavba barvírny, firma vlastnila také přádelnu lnu v Malých Svatoňovicích a úpravnu lněného a bavlněného zboží v Úpici. Majetek přebírala postupně druhá generace rodiny. Vzhledem k svému židovskému původu rodina Buxbaumových na sklonku třicátých let emigrovala do USA, kde se usídlila natrvalo. Její majetek v Čechách byl arizován, po válce znárodněn a včleněn do koncernu Texlen. V tkalcovně, Texlen závod 22, kde pracovali Leopold a Antonie Junovi, pracovali později také jejich syn Stanislav a jeho manželka Věra, rozená Středová.

Již víme, že se Leopold a Antonie Junovi do Úpice de facto vrátili v květnu 1923. Ten rok se také Leopold Jun vystoupil z římsko-katolické církve, což jsem se již mohli dočíst v matričním záznamu o jeho narození, do kterého to v tomto roce dopsal pan farář na základě oznámení okresní politické správy v Trutnově, která se o tom dozvěděla od farního úřadu v Úpici. Nebyl ani první, ani poslední. Svou roli hrálo především to, jak úzce byl vládnoucí rod Habsburků spojen s katolickou církví.

Leopold i Antonie se stali členy tehdy nové Církve československé. Za bezprostřední podnět, vedoucí k zahájení činnosti nové církve, je možno považovat nebývalý ohlas věřících na půlnoční mši, konanou katolickými reformními kněžími o vánocích roku 1919, krátce po vzniku Československé republiky, v českém jazyce, tedy ne latinsky, jak bylo ještě v té době předepsáno. Klub reformních kněží se poté sešel ke svému valnému sjezdu 8. ledna roku 1920 v Praze na Smíchově a založil novou církev, nezávislou na Vatikánu. Vznik nové církve byl vyhlášen svoláním „Národu československému“ datovaným 10. ledna, které bylo veřejně čteno při bohoslužbách 11. ledna roku 1920 v kostele sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí v Praze.

V roce následujícím se jim narodil dne 25. dubna 1924 v čísle popisném 462 syn Stanislav, který byl v matrice této církve zapsán a pokřtěn v provizorní modlitebně sboru v tělocvičně. Kostel, nebo chcete-li Husův sbor, jak ho známe ze současné doby, byl postaven v letech 1924 až 1925 a první bohoslužba se zde konala 9. srpna 1925. Nerad předbíhám, ale toto si neodpustím. Stanislav se v roce 1949 vrátil do

„lůna katolické církve“. Nevedla ho k tomu nějaká změna náboženského názoru nebo citění, ale jedině láska k jeho nastávající manželce.

ČESKÁ REPUBLIKA

RODNÝ LIST

v knize narození matričního úřadu Úpice

okres Trutnov

ve svazku II čsl. roč. 1924 strana/list 5 poř. č. 39

Místo narození	Úpice, č.p. 462
Den, měsíc a rok narození	25.04.1924
Rodné číslo	240425/032
Pohlaví	M
Jméno, popř. jména dítěte	S t a n i s l a v
Příjmení dítěte	J u n
Otec dítěte: jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení datum a místo narození, okres/stát rodné číslo	Leopold Jun 12.11.1893 Hlinsko, část Chlum okres Chrudim - - -
Matka dítěte: jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení datum a místo narození, okres/stát rodné číslo	Antonie Junová rozená Čermáková 03.03.1892 Ždírec nad Doubravou část Kohoutov okres Havlíčkův Brod - - -
Poznámka	- - -

v Úpici

dne 21.01.2019

Číslo zúčtovatelného tiskopisu: R 072246

PANTONE 365 U

Petrůchová
Edita Petříčková
jméno, příjmení a podpis matrikáře

Protože se originál křestního listu nedochoval, nechala jeho dcera Stáňa v roce 2019 zhotovit opis rodného listu na matrice v Úpici., který je na předchozí straně.

Z doby první republiky nemáme příliš informací o životě rodiny Leopolda Juna. Pokusíme se čtenáři alespoň přiblížit události v životě nového státu, Republiky Československé a zejména města Úpice.

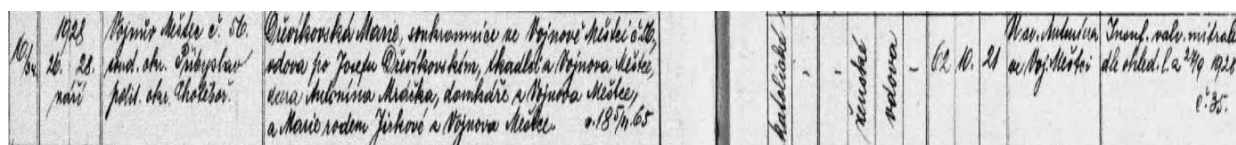
Určitě byla pro rodinu výhra, že v Úpici dostali práci a bydlení, a to i přesto, že poválečný průmysl v Československu stagnoval jak v důsledku nedostatku surovin, tak i proto, že se rozpadem Rakouska – Uherska zmenšilo odbytiště pro jeho výrobky. Pro textilní průmysl, který měl na Úpicku silné zastoupení, to vše platilo dvojnásob. Takže měli práci, střechu nad hlavou a žili velice skromně. Neměli bychom na to ani dnes zapomínat.

Nepochybuji o tom, že jako vlastenci byli diváky na připomínce 500 let od úmrtí Jana Žižky, který umřel 11. října 1424, která se konala však již ve dnech 5. a 6. července spolu s připomínkou památky Mistra Jana Husa. V sobotu večer se konalo divadelní představení hry Jan Žižka, v neděli dopoledne pak tábor lidu na náměstí, odpoledne pak průvod v historických krojích ze Sychrova až pod Velbabu, kde bylo provedena scéna Žižka před Prahou.

To samé platí pro rok 1926, kdy 11. až 12. července byla v Úpici velká sláva. Přijel prezident T. G. Masaryk s doprovodem, ve kterém byl i jeho syn, v té době velvyslanec ČSR ve Velké Británii. Kolona vozidel přijela od Sychrova, přes most k hostinci Republika a poté přímo na náměstí. Okolo ulic bylo velké množství obyvatel a nejvíce na náměstí, kde prezidenta přivítal starosta Švec. Poté prezident zavítal do domu č. 11, který patřil továrníkovi Richardu Morawetzovi a tam také po slavnostní večeři přespal. Druhý den o osmé hodině se T.G.M. loučil s Úpicí na přeplněném náměstí. Jako zajímavost uvádím, že z radnice vlál bílý prapor. To na znamení že v domě radnice č. p. 30, kde bylo okresní vězení, nebyl žádný vězeň, a že tedy v době jeho návštěvy byli v Úpici všichni občané svobodní.

Obě děti Junových chodili do školy na Blahovce, starší Poldina do původní budovy v č. p. 274, kde byla obecná a měšťanská dívčí škola, Stanislav pak od roku 1930 do budovy č. p. 151, která byla na svou dobu velice moderní.

V roce 1928, ve středu 26. září, umírá ve Vojnově Městci, matka Leopolda Juna, Marie Dřevíková. Jako příčina úmrtí je uvedeno insuficience valve mitralis, tedy nedomykavost dvojčípé srdeční chlopně.

O jejím, ne příliš lehkém životě jsme se již zmínili. Protože mě zaujala, podíval jsem se na její osobní horoskop. Čtyři planety ve znamení Štíra a dvakrát ve

znamení Vah daly ve výsledku tuto její charakteristiku: Má silnou vůli. Život nikdy nebere na lehkou váhu. Vše, co v životě začne, míní zcela vážně. Potřeba udělat vše dokonale ji brání přenášet odpovědnost na jiné lidi. Je plamenným obhájcem spravedlnosti. Ostrost vnímání umožňuje zrozenci kriticky zkoumat lidské pohmutky. Věci dokáže výstižně postihnout, bez jakékoli shovívavosti. Hovoří rázně, nebere si žádné servítky. Nemůže-li říci přesně to co cítí, raději mlčí. Rozumí citům jiných lidí. Váží si kamarádství, a proto vyhledává vztahy u nichž je možná existence harmonických a úzce osobních vazeb. K ostatním lidem mimo okruh svých přátel se chová ohleduplně, a proto je oblíbená. Má cit pro spravedlnost a férovost v milostných a společenských vztazích. Nemá ráda neobratnost a nehezké chování. Z tohoto důvodu má přísná měřítko pro hodnocení sociálního chování. Schopnost estetického vnímání je u ní silně vyvinuta. Nenávidí spory a hádky. Potřebuje vřelou náklonnost. Klade důraz na to, aby muži, s nimiž se ukazuje na veřejnosti, projevovali společenský bonton a byli galantní. Má přívětivé a harmonické založení, a kromě toho také tradiční ženské ctnosti, jako jsou krása, něžný citový výraz a náklonnost. Je schopna projevit hluboký soucit a má schopnost vcítit se. Jeho přítomnost působí uklidňujícím dojmem. Lidé s tímto aspektem mají často určité umělecké schopnosti nebo alespoň dobrý vkus při vaření, zařizování domova a v péči o zevnějšek. Je romantická a láskyplná a v úzkých osobních vztazích hledá duševní podněty. Manželství a harmonické společenské vazby jsou pro ni mimořádně důležité. Má mnoho příležitostí pro uzavření sňatku, neboť je pro příslušníky opačného pohlaví přitažlivá. Peníze u ní nehrají žádnou roli. Potřebuje je pouze k tomu, aby se obklopila hezkými věcmi.

Já nevím, jestli to také tak vidí ostatní čtenáři těchto řádek, ale její pravnučka Stáňa je pro mne jejím živým obrazem.

Jsem přesvědčen, že Mariin syn Leopold se do Vojnova Městce, kde strávil také kus svého života, na její pohřeb vypravil. Určitě k ní měl hezký vztah, o čemž jsem se přesvědčil, když jsem četl pohlednici, kterou napsal v roce 1917 z vojenského lazaretu v Ostravě. Marie umřela ve středu a pohřeb se konal v pátek dne 28. září, shodou okolností na památný den svatého Václava, jak byl ustanoven zákonem z roku 1925. Protože již tehdy dávno byla možnost poslat telegram a vlaky ČSD také jezdili, pokusme se zrekonstruovat cestu Leopolda Juna z Úpice do Vojnova Městce ve čtvrtek 27. září 1928.

Nejdříve se musel autobusem dostat z Úpice do Malých Svatoňovic, kde bylo nádraží, tehdy s názvem Malé Svatoňovice-Úpice. Původně bylo plánováno, že se Úpice stane součástí železniční trati a bude mít vlastní nádraží. To ale bylo nakonec zřízeno v nedalekých Malých Svatoňovicích, což přineslo Úpici určité dopravní komplikace. Proto se město rozhodlo podle příkladu jiných měst uvažovat o zřízení meziměstské autobusové dopravy, kterou po vzniku ČSR provozovala poštovní správa. Autobusová doprava byla zahájena 1. prosince 1921. Jednalo se o spojení se svatoňovickým nádražím a Trutnovem, čímž se Úpičtí dočkali alespoň částečně

lepšího spojení se světem. Na nádraží do Malých Svatoňovic dojížděl autobus ke všem vlakům, do Trutnova jezdil 2x denně. Jízdné z úpického náměstí ke svatoňovickému nádraží činilo 4 Kč, do Trutnova se jezdilo za 7 Kč. A takto vypadal autobus Škoda N 306, který na této lince začal jezdit.

Historické jízdní řády jsem našel z roku 1918, tedy ještě za Rakouska-Uherska, další pak z roku 1944, tedy z protektorátu Böhmen und Mähren. Ten jsem použil, protože si myslím, že jízdní doby vlaků mohly být podobné, když ne totožné, jako v roce 1928. Ostatně, i dnes osobní vlaky nejezdí o mnoho rychleji.

A tady je rekonstrukce jízdního řádu ve čtvrtek 27. září 1928.

Malé Svatoňovice-Úpice... .. odjezd 12:08

Jaroměř-Josefov... .. příjezd 13:15

Jaroměř-Josefov... .. odjezd 13:35

Hradec Králové... .. příjezd 14:05

Hradec Králové... .. odjezd 14:21

Rosice nad Labem... .. příjezd 14:49

Rosice nad Labem... .. odjezd 15:32

Ždírec-Krucemburk... .. příjezd 17:36

Ze Ždírcce nad Doubravou pak „pěškobusem“. Do domu smutku dorazil okolo devatenácté hodiny, je to 6 kilometrů. Celkem byl tedy na cestě sedm hodin. Dnes by mu cesta autobusy, spěšnými vlaky a rychlíky z Úpice do Vojnova Městce trvala čtyři hodiny a osobním automobilem hodiny dvě.

Poté nastala zima, klimatologové označovaná také za zimu století, měla 62 ledových dnů. Po teplém prosinci 1928 uhodily na přelomu roku tuhé mrazy, celé Československo pokryla vysoká vrstva sněhu a „sibiřská“ zima trvala až do března 1929. Mrazy vyvrcholily 11. února 1929, kdy na naprosté většině meteorologických stanic hlásili nejnižší teploty vzduchu v historii jejich pozorování (teplota kolísala v rozpětí -27 až -42 °C).

Dále citujeme za Schreiberovy Pamětní knihy města Úpice. Letos snesla se vlna ostrých mrazů nad celou Evropou. U nás trvaly třeskuté mrazy od Nového roku do konce února nepřetržitě a teploty se pohybovaly mezi mínus 20 a 30 stupni Celsia. Důsledky kruté zimy, jaké nebylo od roku 1799, kdy ptáci mrzli v letu, jsou tragické. Mráz vytvořil na Úpě led silný, jaký nikdo nepamatoval, na rybnících dosahoval síly 80 cm až 1 metr. Místy byla řeka úplně vymrzlá a na splavu byly rampouchy veliké jako na horských vodopádech. Ryby hodně trpěly. Velkou zimou zkoušená zvěř přibližovala se ke stavením a lidem. Tak v lesích na Žaltmanu připojila se srna ke jdoucímu občanu a došla s ním až do vesnice. Našla tam útulek i nasycení v chlévě a sprátelila se s lidmi i zvířaty. Mrazy změnily i život ve městě. Po ulicích každý chodec spěchal, kdo nemusel, nevycházel, a tak vázl všechnen obchodní a průmyslový ruch. Všechny zásoby ve sklepích pomrzly. V mnoha domech praskaly sběrné roury odvádějící odpadové vody. Jednoho dne byla Úpice úplně bez vody. Lidé nechávali téct vodu po celou noc, aby vodovody nezamrzly, ale na Závodi prasklo potrubí a všechna voda z rezervoáru vytekla. Všedním zjevem byly omrzliny zvláště uší. V dívčí škole pod farou byla zřízena ohřívárna pro mládež. Mrazy a sníh zamezovaly veškeré dopravě, v mnohých domácnostech nedostávalo se uhlí, docházelo často k sousedské výpomoci.

Abych jenom nepsal jenom o negativních věcech, i když se jim prostě nelze vyhnout, přidávám foto malého Standy, dle mého odhadu je ještě předškolák ve věku 4 až 5 let. Všimněte si jeho oblečení. Je oblečen ve folklorní vestičce, na klobouku a na nohavicích má připevněny trikolóry. Fotka vznikla ve fotoateliéru Zástěra v Úpici, s největší pravděpodobností po nějaké vlastenecké oslavě na úpickém náměstí.

Rok 1929 nezačal vůbec dobře, a jak můžeme vidět i dnes, neštěstí nechodí nikdy samo. Nás nejdříve potkal covid, energetická krize, drahé potraviny, no prostě všechno... A do toho boje na Ukrajině. Ne, nestěžuji si, ale znovu říkám a opakuji, že naši předci to mělo kolikrát daleko těžší. Na podzim 1929 totiž začala Velká hospodářská krize.

Nyní tedy musím kousnout do tvrdého chlebíčku, i když jsem přesvědčen, že v některých úpických rodinách občas nebyl ani ten. Důsledky Velké hospodářské krize, která začala v roce 1929, se nevyhnuly ani Úpici ani samotnému okresu. Na Úpicko se krize dostávala postupně a v samotné Úpici se nejvíce projevila v roce 1932, kdy zde byla zaznamenána nejvyšší nezaměstnanost kvůli úpadku převážně textilních továren. Přímé důsledky nezaměstnanosti pocítilo prakticky 40 % veškerého práceschopného dělnictva na Úpicku.

V tomto roce se ve svých 18 letech vdává Zdeňka Junová, které však nikdo nikdy neřekl jinak než Poldina. Za muže si 3. září 1932 v Husově sboru v Úpici bere Richarda Poláčka, narozeného 3. dubna 1911 v Úpici. Svatbu pravděpodobně poté slavili doma u Junů. Zajímalo by mne, co měli k jídlu a na pití. Ale věřím, že si i přes nepříznivou dobu oslavu užili. Po necelém roce manželství se jim 19. srpna 1933 narodilo jejich první a jediné dítě, syn Zdeněk.

Na podporu zaměstnanosti v regionu se připravovaly tzv. veřejné práce, kdy zejména ministerstva ve spolupráci s okresním úřadem a samotným městem realizovaly od roku 1932 velké množství finančně náročných staveb, jako například regulaci potoka Rtyňky, stavbu městské kanalizace, stavbu soudní budovy a věznice, stavbu spořitelny a škol. Tedy to, co v Úpici obdivujeme jako příklad hospodářské síly první republiky, vzniklo za krize! Je to opravdu zajímavé, pokud by krize nebyla, tyto projekty by buď vznikly pomaleji a později nebo vůbec ne. Je z toho však vidět, že zásahy státu, zejména v takové situaci, jsou potřebné a nutné, a že neviditelná ruka trhu prostě nevyřeší vše.

Prohlubující se všeobecná frustrace kvůli finanční tísní se odrazila ve zvyšujícím napětí ve městě mezi občany a představiteli města. V únoru roku 1933 byla vypracována socialistickými stranami rezoluce, která byla následně předána městskému zastupitelstvu ke schválení

Rezoluce obsahovala tyto požadavky: Všem nezaměstnaným budiž vyplácena podpora zatím po dobu 6 neděl, a to svobodným 20 Kč, ženatým 30 Kč týdně, a na

každé dítě příplatek 10 Kč. Pro každou rodinu po dobu nezaměstnanosti přidělit na týden 50 Kg uhlí. Nezaměstnaným, kteří bydlí v obecních domech, bude prominut nájem. Těm, kteří bydlí v soukromých domech, bude poskytnut poplatek 50 % na činži. Vojínům, kteří se navracejí z činné služby, poskytnout výpomoc 150 Kč. Rozdělování podpor, nechť se děje za kontroly dělnictvem volených zástupců.

V silách města nebylo tyto požadavky splnit, protože v městském rozpočtu chyběly peníze. Zemský úřad několikrát vrátil městu Úpice návrh rozpočtu jako nereálný, protože plánovaný schodek převyšoval možnosti města. Kvůli nedosažení kompromisu v této věci se rozhodl na svůj post rezignovat 28. února 1933 starosta Jan Chvála. Volba nového starosty dopadla vícekrát tak, že zvolený kandidát funkci nepřijal. Rada nebyla schopna sestavit vyrovnaný rozpočet a přimět městské zastupitelstvo ke zvolení nového starosty, a proto byla rozhodnutím zemského úřadu ze dne 16. prosince 1933 rozpuštěna. Poté okresní hejtman jmenoval vládního komisaře, který převzal všechnu agendu rozpuštěných orgánů. Tímto aktem prakticky ve městě skončila demokracie a úředně dosazený komisař řídil město až do roku 1936.

Proč o tom píší tak zevrubně, samozřejmě s využitím podkladů z internetových webů? Aby si čtenář nemyslel, jak krásně se dělníkům a jejich rodinám žilo za první republiky. Ale také proto, že dnes stojíme v obdobné situaci. Prudké zdražení, energií, potravin, nemovitosti a vlastně koneckonců všeho, bude některé rodiny poctivých pracujících stavět do role chudáků a mnohdy neplatičů, zatímco nepracujícím příživníkům, kterých je v Úpici dost, vláda „moudré“ pětikoalice zase něco přidá na podporách. Ne, my si nestěžujeme za sebe, máme se zatím v únoru 2022, kdy tato slova píší relativně dobře, ale začínáme to vidět u našich nejbližších sousedů.

Město však i ve druhé polovině třicátých let sužovala velká drahota a všeobecná bída. Zástupci odborových organizací se proto rozhodli uspořádat ve středu 14. srpna 1935 velký tábor lidu. Kolem 5. hodiny odpolední zastavily všechny továrny provoz a dělníci se odebrali na náměstí, kam dorazili i horníci z Malých Svatoňovic. Své krámy zavřeli i obchodníci a živnostníci a spolu s ostatními skupinami utvořili na náměstí šesti tisícový dav.

Po mnichovské dohodě z politického okresu Trutnov spadalo do záboru 59 měst a obcí. Jen 12 obcí ze Soudního okresu Úpice včetně samotného města zůstalo i nadále na území okleštěné Československé republiky. Nová hranice tohoto úpického soudního okresu se po zabrání Sudet Úpice dotýkala velice těsně. Město Úpice postihla celá řada zejména hospodářských důsledků, které souvisely přímo s obsazením nejbližšího území v okolí města. Jedním z nejzávažnějších problémů, který se musel vyřešit, bylo zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou.

Původní městský vodovod se totiž nacházel v katastrálním území obce Radeč, kterou obsadila německá vojska. Nedostatečným zásobováním vodou kromě občanů nejvíce trpěly úpické průmyslové textilní továrny. Na území odstoupeném Německu se nacházely černouhelné Svatoňovické doly, z čehož vyplýval nedostatek uhlí pro úpický průmysl i celý region.

Okupace Československa a 2. světová válka, která vypukla 1. září 1939, se dotkla i úpického textilního průmyslu. Textilní podniky, jejichž majitelé, židovské rodiny Morawetzů, Buxbaumů a Oberländerů, včas uprchli do Ameriky, dostaly německou správu. Továrnu bratří Buxbaumů, převzal do své správy nejdříve říšský Němec, poté v roce 1941 SS – Gruppenführer. V této továrně pracovali Junovi. Možná si dovedeme představit, jak se zde poměry zhoršily. Úpický lnářský a jutařský průmysl, tedy Morawetzovu továrnu na Sychrově převzal také do správy velice vlivný nacist, vedoucí místní i okresní NSDAP. Zde pracovali také Poláčkovi včetně provdané Poldiny. Úmyslně neuvádím jména německých otrokářů. Možná si dovedeme představit, jak se poměry v obou továrnách zhoršily, a to nemluvíme o zhoršení zásobování, o pocitu strachu a ohrožení. Ale i naděje, když se situace, zejména na východní frontě, obrátila a wehrmacht začal postupně taktické úhybné manévry, které nakonec skončily koncem dubna 1945 v Berlíně.

Rodiče Stanislava odešli z tohoto světa v šedesátých letech, nejdříve matka Antonie dne 8. října 1961 v devětašedesáti letech, po necelých šesti letech pak ve svých třiasedmdesáti letech Leopold, a to dne 15. dubna 1967. Na fotografii je vidíme někdy v první polovině padesátých let.

Stanislav Jun a jeho žena Věra

Za protektorátu se po ukončení školní docházky Standa vyučil topenářem. Kromě jiného i proto, že měl astma, a prostředí v textilce nebylo dobré pro jeho průdušky. V roce 1942, dne 11. listopadu se Standa na svatbě kamaráda seznámil s Věrou Středovou ze Zábrodí. František Hepnar z Úpice, kamarád Standy, si bral za manželku Jarinu Kociánovou ze Zábrodí, jejíž kamarádkou Věrka byla a zůstala až do dne, kdy Jarina odešla na věčnost.

Za války byla česká mládež, postupně zejména ročníky 1921-1925, nuceně nasazována do továren na území Říše i na území protektorátu Böhmen und Mähren. Jednoho dne, pravděpodobně v říjnu nebo listopadu 1943, byl i Standa povolán do továrny firmy Junkers ve Dvoře Králové nad Labem.

Jak je možné, že to tak přesně vím? V roce 2021 byla v muzeu ve Dvoře Králové výstava Bílá místa konce války. Jedním ze spoluautorů výstavy i stejnojmenné knihy byl i Josef Jiránek, o kterém jsem se již jednou zmínil. Takže jsem výstavu navštívil, knihu zakoupil, a ještě Pepíka ve Dvoře navštívil. Veškeré poznatky tedy čerpám z výstavy, knihy a rozhovoru s Josefem Jiránkem.

Nejdříve něco málo o továrně, kde byl Standa pracovní nasazen. Byla to původně úspěšná textilka v majetku rodiny Sochorových. Sochorovi byli srovnáváni se zlínskou rodinou Baťových, a to nejen v úspěšné výrobě a obchodní politice, ale také ve zdravotní a sociální péči o zaměstnance. Podrobněji jsem o tom psal v Kronice rodu Šedivých, protože v ní kromě mého pradědy a dědy byli zaměstnáni také moji další příbuzní. Konec jejímu úspěšnému rozvoji udělal 15. březen 1939, protože bratři Sochorové byli po matce židovského původu. Na rozdíl od rodin majitelů úpických textilek, kteří stihli uprchnout, Sochorovi snad věřili, že se jich důsledky takzvaných norimberských zákonů nedotknou. Ale v roce 1941 jim firma byla zabavena, dva bratři (Josef Stanislav a Pavel) byli zajati a odvezeni do koncentračního tábora a zde ještě v roce 1942 zahynuli, jediný z bratrů (Zdeněk) byl tehdy v Irsku, kde měl na starosti nově vybudovanou továrnu a tam také zůstal. Textilní výroba zde i nadále pokračovala, ale pak byla postupně zastavována, zejména v důsledku nedostatku surovin a také proto, že přednost měla odvětví, sloužící Třetí říši bezprostředně k vedení útočné války, především na východě Evropy proti Sovětskému svazu.

Společnost Junkers převzala nemovitosti, patřící původně Sochorovým, ode dne 1. listopadu 1942 s tím, že zde Junkers může provádět všechny práce a stavební úpravy, nutné pro válečnou výrobu. Firma JUNKERS Flugzeug und Motorswerke A. G v areálu firmy postupně začala vyrábět malé díly pro letecké motory. To vše ve

snaze decentralizovat některé válečné podniky, původně sídlící pouze v Německu. Tím chtělo Německo válečnou výrobu ochránit před leteckým bombardováním spojenci. Avšak jak postupně vzrůstal dolet britských a amerických bombardérů a jak byla postupně osvobozováno území na západě Evropy, tak se zvyšovalo riziko pro obyvatele Dvora Králové nad Labem a samozřejmě také pro pobočky německých továren, které tam byly umístěny a na něž by byly letecké útoky především zaměřeny. Několikrát přes město bombardovací svaz skutečně přeletěl a totálně nasazení se museli urychleně přesunout na volné prostranství, které by nebylo cílem bombardování, a to buď do Údolíčka, kde je dnes známý Safaripark nebo na Hrubá luka, což je prostor za Kauflandem, kde já ještě jako osmnáctiletý pamatuji fotbalové hřiště.

Na nepříliš kvalitních obrázcích vidíme nejdříve podmínky ubytování, vysoké okno v pozadí dokládá, že byla ubytovna zřízena v tovární hale. Poté pro ilustraci i pracoviště trubkových rozvodů, kde mladí muži svařují a posílají své výrobky na pohyblivém pásu, mladé ženy vlevo brousí.

Ze snímků si samozřejmě nemůžeme plasticky představit, jak a v jakých podmínkách mladí Češi a mladé Češky pracovali a žili. Vzhledem k tomu, že výroba ve zdejší pobočce Junkersu byla důležitá pro vedení války, pracovalo se v podniku téměř nepřetržitě, po 24 hodin denně a po šest dnů v týdnu s výjimkou neděle. Pracovalo se 12 hodin denně, tedy 72 hodin týdně, jeden týden ve dne a další týden v noci. Mnohdy se v neděli musel napracovat čas ztracený leteckými nálety. Podle vzpomínek pamětníků museli opravdu dřít, nesměli od práce ani na chvíli pozvednout hlavu a narovnat se. Němečtí mistři se dle vzpomínek chovali různě, někteří i slušně, ale většinou „české svině“ buzerovali. Výdělky byly minimální stačili pouze na stravu a jednou za měsíc na cestu domů. Ubytovny byly zřízeny

většinou také v továrních halách, V jedné hale bylo průměrně 100 až 200 ubytovaných, na dřevěných palandách, slamníky byly vycpané slámou, na přikrytí musela stačit jedna deka. Přestože se ubytovaní v rámci možností snažili udržovat čistotu, tak je obtěžovali vši a štěnice. Po směně si odpočinout někdy bylo těžké, bylo zde nedýchatelné ovzduší, byl slyšet kašel nemocných spolunocležníků. Snídaně a večeře byla jednoduchá, čaj a suchý chléb, k obědu pak většinou německá specialita, Eintopf. Určitě byli mladí vděční za každý balíček, který jim rodiče zaslali ze svých omezených přidělů jídla na lístky. Nemohu vynechat vzpomínky správce Ramdohra, který bydlel v Praze a do Dvora Králové občas dojížděl, kde byl vždy ubytován v hotelu Central na náměstí. Vzpomněl jsem si přitom, jaké divadlo Němci sehráli v Terezíně, když tam přijela na prohlídku delegace mezinárodního Červeného kříže. Buď to byla takto, anebo to byl chorobný lhář. Dále cituji: „Protože kuchyně i kantýna patřily do mé působnosti, museli jsme brát ohled na české zvyklosti v jídle a pití. To znamenalo žádný Eintopf, nýbrž vydatná chutná jídla, pokud možno s knedlíky nebo těstovinami jako přílohou, jen zřídka brambory a nepřetržitý prodej piva. Kvalifikovaný český dělník, od něhož jsme chtěli přesnou práci na nejdůležitějších dílech pro proudové motory, byl zvyklý mít vedle svého soustruhu nebo vrtačky džbán s plzeňským pivem, což většinou u návštěv z Junkersu v Dessau vyvolávalo údiv“. A také samozřejmě údiv můj. Takže jsem si pána vygooglil a zde to je. Hans Karl Ramdohr, narozený v roce 1908, nastoupil do firmy Junkers v roce 1933. V roce 1939 se stal vedoucím pražské kanceláře Junkers. Po druhé světové válce byl německou vládou jmenován správcem bývalé Junkers Flugzeug und Motorenwerke AG. V roce 1954 Ramdohr inicioval založení konstrukční kanceláře JFM v Essenu. Zároveň byl jedním ze zakládajících členů pozdějšího „Hugo Junkers Gesellschaft“, společnosti bývalých zaměstnanců Junkers. V roce 1958 Ramdohr také založil JFM AG v Biebrachu. Takže to byl určitě schopný technik a manažer. Tyto vzpomínky napsal někdy v polovině šedesátých let a v prvním desetiletí 21. století se dostaly do dvorského muzea. Ale vzpomínky přikrašloval, a to nejenom proto, že na ty špatné věci zapomínáme, nebo je vytěšňujeme. Určitě si nepřiznal, nebo nechtěl přiznat, že se podílel na organizaci a řízení práce totálně nasazených ve prospěch Třetí Říše, když to napíše velice kulantně. Pravděpodobně musel po válce také projít procesem denacifikace. K tomu přikrašlování, ve vzpomínkách, když popisoval cestu vlakem z Prahy do Dvora Králové, například napsal: „Seděli jsme v zatemněném oddělení, specialitě českých dálkových vlaků, údajně vymyšlené pro svatební cesty“. Přitom je jasné, proč za války byla města, vlaky, reflektory automobilů a já nevím kdoví co ještě, zatemněno. Prostě dělal z toho takovou operetku. Dnes by mu určitě někteří z nás, kterým vlastenectví nic neříká, s radostí přizvukovali.

Ale pojďme zpět ke skutečnému životu nasazených. Když ponecháme stranou báčorky, tak se mladí i občas pobavili. Ono starořímské Chléb a hry okupanti také

ovládali. Byli zde i zábavné večery s hudbou a tancem, zápasy ve fotbale a hokeji. Protože mluvíme o mladých lidech, ani láska se jim nevyhýbala. A proč taky? Ani Standa nebyl výjimkou. Ve Dvoře Králově se setkal s mladou dívkou Marií Řehákovou (*4.4.1924) z Ústí nad Orlicí, která zde byla také pracovně nasazena. Jak už tomu bývá, mladí lidé se do sebe zahleděli. Zde si jenom dovolím malou poznámku, Stanislav byl Býk, Marie Beran, stejně jako moji rodiče, takže to byl asi také osudový vztah. Marie však přišla někdy okolo Vánoc roku 1944 do jiného stavu.

Zde malá odbočka, otec Stáni a můj otec byli oba v posledním válečném roce zaměstnanci firmy Junkers. Určitě se nepotkali, protože můj táta, Zdeněk Šedivý, ročník 1933, byl o devět let mladší než Stanislav Jun. Jako učeň se po ukončení měšťanské školy učil rok soustružníkem ve školním závodě firmy Junkers, který byl v budovách bývalé továrny M. Mandl a synové. Zopakuji pro zajímavost jeho příhodu z let 1944-45, protože i ta názorně ukazuje, v jakém postavení Češi ve své vlasti byli. Stál u soustruhu a najednou ho vzadu na krku něco štíplo. Sáh si dozadu a nahmátl kousek plastelíny. Otočil se a viděl učně, jak má v puse trubičku, kterou na něj znovu „vystřelil“. Tentokrát dostal zásah do obličeje. Zdeněk nelenil, došel k němu a ubalil mu pořádnou facku. Dotyčný učeň se sebral a odešel. Mělo to jenom jednu chybu. Byl to Němec a za chvíli přišel s vedoucím provozu, který byl také Němec. Ten si tátu vzal do kanceláře a tam začal incident řešit. Naštěstí k tomu zavolal i dědu, který tehdy pracoval ve firmě Sotex. Tomu se podařilo Němce přesvědčit, že nešlo o zákeřný útok na nadřazenou panskou rasu, ale jenom a pouze o oboustrannou klukovinu.

Ale 9. května 1945 válka a okupace skončily. To již byla Marie v šestém měsíci těhotenství a 19. srpna se jí narodila dcera Milena. Stanislav a Marie se již připravovali na společný život v Úpici, údajně i nějaký nábytek již začali nakupovat, ale pak ze svatby sešlo. Stanislav musel narukovat na vojnu a my dnes nevíme, proč a jak ze svatby ještě před vojnou sešlo. Můžeme jenom konstatovat, že to tak mělo být. A když se Stanislav z vojny vrátil, Marie již byla provdána. Po návratu z vojny Stanislav svůj vztah k dceři Mileně urovnal jak po právní, tak i po finanční stránce. Budiž zde řečeno, že nejenom on, ale také jeho pozdější manželka Věra, měli k Mileně velmi pěkný vztah. Až do své dospělosti Milena část každých prázdnin trávila v Úpici i se svými sestrami Věrou a Stáňou.

Stanislav nastoupil do zaměstnání.... a začal se rozhlížet, jak dál. Určitě mu ve vzpomínce zůstala drobná blondýnka, se kterou se seznámil na podzim 1942. Znal, kde bydlí a jako šikovný a komunikativní člověk si určitě věděl rady, jak začít, kde před lety skončil. Co mělo být, stalo se. Stanislav Jun převelice chtěl Věru Středovou za manželku. Jistě udělal vše, aby si ho vzala. Ona totiž měla všech pět P a on si to dobře uvědomoval. Byla pěkná, pracovitá, poctivá, přívětivá a pobožná. To bylo její hlavní věno. Stanislav do manželství přinesl vojenský automobil, který si přivezl

z vojny a harmoniku. Oba však byli zdraví a pracovití, a protože nastoupili do Texlenu 22, tedy k Buxbaumům, byl jim přidělen na tehdejší dobu nadstandardní byt v Úpici, ve kterém po rekonstrukci domu a poté i bytu bydlíme s jejich mladší dcerou Staničkou.

To že Stanislav opravdu hodně chtěl Věru za manželku, dokládá i to, že byl pokřtěný v Československé církvi husitské, ale přestoupil na víru katolickou. Konec konců, také v ní to první setkání na svatbě Jariny zanechalo určitě dobrý dojem. Došli tedy spolu až ke dni svatebnímu. Za svědky jim byli švagři, Antonín Langr, švagr nevěsty a Richard Poláček, švagr ženicha. Svatba to byla jistě veselá, a protože byla na Silvestra, tak dvojnásob. Sobota 31. 12. 1949 byla jejich dnem svatebním a záznam z matriky církve katolické je posledním zápisem o sňatku, protože od 1. 1. 1950 již církevní forma uzavření manželství nebyla možná.

Vzadu zleva: Gulaš, Gulašová (sestra Antonie Junové) Richard Poláček(svědek), jeho žena Poldina, roz. Junová, Leopold Jun, Marie Langrová, roz. Středová, její muž Antonín Langr (svědek), Josef Šrůtek, Zdeněk Poláček

Vepředu zleva: Mirek Středa, Marie Langrová, neznámá děvčátka, Antonie Junová, Stanislav Jun, Věra Junová, roz. Středová, Marie Středová, Magda Kubínová, vepředu sedí pravděpodobně Zdeněk Šrůtek.

Od roku 1950 Junovi bydleli v novém bytě prvním patře domu v Úpici, v ulici Bratří Čapků č. p. 65. První dcera, Věrka, se Junovým narodila dne 3. dubna 1951. Mladší dcera Stanička se Junovým narodila dne 30. září 1955.

Stanislav Jun byl šikovným řemeslníkem, známým muzikantem a později také organizátorem kulturního a sportovního života v Úpici. Tak nejdříve k té muzice, to byl opravdu jeho život. Na harmoniku hrál v mládí rytmické skupině Hamáčkovo „Tempo“,

Později hrál, jak se tehdy říkalo, k tanci a poslechu v Úpici v hotelu Beneš, v hotelu Skalní mlýn v Adršpachu nebo v restauraci U Berků v Bukovici v sestavě, jakou vidíme na fotografii na předešlé straně.

Hrál, chtělo by se říci samozřejmě, také v úpické dechové hudbě, tentokrát však na heligón. S úpickou dechovkou absolvoval různé koncerty a oslavy. Ve vzpomínce zůstává, jak jeho žena a dcery ráno na 1. máje pozorovaly z balkónu dechovku, která jako budíček pochodovala brzy ráno Úpící.

Nedosti však na tom. Byl jedním z organizátorů spolupráce s dechovou hudbou z NDR, takže úpická kapela hrála u nich a oni zase v Úpici. Zrodilo se z toho přátelství mezi rodinou Junů a rodinami Gatzkeových a Müllerových, které se navzájem ve druhé polovině let šedesátých navštívili. Takže při návštěvě Gatzkeových bylo u Junů pár dní dohromady s Junovými 6 dospělých a 4 děti. A pro všechny vařila samozřejmě manželka Standy. Jak si byli s mým tátou Zdeňkem podobní! Při hudebních akcích v divadle byl u Junů ubytován vzácný host, hudební skladatel a dirigent Karel Vacek, mimo jiné autor slavné Cikánky. Tak mě napadá, jestli by v této hyperkorektní době mohl takové pojmenování a slova použít,

přestože se tam zpívá Cikánko ty krásná a v Úpici, by tedy posluchaček dnes našel jistě více, jak tehdy. Zůstalo zde po něm několik památek s věnováním, které Stáňa dala mému staršímu synovi Ondrovi. Část dechové hudby také doprovázela některá divadelní ochotnická představení.

Stanislav Jun byl totiž v Úpici skoro u všeho. Od mého kamaráda, nedávno zesnulého Vaška Kruliše, který svoji fotbalovou kariéru začal v Úpici, jsem se dozvěděl, že byl také členem výboru kopané Sparta Úpice, což byl začátkem šedesátých let i klub, který chvíli hrál druhou nejvyšší československou soutěž. Stáňa si zase pamatuje, jak obsluhoval časomíru u hokejových zápasů na Dlouhých záhonech. Tehdy se také některé věci řešily brigádně a zadarmo, a tak Stanislava vidíme na fotce, jak připravuje oplocení areálu fotbalového hřiště Sparty.

Pravděpodobně čtenáři došlo, že Stanislav byl doma méně než například jeho kolegové z práce. Manželce, zejména v době, když už byly dcery větší říkal: „Vždyť máš doma dvě holky“. A když se jí nelíbilo, že si chce nalít stopečku rumu, tak měl krásné úsloví: „Dobrému člověku každý den svátek“.

Samozřejmě, život není jenom zábava a koníčky. Stanislav a jeho žena Věra byli pracovití lidé. Tehdy to však, na rozdíl od doby dnešní, byla samozřejmost. Jak jsem již uvedl, nejdříve oba pracovali v Texlenu 22, protože Stanislavovi nedělal dobře prach, odešel do Kovotexu v Červeném Kostelci, kde pracoval jako svářeč se všemi možnými atestacemi. Do rodinného rozpočtu přispíval i „fuškami“ na rekonstrukci nebo zavedení ústředního topení. To byla tehdy jediná možnost, jak nahradit špatně fungující služby pro obyvatele, protože komunální a družstevní podniky na takové akce neměly kapacitu a národní podniky rekonstruovaly a stavěly jenom ve velkém. Standova manželka Věra jako vyučená švadlena šila doma, a přitom se starala o obě dcery. Později následovala Stanislava do Kovotexu a její posledním zaměstnavatelem byl zase Texlen 22, kde pracovala v třídiřně. Tam sice nebyl prach

a hluk jako v tkalcovně nebo v přádelně, ale i tak chodila domů s unavenými rukami.

O tom, jak byl Stanislav Jun v Úpici činný, svědčí i jeho poděkování všem, se kterými ta dlouhá léta spolupracoval a kamarádil. Poděkování napsal a nechal ho vytisknout v dubnu 1984, kdy mu bylo 60 let. Nenašli jsem ho doma, ale díky archívu úpické televize JS.

Stanislav Jun i jeho žena Věra Junová, rozená Středová, se dožili svatby svých dvou dcer, starší Věry a mladší Stáni, i narození tří vnuků a jedné vnučky.

Stanislav Jun zemřel 20. ledna 1992 ve svých sedmašedesáti letech, jeho manželka Věra Junová ho přežila o dlouhých 26 let a umřela ve svých čtyřiašedesáti letech dne 6. května 2018.